EUGENIJUS SUE

SIDABRINIS KRYŻELIS

ARBA

DAILYDE iš NAZARETO

APYSAKA IŠ LAIKU
KANKINIMO KRISTAUS

VERTE J. LAUKIS

CHICAGO, ILL. :: 1906
Turtu ir Spauda „Lietuvos", 924 33rd Street

DIDĖJI DOVANA GAUTA ANT PARYŽIAUS PARODOS 1900 METUOSE.

Prakalba.

Eugenijus Sue prancuziškai parašē paminklinį veikalą: „Paslaptys Žmonijos", arba „Istorija Vargiosios Šeimynos". Yra tai apysakinis veikalas; bet jis, abelnai, yra geriausia visasvietine istorija: geresne už bile kokį kitą veikalą pripažintą istorišku, kadangi jis vaizdžiai piešia įdomius apsireiškimus kelių surēdymų luominēs valdžios, pasekančių vienas kitą iš gadynēs į gadynę, drauge su pobudžiu kovos terp besivaržančių luomų. „Įstatymas", „Tvarka", „Tēvunybē", „Tikyba" ir tt.,ir tt., po kurių globa histeriškai veržēsi kiekvienas pasekantis tironiškasis luomas, nežiurint į atmainą formos, kad išteisinti savo piktadējingą buvį, užējus audrai; įvairios ekonomiškos priežastys spaudimo darbininkų; klaidos anų padarytos kovose jų apsigynimo dēl; įvairios išlaimēs kovoje; — visos tos dramos draugijos aprašyta patogiuose pluokštuose „istoriškųjų novelių", apimančių pirmuojančius ir pasekančius nuotikius istorijoje žmonijos.

Šitas veikalas, išguldytas į lietuvišką kalbą, yra viena iš tų istoriškųjų novelių. Jis yra tyčia parinktas dēl jo didelēs pritaikomybēs prie dabartinių laikų nuo vienos svarbios atžvalgos: — vienybēs veiksmo pri-

spaudējų, nežiurint į žiaurius politiškai medegiškus reikalus ir priešinančiasi tikybiškas pažvalgas; veidmainybēs, dēmējančios juos visus; vienumo pamatinio tikslo, kuris tuno sakykloje, profesoriaus suole ar visuomēniškoje vietoje, valdyti alinantiems luomams; ir, galiaus, bet nemažiaus, panašybēs panaudojamų įrankių ir nusitveriamų priekabių alinančio ir valdančio luomo tame nutolusiame kritiškame perijode žmonijos istorijos, kuomet priešfeodalinis kolosas Romos Imperijos, verčiamas savo paties galingumu, buvo bepradedąs smaugtis, kaip ir dabartiniame, arba trečiame kritiškame perijode, kuomet vaikvaikis Romiškojo Surēdymo ir vaikas Feodalizmo — Kapitalizmas, atējus kaleinai, teipgi per savo kolosališką galingumą, smaugiasi mirtinai ir savo merdējimais skelbia atējimą naujos civilizacijos Socijalistiško surēdymo draugijos.

,,Sidabrinis Kryželis arba Dailydē iš Nazarēto", yra graudingu lapu istorijos, laikančiu veidrodį kapitalistiškam luomui — jojo kalbiams, pamokslininkams, politikams, advokatams, podraug su visais kitais jo tarnais aukšto ir žemo laipsnio —, ir, mesdamas šešēlį, mokina ir sergsti.

SIDABRINIS KRYŽELIS ARBA DAILYDE IŠ NAZARETO.

SKYRIUS I.

Buvo tai penkiolikti metai viešpatavimo Imperatoriaus Tiberijaus kaip aš, Genavaitē, vergē Aurēlijos, pačios romēno vardu Gremijono, gyvenusio Marseillēje, nusibasčiau su savo ponia ir josios vyru į Judēją.

Romēnų valstija tame laike tęsēsi nuo vieno krašto pasviečio iki kitam. Judēja pasidavē jiems kaipo prigulmybē provincijos Syrijos, valdomos Romos viršininko. Keletas laivų išplaukē iš Marseillēs į šalį Izraēlitų. Mano viešpatis Gremijonas, giminaitis Romos Vietininko Judējoje, vardu Pontijaus Piloto, likosi išrinktas toje šalyje užimti tribuną išdo, nuskirtas rinkti mokestis, kadangi visuomet, kaip tik Romos valstija liekasi įkurta, nuo to paties laiko yra užvedamas rinkimas mokesčių.

Vieną vakarą pas Pontijų Pilotą, Vietininką Imperatoriaus Tiberijaus Izraēlitų šalyje buvo didelē vakarienē.

Linkui vakaro į Romos viešpaties namus susirinko puikiausia miesto draugija. Jojo rųmas, kaip ir visų kitų lobingų žmonių ša-

lies, buvo pastrunytas iš tašyto akmens, apibaltytas iš viršaus kalkēms ir nudažytas raudonu dažu.

Šitas puošnus gyvenimas buvo įeinamas iš ketvirtainio kiemo, apsiausto marmurinēmis jiekštomis (koliumnomis), padarančiomis alēją. Viduryje šito kiemo buvo fontana, skleidžianti pasigēringą vēsą ant deginančios Arabijos saulēs. Didelē palma pasodinta arti fontanos dengē ją savo pavēsiu laike karščio dienos. Toliaus ējo priemenē pilna tarnų, o už jos sekē valgykla, išklētkuota sandalmedžiu, išsodytu su šlapio kaulu.

Aplinkui stalą buvo nustatytos cedrinēs lovos, užtiestos puikiomis gelumbēmis, ant kurių valgydami sēdējo svečiai. Sulyg papročio šalies, moterys ateidamos ant pietų atsivesdavo drauge savo vergus, kurie laike vaišių stovējo jų užpakalyje. Tai ve kaip aš, Genavaitē, mačiau reginius, kuriuos rengiuosi apsakyti, sekdama paskui savo ponią Aurēliją į namus Pontijaus Piloto.

Draugija buvo parinktinē. Terp labiausiai atsižymējusių svečių buvo Viešpatis Boruchas, senatorius ir daktaras tiesų; Viešpatis Čuza, maistininkas namų Erodo, tetrarchas arba kunigaikštis Judējos po apglauba Romos; Viešpatis Gremijonas, naujai pribuvęs iš Romiškosios Gallijos, kaipo raštininkas išdo Judējoje; Viešpatis Ainošius, vienas iš turtingiausių Jeruzolimos bankierių; ir galiaus, Viešpatis Kaifošius, vienas iš didžiunų žydiškosios bažnyčios.

Terp moterių, buvusių ant vaišių, buvo Liukrētija, Pontijaus Piloto pati; Aurēlija, Gremijono pati ir Joana, Čuzos pati. Iš moterų, vakarieniavusių pas Pontijų Pilotą tą vakarą, Joana ir Aurēlija buvo gražiausios. Joana atsižymējo gražumu prigimtu rytēnams; didelēs juodos akys, lētos ir veriančios, o dantys sniego baltumo, kurie jos tamsiam veidui juo daugiau pridavē skaistumo. Josios turbanas*) iš puikios tyriškos gelumbēs purpurinio dažo, apsiaustas storu auksiniu retēžiu, su dviem galais nusidriekusiais ant abiejų pečių, žebojo josios veidą pusiau užgriuvusį didelēms striuogoms juodų plaukų. Ji buvo apsigobusi ilgu, baltu rubu, paliekančiu plikais žąstus, apmaustytus auksinēms apyrankēmis. Ant viršaus šito rubo, sujuosto per juosmenį juosta purpurinēs gelumbēs, panašia į turbaną, ji dēvējo kaipi šilkinę jakę apelsininio dažo, be rankovių. Skaistus Joanos gymis turējo išveiždą pilną patogumo, o josios šypsnis rodē pritraukiantį malonumą.

Aurēlija, Gremijono pati, gimusi iš romēnų tēvų pietinēje Gallijoje buvo teipgi graži ir, pagal madą savo šalies, dēvējo dvi tunikas**), vieną ilgą, raudoną, kitą trumpą, aiškiai mēlyną; auksinis kasnykas laikē bērus jos plaukus; jos veidas buvo tiek baltas,

*) Turbanas — galvos apglobalas pas rytēnus: turkus, arabus ir kitus.

**) Tunika — liuosas apatinis drabužis pas senovēs romēnus abiems lytims.

kiek Joanos tamsus; didelės mėlynos jos akys žibėjo malonumu, o linksmas šypsnis skelbė nenudavingai gerą upą.

Senatorius Boruchas, vienas iš mokyčiausių daktarų tiesų, prie šitos vakarienės užėmė garbią vietą. Išrodė jis esąs tikru nerėpa, kadangi jo žalias turbanas beveik neatsitraukė nuo torieliaus; du ar tris kartus jis turėjo net atleisti diržą, juosiantį jo palaidą pijonkų dažo rubą, apdabintą ilgais sidabriniais makrais. Edrumas šito nutukusio viešpaties tankiai vertė Joaną su Aurėlija šypsotis ir šnabždėtis terp savęs, dviejų naujų draugių, susėdusių šale viena kitos, užpakalij kurių stovėjau aš, Genavaitė, nepraleisdama nė vieno jų žodžio ir su lygiu atsidėjimu klausydama viso to, ką šnekėjo svečiai.

Viešpatis Ainošius, vienas iš turtingiausių Jeruzolimos bankierių, dėvįs mažą geltoną turbaną ir pilką rubą ir turįs smailą, žilą barzdą, išrodė ant draskančio paukščio; kartas nuo karto sulaikomu balsu šnekėjo jis į daktarą Boruchą, kuris jam tik retkarčiais teatsakė, neperstodamas valgyti, kuomet didysis kunigas Kaifošius, Gremijonas, Pontijus Pilotas ir kiti svečiai buvo teipgi užimti kalba.

Prie galo vakarienės, daktaras tiesų, pradėdamas prisisotinti, nusišluostė savo taukuotą barzdą viršum savo rankos ir tarė į priėmėją išdo, naujai atvykusį Judėjon:

— Viešpatie Gremijone, kaip rymsti mu-

sų vargingoj šalyj? O! tai yra didelē atmaina jums atvykstantiems iš Romiškosios Gallijos. Kokią ilgą kelionę turējote!

— Aš myliu lankyti svetimas šalis — atsakē Gremijonas, o man tankiai bus proga keliauti po šitą šalį, kad prižiurēti rinkikus rinkliavų.

— Ant savo nelaimēs, Viešpatie Gremijone, pribuvi Judējon pačiu nelaimingiausiu laiku — tarē bankierius Ainošius.

— Dēlko teip, Viešpatie? — paklausē Gremijonas.

— Ar civiliški neramumai ne visuomet yra blogais laikais? — paklausē bankierius.

— Be abejo, Viešpatie Ainošiau; bet apie kokius neramumus tamista kalbi?

— Mano draugas Ainošius kalba — įsimaišē mokytasis daktaras Boruchas — apie apgailētinus sumišimus, kokius tas valkata iš Nazarēto visur traukia paskui save ir kurie kasdien vis auga didyn.

— O teip! — tarē Gremijonas — tasai senos mados dailydapalaikis iš Galilējos, gimęs kutēje, sunus žagredirbio? Jis, sako, bēginēja po šalį, o tamista vadini jį—

— Jei męs duotume jam vardą, kokį jis užsipelno — piktu balsu sušuko mokytasis daktaras — tai jis turētų vadintis valkata, nedorēliu, maištininku; bet jis turi vardą Jēzaus.

— Tiesa. Pagirunas — tarē Pontijus Pilotas, sutraukdamas pečiais, ištuštinęs

savo taurę — kvailys, kuris kalba į žąsis; nieko daugiau.

— Viešpatie Pontijau Pilote! — sušuko daktaras tiesų išmētinējimo balsu: — Aš nesuprantu tamistos! Žiurēk! Tamista, kuris atstovi čion garbingą Imperatorių Tiberiją, musų globēją terp mus teisingų ir ramių žmonių, kadangi be jusų kariumenēs žmonēs jau seniai butų sukilę prieš Erodą; tu, kunigaikšti, nusiduodi nepaisąs ant žodžių ir darbų to nazarēniečio; tu laikai jį už patrakēlį. O! Viešpatie Pontijau Pilote, šiądien ne pirmas sykis, ką aš tau šitą sakau; toki patrakēliai, kaip šits, yra nelaime visuomenei!

— Aš gi atkartoju jums, Viešpačiai — atsakē Pontijus Pilotas atkišdamas savo tuščią taurę užpakalyj stovinčiam jo vergui — atkartoju aš, kad jus be reikalo nugąstaujate; leiskite nazarēniečiui kalbēti ir jo žodžiai nueis su vēju.

— Viešpatie Boruche, matyt tamista tam jaunam Nazarēniečiui geidi didelio blogo! — švelniu balsu tarē Joana; — tamista negali užgirsti jo vardo be užsidegimo.

— Žinoma, aš jam geidžiu blogo — atsakē mokytasis daktaras; — ir tas tik labai teisinga, nes tasai nieko neguodojantis Nazarēnietis netik įžeidē mane ypatiškai, bet ir visus mano bendrabrolius senatinius mano ypatoje. Nes ar žinai tamista, ką drįso jis pasakyti mane pamatęs praeinant pro šventnamį?

— Duok mums išgirsti tuos baisius žodžius, Viešpatie Boruche, — tarē Joana šypsomis — nes jie, ištikro, turi buti išgąstingi. —

— Pavadinti išgąstingais negana; biaurųs, baidykliški, turētum sakyti! — atsakē daktaras tiesų; — taigi, aną dieną, aš ējau pro šventnamį; aš tikką buvau po pietų pas savo kaimyną Samuelių; iš tolo pamačiau aš gaują elgētų škarmaluose, darbininkų, kupranugarių varinētojų, vyrų persamdančių asilus, moterų nustojusių garbēs, apiplyšusių vaikų ir kitų pavienybių pavojingiausio menciaus; jie klausēsi jauno vyro pasilipusio ant akmens. Jis kalbējo su visa savo išgale. Staiga jis parodē į mane; valkatos visi į mane sužiuro ir aš išgirdau Nazarēnietį, nes tai buvo jis, aš jį galējau pažinti tiesiog iš pusskričio apie jį; girdējau Nazarēnietį sakant tiems niekverčiams: ,,Saugokitēs anų daktarų tiesų, kurie mēgsta pasirodyti savo ilguose rubuose, buti sveikinami viešose vietose, turēti augščiausias sēdynes sinagogose ir geriausias vietas ant pokylių.''

— Pripažįsi, Viešpatie Pontijau Pilote — tarē bankierius Ainošius — jog begēdybei ir užsipuldinējimui negalima eiti toliau.

— Bet — tarē Aurēlija Joanai pamaži, užtēmydama jai, jog mokytasis daktaras ištikro turējo pokylyje garbēs suolą— man rodosi, kad Viešpatis Boruchas turi didelį pamēgimą šitų vietų.

— Tas tai ir yra dēlko jis teip širsta ant

ano jaunikaičio iš Nazarēto, kuris turi pasibiaurējimą visokiai veidmainybei — atsakē Joana.

Boruchas tęsē toliau, kas sykis labiau širsdamas: ,,Bet čia, brangųs Viešpačiai yra kas biauresnio dar: 'saugokitēs', pridurē maištiškasis valkata, 'saugokitēs tų daktarų tiesų, kurie prisidengdami ilgomis pamaldomis, suēda namus našlių. Šitie žmonēs', ir tas begēdis vēl į mane parodē, 'šitie žmonēs bus nubausti sunkiaus už kitus.' Tai yra, ką aš girdējau Nazarēnietį sakant savo ausimis. Ir dabar, Viešpatie Pontijau Pilote, aš sakau tau, jei tu umai neapstabdysi šitos neaprybotos sauvalios, kuri drįsta užpuldinēti autoritetą daktarų tiesų, tai yra, tiesas ir patį autoritetą, jei šiteip bus leidžiama be bausmēs rodyti senatorius viešam peikimui ir neužkantai, tai męs atsidursime ant krašto prapulties!"

— Te sau jis kalbie — tarē Pontijus Pilotas, ištuštindamas taurę, — te sau jis kalbie, o męs gyvenkime ir gērēkimēsi!

— Gyventi ir gērētis nēra galima, Viešpatie Pontijau Pilote, permatant dideles pavojybes, — atsakē bankierius Ainošius; — aš pripažįstu, kad baimijimasi mano garbingo draugo Borucho yra su pamatu. Teip, aš ir su juo atkartosiu, 'męs atsidursime ant krašto prapulties;' tasai iš Nazarēto dailydē turi begēdybę, pereinančią visokias rybas; jis neguodoja nieko, apskritai nieko; vakar buvo įstatymas, autoritetas pas jį dēl užpuo-

limo jų atstovuose; šiądien yra lobininkai, ant kurių jis siundo žmonijos pasturlakus. Ar nepasidrąsino jis pasakyti šitų prakeiktinų žodžių: 'Lengviau yra kupranugariui perlįsti per adatos ausį, negu lobininkui įeiti į dangaus karaliją'."

— Į kur męs nueisime?

— Į prapultį, anot Viešpaties Borucho teisingo nurodymo.

— Ir teip męs visi, kurie turime savo skryniose auksą, esame tokiu budu pasmerkti amžinoms liepsnoms!

— Prilyginti prie kupranugario, kuris negali perlįsti per adatos ausį!

— Ir šitokios baisenybēs yra pasakojamos ir atkartojamos Nazarēniečio žmonijos pasturlakams, dēl siundymo jų plēšti lobinguosius. Ar gi tai nēra žemas pasigerinimas biauriems pageidimams šitų apdriskusių valkatų, kuriais Jēzus Nazarēnietis teip labai gērisi ir nuo kurių, sako jie, jis pasigeriąs?

— Aš nematau blogo pas žmogų mēgstantį vyną — tarē Pontijus Pilotas, nusijuokdamas ir atkišdamas savo taurę vergui. — Gērikai nēra pavojingais žmonēmis.

— Bet tai nēra viskas — tarē didkunigis Kaifošius: — ne tik kad šitas Nazarēnietis užpuldinēja ant įstatymo, autoriteto bei savinybēs lobingujų; jis su nemažesne begēdybe užpuola tikybą musų tēvų. Šitai, Penktoji knyga Maižio, aiškiai sako: 'Neimsi nuomų nuo savo brolio, bet tik nuo svetimujų,' įsidēkite šitą gerai — 'bet tik nuo

svetimujų.' Nazarēnietis, paniekindamas šitą padavadijimą musų tikybos šventos, pasisavina tiesą sakyti: 'Daryk gerą visiems be lukesties atlyginimo kokio nors;' prie šito jis pasistengia pridēti: 'Tu negali tarnauti Dievui ir Mamonui.' Matote, tikējimas viešai pripažįsta, kad yra įstamyška imti pelną už savo pinigus nuo svetimujų; Nazarēnietis gi, piktžodžiaudamas raštui šventam vienoje iš įžymių jo dogmų, užgina ką tas pripažįsta ir apgina, ką tas daleidžia.

— Mano padējimas kaipo stabmeldžio — atsakē Pontijus Pilotas, kas kartas daugiau įsilinksminęs — neleidžia man kištis į tokį klausimą; aš gilumoje širdies šaukiuosi prie musų dievo Bakchuso. Duok šiąn vyno, verge! vyno daugiau!

— Vienok, Viešpatie Pontijau Pilote, — tarē bankierius Ainošius, kuris matyt su vargu laikēsi nuo piktumo, įvarytas į jį šaltumu romēno, — atmetus net visokią išnieką šventybēs, išsitarimą Nazarēniečio pripažįsite už nedoriausią; nes, mano Viešpačiai, kas stotųsi tuomet su musų vaisba?

— Tai yra griovimas visuomēniškos gerovēs!

— Ką aš veikčiau su savo auksu skrynioje, jei aš neturēčiau pelno iš jo; jei aš skolinčiau, 'be lukesties atlyginimo kokio nors,' kaip tas smarkuolis reformatorius sako? Butų juokinga, jei tas nebutų teip skaudu.

— Bet tas nesiliečia pavienio užpuolimo,

nukreipto į musų šventą tikybą — tarē kunigas Kaifošius. Nazarēniečio tikslu yra biauroti ir ardyti iš pamatų tikējimą musų tēvų; štai yra naujas davadas: neseniai tapo sumesti ligoniai visuomeninēn Bethesdos—

— Ar ką netoli Avinēlio Vartų?

— Teip; diena gi buvo Šabo. Żinote, Viešpačiai, kaip šventa ir griežta yra drausmē ką nors veikti Šabo dienoje.

— Żmogui su tikējimu, tai yra aršiausia nedorybē.

— Todēl spręskite apie Nazarēniečio pasielgimą — tęsē Kaifošius: — eina jis visuomeninēn, ir tēmykite dar, kad per gudrą nedorumą ir dēl išgaišinimo gydytojų, jis niekuomet neima nē grašio už išgydymą; jis moksle gydymo yra giliai mokytas.

— Kaip galējai manyti, Viešpatie Kaifošiau, idant žmogus, neguodojantis nieko, guodotų dar gydytojus?

— Taigi, Nazarēnietis ateina visuomeninēn, terp kitų randa jis ten žmogų su išsukta koja ir jam atitaiso ją.

— Kaip! Šabo dienoje?

— Jis išdrįso!

— Begēdybe naikinimo!

— Gydyti ligonį Šabo dienoje!

— Kas per niekinimas šventybēs!

— Teip, Viešpačiai, — atsakē didkunigis graudžiu balsu: — jis tą padarē.

— Żiurēk, jei tas jaunikaitis nebutų išgydęs ligonio — tarē Aurēlija Joanai, šyp-

sodamasi — tai bent galēčiau suprasti jų dukimą.

— Toksai nedorumas vertas aršiausio nubaudimo, nes begēdiškiau išniekinti tikybą nēra galima!

— Bet nemanykite — tęsē Kaifošius — jog Nazarēnietis užsigina niekinimų šventybēs, ar raudonuoja nuo jų.... anaiptol! jis piktžodžiauja iki tokiam laipsniui, kad pasako, jog jis juokiasi iš Šabo, o tie, kurie jį užlaiko, esą veidmainiai.

Žodžiai augšto kunigo iššaukē abelną niurnējimą, teip nelemtu atrodē nedorumas Nazarēniečio svečiams Pontijaus Piloto; šitas gi, tuštindamas taurę po taurei, rodosi nepaisē toliau ant to, kas aplinkui jį šnekama buvo.

— Ne, Viešpatie Kaifošiau — tarē bankierius Ainošius su išvyzdžiu nusistebējimo — jei apie tokias baisenybes nebutum pasakojęs tamista, tai aš nenorēčiau tikēti joms.

— Aš kalbu tą, kas yra; žiurēkite, man atējo puiki mislis papirkti kelis gudrius vyrukus, kurie nuduoda esą šalininkais to Nazarēniečio; jie todēl prispiria jį kalbēti; jis, nemislydamas blogo, kalba su musų vyrais atvirai, o paskui tie tuojaus ateina ir pranešа viską mums.

— Puikus tamistos sumanymas, Viešpatie Kaifošiau — tarē bankierius Ainošius: — garbē tau už tai!

— Todēl, pasidēkavojant šitiems šni-

pams — tęsē augštas kunigas, — aš sužinojau, kad užvakar tasai Nazarēnietis pasakē kurstančius žodžius, galinčius priversti vergus prie piaustymo gerklių savo ponams.

— Koks tai niekšas!

— Viešpatie, — tarē Kaifošius — šitai jo žodžiai, klausyk tik gerai: 'Mokinys nēra augštesniu už savo mokintoją, nēgi vergas už savo poną;' užtenka mokiniui buti lygum savo mokintojui, o vergui savo ponui.

Naujas niurnējimas didelio pasipiktinimo pasigirdo:

— Tik žiurēkite, kokį puikų nusileidimą šitas Nazarēnietis teikiasi jums daryti — sušuko bankierius Ainošius. — Iš tikro, gana vergui buti lygum savo ponui! Tu šitiek mums nusileidi, Jēzau Nazarēniškasis! Tu leidi vergui buti nedidesniu už savo poną: širdingai tau ačiu!

— Ir tēmykite — pridurē daktaras tiesų — tēmykite į pasekmes šitų pasibaisētinų mokinimų, jei jie kuomet nors taptų pagarsinti; šitą męs dabar galime pašnekēti terp savęs, vergams apleidus pokylio ruimą; iš tikro, vergas pradējęs mislyti, kad jis yra lygus savo ponui, tars sau: jei aš esiu lygus savo ponui, tai jis neturi tiesos ilgiau mane laikyti verguvēje ir aš turiu tiesą sukilti. O juk, mano Viešpačiai, žinote, kuomi toksai sukylimas butų! Tai butų draugijos pabaiga!

— Pabaiga svieto!

— Maišatis! — suriko daktaras Boruchas; — maišatis juk turi įvykti pasileidus aršiausiems visuomēniškiems pageidimams, Nazarēnietis gi tik gerinasi jiems, idant juos paleisti; jis prižada kalnus ir pastebētinus daiktus tiems vargšams, idant juos prie savęs patraukti; jis gerinasi jų nelemtam užvydumui, pasakodamas jiems, kad dienoje teismo pirmiejie bus paskutiniais, o paskutiniai bus pirmutiniais.

— Teip, karalijoje dangaus — tarē Joana lētu, bet tvirtu balsu: — aš bent teip suprantu tą jauną mokintoją.

— Teip! — tarē Viešpats Čuza, jos vyras, sarkastišku balsu, — ar gi iš tikro tas liečiasi tik karalijos dangaus? Ir tu manai teip? Kam tad neseniai vienas, vardu Petras, rodosi, vienas iš jo mokinių, jam tiesiog pasakē: 'Mokintojau, jei męs išsižadēsime visko ir seksime tave, ką męs turēsime už tai?'

— Iš to Petro atsargus žmogus — tarē bankierius Ainošius balsu išjuokimo; — tas nuopelnuolis nemēgo dirbti už dyką.

— Ant šito klausimo Petro — tarē Čuza — ką pasakē Nazarēnietis padilginimui gotumo tų nenaudēlių, kuriuos jis anksčiaus ar vēliaus panaudos sau už įrankius?

— Jis pasakē lygiai tokiais žodžiais: 'Kas išsižadēs namų, brolių, seserų, tēvo, motinos, vaikų ir laukų dēl manęs ir evangelijos, tas apturēs dabartēje šimteropai

tiek, kiek jis išsižadējo, o ateinamuose amžiuose gyvenimą amžiną.'

— 'Dabartēje:' tas visai aišku — tarē daktaras Boruchas — jis dabartēje žada žmonēms savo gaujos, šimtą namų už vieną apleistą dēl sekimo jo; lauką, šimtą sykių didesnį, už tą, kurį jie palieka; ir, šale to, ateitēje, ateinamuose amžiuose, jis užtikrina tiems niekšams gyvenimą amzinąǃ

— Taigi iš kur jis paims tą šimtą namų už vieną? — tęsē bankierius Ainošius: — iš tikro, iš kur jis juos paims, tuos žadamus valkatoms namus? Jis paims juos nuo mus, valdytojų turtų, nuo mus, kupranugarių, kuriems įējimas į Rojų yra teip ankštas, kaip adatos ausis, užtai kad męs turtingi.

— Man rodosi, Viešpačiai, — tarē Joana — kad jus klaidingai aiškinate žodžius jaunojo mokintojo: jie turi atnašinę prasmę.

— Ištikro! — sušuko Joanos vyras ironišku balsu: — gerai, duok mums prisižiurēti tai stebuklingai atnašai!

— Jēzus Nazarēniškasis sakydamas, kad tie, kurie seks jį, apturēs dabartēje šimtą sykių daugiau už tą, ką jie palieka, man rodosi, supranta tuomi, jog sanmonē skelbimo gerovēs, meilēs musų artymo, pagailos kenčiančių ir silpnų, atlygins keturgubai už tą išsižadējimą, kurį męs pasiimame ant savęs.

Šitie išmintingi ir malonųs žodžiai Joanos buvo priimti svečių Pontijaus Piloto su bloga širdžia; augštasis gi kunigas sušuko:

— Gaila man tavo pačios, Viespatie Čuza, kad ji, kaip ir daugelis kitų, yra apjakinta Nazarēniečio. Jis reikalauja tik geros medegos, o čia yra šis tas stipresnio. Jis turi begēdybę siuntinēti valkatas, kuriuos jis vadina savo mokiniais apsigyvenimui po namus teip kaip jiems tinka, valgyti ir gerti be jokio užmokējimo, po priedanga skelbimo juose savo nelemto mokslo.

— Viešpačiai, — tarē Gremijonas — kaip yra galimas toks prisivertimas jusų šalyje ir kodēl jis nēra baudžiamas? Żmonēs ateina į jusų namus, apsigyvena juose, valgo ir geria, prisidengdami platinimu mokslo!

— Tie, kurie priima mokinius jaunikaičio iš Nazarēto — atsakē Joana — priima juos iš liuosos valios.

— Teip — atsakē Ainošius — kai-kurie iš jų; bet daugumas priglaudžia tuos valkatas iš baimēs, dēl grumojimų, nes pagal prisakymą Nazarēniečio, kurie atsako nakvynę šitiems tinginiaujantiems valkatoms, yra jo pasmerkti amžinoms liepsnoms.

Iš naujo triukšmas pakilo bepasakojant apie tolesnes nelabystes Nazarēniečio.

— Tai yra nepakęstina terionybē!

— Turi buti padarytas galas tokioms begēdystēms, vienok.

— Tai yra organizuotas plēšimas!

— Todēl — tarē bankierius Ainošius — Viešpatis Boruchas turējo pilną teisybę sa-

kydamas, kad Nazarēnietis veda mus tiesiog maišatin, kuriam nieko nēra švento; aš atkartoju, kad jis, nesiganēdindamas stengsmais naikinimo įstatymo, autoriteto, nuosavybēs ir tikybos, norētų dar savo pragarišką darbą apvainikuoti sutraukymu šeimyniškų ryšių!

— Na, tai jis yra jusų įsikunijusiu Belzebubu — sušuko Gremijonas.

— Kaip! mano Viešpačiai, šitas Nazarēnietis norētų sutraukyti visus šeimyniškus ryšius!

— Teip, sutraukyti juos skirstant juos — tarē Kaifošius: — sutraukyti juos, sējant naminin žydinin nesutikimą ir neapikantą! ginkluojant sunų prieš tēvą ir tarnus prieš jų ponus!

— Viešpačiai! — tęsē Gremijonas su išvyzdžiu abejonēs — ar gali toks nelemtas sumanymas pareiti žmogui į galvą?

— Žmogui ne — atsakē didkunigis — bet tokiam Belzebubui, kaip šitas Nazarēnietis; štai yra davadas iš nepaabejojamo pranešimo šnipų, apie kuriuos aš kalbējau; tasai prakeiktas žmogpalaikis aną dieną štai kokius baisius žodžius pasakē, kalbēdamas į gaujas elgētų, kurie jo niekuomet neatleidžia: ‘Netikēkite, jog aš atējau atnešti jums rymtį ant žemēs, aš atnešiau jums kardą: aš atējau atnešti ugnį ant žemēs ir mano didžiausiu noru yra, idant ji iškiltų iki liepsnai: išsidalinimą, o ne rymtį, sakau jums, atnešiau jums; aš atējau pasēti pasidalinimą

terp tēvo ir sunaus, dukters ir motinos, marčios ir anytos; žmogaus locni tarnai apšauks save jo priešais; kiekviename name, kur bus penki žmonēs, du iš jų bus priešingi trims.'

— Ištikro, tai yra baisu! — sušuko vienu balsu Ainošius ir perdētinis Čuza.

— Tai yra skelbimas pasidalinimo šeimynos per neapikantą.

— Tai yra skelbimas civiliškos karēs! — sušuko romēnas Gremijonas: — tokios draugijinēs karēs, kokią sukēlē Spartakas, vergas maištuolis.

— Kaip! jis turi drąsos tiek pasakyti: 'Aš atējau atnešti ugnį ant žemēs ir mano didžiausiu noru yra, idant ji įsiliepsnotų; žmogaus locni tarnai apskelbs save jo priešais; kiekviename name, kur bus penki žmonēs, ten du bus prieš tris!' tai ištikro, anot jo pragariškai drąsaus pasakymo, 'atnešimas ugnies ant žemēs!'

Joana klausēsi su didele nekantrybe visų tų nukaltinimų daromų Nazarēniečiui; galiaus ji suriko tvirtu ir užsidegusiu balsu:

— Et! mano viešpačiai, aš pailsau besiklausydama jusų šmeižimų; jus nepermanote prasmēs žodžių jaunikaičio iš Nazarēto į jo mokinius. Jei jis kalba apie pasidalinimus įvyksiančius šeimynose, tai reikia suprasti, jog viename name vieniems priimant jo mokslą meilēs ir malonybēs dēl savo artymo, kurį jis skelbia žodžiu ir darbu, o kitiems laikanties savo užkietējusių širdžių, jie bus pasidalinę; jis mano, kad tarnai ap-

skelbs save priešais savo pono, jei ponas bus nedoras ir neteisingas; galiaus, jis mano, kad kiekvienoje šeimynoje vieni eis už jį, kiti gi prieš jį.

— Ar gali tas buti kitaip? Jisai teikia išsižadējimą turtų; jis apšaukia vergą lygum jo ponui; jis ramina, jis atleidžia tiems, kurie nusidējo daugiau dēl skurdo ir nežinybēs, kaip dēl nelemtumo budo. Todēl visi negali sykiu priimti jo prakilną mokslą. Kokia nauja teisybē iš pirmo nepadarē pasidalinimo terp jų?

— Tokiu budu, jaunikaitis iš Nazarēto sako savo atnašioj kalboj, kad jis atējo atnešti ugnį ant žemēs ir kad jo noru yra, idant ji galētu užsižiebti! O, teip, aš tikiu tam; ugnis, apie kurią jis kalba, yra karšta meilē žmonijos, kuria jo širdis dega.

Joana, šiteip išsijautodama, ramiu ir virpiančiu balsu, atrodē dar gražesne; Aurēlija, jos nauja draugē, žiurējo į ją su nusistebējimu ir pasigērējimu. Svečiai Viešpaties Pontijaus Piloto, priešingai, pakēlē murmējimus išmētinējimo ir pasipiktinimo, o Čuza, Joanos vyras, tarē jai šiurkščiai:

— Tu iš proto išējai, aš sarmatinuosi tavo žodžių. Netikētinas daiktas, idant moteris save guodojanti galētų drįsti, nenumirusi iš gēdos, ginti tokius nelemtus mokinimus, skelbiamus ant turgvietēs ar prasto vardo karčiamose terp valkatų, vagių ir paleistuvių, nuolatinių palydovų Nazarēniečio.

— Ar nepasakē jaunikaitis, atsakyda-

mas tiems, kurie prikaišiojo jam šitą susirinkimą ištvirkusių — tęsē Joana vis tvirtu ir skambančiu balsu: 'Ne tie, kuriems yra gerai, bet tie, kurie serga, reikalauja gydytojo?' suprasdamas tuomi prilyginimu, kad žmonēs, kurių gyvenimas yra ištvirkęs, kurie ypatingai mokinimo, gelbējimo, vedimo, mylējimo reikalauja; teip, mylējimo, paantrinu, ir suraminimo, idant buti atverstais ant gero, nes susimylējimas ir malonybē padaro daugiau negu prievarta ir baudimas; šitą prakilnią ir šventą užduotę Jēzus ima ant savęs kasdien!

— Aš gi, iš savo pusēs, sakau tau — sušuko įtužęs Čuza — kad Nazarēnietis tokiu budu tik prisigerina prie biaurių pageidimų nedorēlių, terp kurių jis leidžia savo gyvenimą, idant, gerai progai atsitikus, iš jų padaryti maištininkus, apsišaukti jų vadovu ir viską Jeruzolimoje ir Judējoje pavesti ugniai, kardui ir plēšimui! kaip veik jis turi drąsą sakyti, jog jis neatneša rymties ant žemēs, bet kardą, ugnį....

Šitie žodžiai Erodo perdētinio dideliai patiko svečiams Pontijaus Piloto, kurie, rodosi, kas sykis vis labiau stebējosi iš tylējimo Romiškojo Vietininko; paskutinysis, tankiai ištuštindamas savo taurę, kas sykis vis linksmiau juokēsi prie kiekvieno perdējimo, su kokiu jaunam Nazarēniečiui buvo išmētinējama. Aurēlija su tokiu atsidējimu klausēsi Erodo perdētinio pačios, kad ant galo jai tarē tylomis: „Brangi Joana, tu nežinai,

kaip aš noriu pamatyti tą jauną pamokslininką, apie kurį jie kalba tiek daug blogo, o tu apie jį kalbi tiek daug gero; jis turi buti nepaprastas žmogus!"

— O, teip; nepaprastas savo gražumu — atsakē Joana tyliai: — kad tu žinotum koks malonus jo balsas, kuomet jis ima kalbēti su beviekiais, kenčiančiais, ar vaikais, o ypatingai su mažais vaikais! Jis myli juos kaip kasžin ką; jam pamačius juos, veidas jo priima dangišką išvyzdį.

— Joana, — tarē Aurēlija — tai jis yra labai gražus?

O, teip, teip; gražus, gražus kaip archaniuolas!

— Kaip labai aš norēčiau jį pamatyti, išgirsti! — tęsē Aurēlija kas sykis su didesniu žingeidumu. — Bet, varge! kaip tą padaryti, jeigu jis visuomet surenka aplink save tokius žmones! Moteris juk negali rodytis karčiamose, kuriose jis pamokslininkauja, kaip jie sako?

Joana užsimislijo ant valandos, paskui tarē:

— Kasžin, brangi Aurēlija, gal męs surasime budą pamatyti ir išgirsti jaunikaitį iš Nazarēto.

— O! sakyk — sušuko Aurēlija karštai; — sakyk tuojaus, brangi Aurēlija; kokį budą?

— Tylēk, mus daboja — atsakē Joana; — paskui męs pašnekēsime apie tai.

Teisybē, Viešpatis Čuza labai įširdintas atkaklumu savo pačios ginti jauną Nazarēnietį, kartas nuo karto svaidē į ją savo piktomis akimis, bešnekēdamas su Kaifošiumi.

Pontijus Pilotas ištuštino dar vieną didelį kaušą ir su užkaitusiais veidais, išpēlintomis ir žibančiomis akimis ir apskritai nieko nežinantis, kas dējosi aplinkui jį, rodosi neišpasakytai džiaugēsi širdyje. Viešpatis Boruchas, tylomis susitaręs su Kaifošiumi ir bankieriu, romēnui tarē:

— Viešpatie Pontijau Pilote!

Bet Viešpats Pontijus Pilotas, kas sykis labiau šypsodamasis pats į save, nedavē jokio atsakymo; daktaras tiesų priverstas buvo pakrutint jį už rankos. Vietininkas lyg kad staiga išbudęs, tarē:

— Atleiskite man, mano Viešpačiai, aš mąsčiau, mąsčiau apie...., bet kas tas viskas buvo?

— Viešpatie Pontijau Pilote — tarē daktaras Boruchas — yra tas, kad jei po to visko, ką mano draugai ir aš tamistai papasakojome apie nedorus sumanymus Nazarēniečio,neveiksi prieš jį su didžiausiu aštrumu,tu, atstove garbingo Imperatoriaus Tibērijaus, tikras apgynējau Erodo, musų kunigaikšti, tai atsitiks tas, kad....

— Na! kas atsitiks mano Viešpačiai?

— Atsitiks tas, kad sulaukus kitų Velykų, Jeruzolima, visa Judēja, bus pasmerk-

ta plēšimui šio Nazarēniečio, kurį žmonēs jau dabar šaukia Karaliumi Żydų.

Pontijus Pilotas, prisilaikydamas įgimto sau rimtumo ir šaltumo, atsakē:

— Gana jau, gana, mano Viešpačiai, neimkite krumų už girias, ar kurmiarausių už kalnus! Ar tai man reikia priminti jums jusų istoriją? Ar šitas vaikiukštis iš Nazarēto pirmutinis, ką imasi vaidenti rolę Messijaus? Ar neturējote Judo Galilēno, tvirtinusio, kad izraēlitai neprivalą turēti kitokio pono per Dievą ir stengusiosi sukelti žmones prieš galybę mus romēnų? Kas išējo? Tasai Judas buvo nugaluotas; tas pats bus su šituo jaunu Nazarēniečiu, jei jis mano daryti maištą.

— Be abejo, Viešpatie! — atsakē didkunigis Kaifošius.

— Nazarēnietis nēra pirmutiniu prigaviku, skelbiančiu save Messijumi, apie kurį musų šventas raštas pasakē pirma daugelio amžių. Per penkiasdešimts paskutinių metų, neminint dabartinių nuotikių, Jonatanas, o po jo Simeonas, monininkas, pramintas Didžiaja Dieviška Dora; paskui Barkokebahas, Sunus Żvaigždēs ir daugelis kitų nuduotų Messijų ar Išganytojų bei atgaivintojų šalies Izraēliaus! Bet nē vienas iš tų apgavikų neturējo tokios įtekmēs ir, ypatingai, tokio pragariško drąsumo, kaip šitas Nazarēnietis; jie neužpuldinējo su tokiu įtužimu, kaip šitas ant lobininkų, daktarų tiesų, kunigų, šeimynos ir tikybos; o juk tą viską reikia

guodoti po bausme matymo Izraēlių puolant pairtin.

— Tie kiti apgavikai nesigretino teip kaip Nazarēnietis, ypatingai ir be atvangos prie sanšlavų žmonijos, kurias jis valdo pastebētinu budu; antai, tik neseniai, Viešpats Boruchas, neiškęsdamas užpuldinējimų, su kokiais Nazarēnietis persekiojo Farizējus, paguodotiniausius žmones Jeruzolimoje, kurie laikēsi farizējiškų pažiurų, toki teisingi, toki susilaikanti visame kame, kad Viešpatis Boruchas norējo Nazarēnietį apkalinti; bet sanmonē žmonių pastojo tokia grasi, kad mano prakilnasis draugas Boruchas neišdrįso išduoti prisakymą areštavimui to ištvirkēlio.

— Taigi, Viešpatie Pontijau Pilote, tu turi savo valdžioje diktoką ginkluotą pajiegą: jei tu neateisi į pagelbą mums, turintiems tik menką miliciją, kurios dalis nemažiaus už žmones yra užsikrētusi netikusiais mokinimais Nazarēniečio, tai męs neatsakome už visuomēnišką rymtį; net viešas pasikēlimas prieš jusų kariumenę yra galimas.

— O! mano Viešpačiai! — atsakē Pontijus Pilotas — su tuo tai rasite mane pirmu pasirengusį su šalmu ant galvos, serdoku ant pečių ir kardu rankoje, jei Nazarēnietis drįstų kyldinti žmones prieš mano kariumenę; su kitais dalykais, dēl Jupiterio, nerpliokite savo tolką patys, jei yra susinerpliojus, mano Viešpačiai: šitie viduriniai dalykai apeina jus vienus, jus esate miesto senatu.

Areštuokite jaunikaitį, apkalinkite jį, nukryžiuokite jį, jei jis to vertas, tai yra jusų tiesa, naudokitės iš jos; kas liečiasi manęs, tai aš atstoviu čion Imperatorių, savo Viešpatį; kol jo galybė nėra kliudoma, aš nesijudinsiu.

— Ir dar gi, Viešpatie Pontijau Pilote, — tarė Joana — ar jaunikaitis iš Nazarėto nepasakė: 'Atiduokite Dievui kas yra Dievo, o Ciesoriui kas yra Ciesoriaus?'

— Tas tiesa, prakilnioji Joana, — atsakė Pontijus Pilotas; — yra didelis skirtumas terp šito ir noro kildinti žmones prieš romėnus.

— Bet, Viešpatie, ar nematai čion — sušuko daktaras Boruchas — kad šitas apgavikas elgiasi šiteip iš veidmainystės, idant neatkreipti tavo nužiurėjimo, o laikui atėjus, pašaukti po ginklu?

— Tokiame dėste, mano Viešpatie, — atsakė Pontijus Pilotas ištuštindamas vėl savo taurę — Nazarėnietis ras mane pasirengusiu jį priimti pryšakyje mano kohortų*); bet iki tam laikui aš neturiu nieko su jusų riaušėmis.

Šitoje valandoje įšoko persigandęs romėniškas aficieras ir tarė Pontijui Pilotui: ,,Viešpatie Vietininke, keistos žinios tik ką atėjo čionai."

— Kas tokio?

---

*) Kohorta — rota kareivių pas senovės romėnus.

— Didelis sumišimas žmonių yra pagimdytas Jēzaus iš Nazarēto.

— Vargšas jaunikaitis! — tarē Aurēlija Joanai: — jis yra žaislu nelaimēs; kiekvienas yra prieš jį!

— Klausykime — tarē Joana su baimę: — klausykime!

— Matai, Viešpatie Pontijau Pilote — sušuko vienu balsu didkunigis, daktaras ir bankierius — nēra dienos, kurioje tas Nazarēnietis neardytų visuomēniškos rymties.

— Sakyk man — tarē gubernatorius aficierui — kas yra?

— Keli žmonēs pribuvo iš Bethanijos, pasakodami, jog trys dienos atgal Jēzus Nazarēniškasis prikēlē negyvus iš numirusių: visi žmonēs mieste yra neišpasakytame subruzdime; šioje valandoje gaujos apdriskēlių bēgioja po Jeruzolimos gatves su dervokšniais šaukdami:

— Garbē Jēzui Nazarēniškamjam, kuris prikēlē negyvus iš numirusių!

— Pašēlęs niekšas! — sušuko Kaifošius: — mēgink tu jam nuduoti musų šventus pranašus! nuduoti Eliją, atgaivinusį sunų našlēs: Elišą, atgaivinusį Jorebą! Pažeminimas, pažeminimas!

— Jis yra apgavikas! — sušuko Ainošius: — tai yra nelemtas šventvagiškas apgavimas! Musų šventas raštas sako, kad Messijas prikels negyvus iš numirusių. Nazarēnietis užsimanē vaidenti jo pobudį iki galui.

— Jie eina teip toli, kad pasako vardą prikelto numirēlio — patēmijo aficieras: — jo vardas yra Lozorius!

— Aš reikalauju nuo Viešpaties Pontijaus Piloto — sušuko Kaifošius — idant jie susektų ir areštuotų tą Lozorių tuojaus!

— Turi buti pavyzdis — sušuko daktaras tiesų: — tas Lozorius reikia pakarti! tas pamokins jį, kas tai yra prisikelti iš numirusių!

— Ar girdi ką jie sako? jie rengiasi tą vargšą nugaluoti — tarē Aurēlija į Joaną, sutraukdama pečiais: — nustoti gyvasties už tai, kad męs ją atgavome priešais savo norą! Tikiu, kad jie nemēgins jo kaltinti už prisiprašymą jį atgaivinti: pasiutę jie ištikro.

— Nelaimē! Brangi Aurēlija, — tarē Čuzos pati liudnai — kad randasi nedori pašēlēliai!

— Sakau — sušuko daktaras Boruchas — kad tas Lozorius turi buti pakartas.

— Klystate, mano Viešpačiai: štai, žiurēkite, čion yra tikras lavonas, miegantis ramiai savo karste, nemislydamas nieko blogo; jis yra prikeliamas iš numirusių; jis negali tam pasipriešinti, bet jus norētumēte, idant aš jį pakarčiau už tai?

— Teip, Viešpatie, — sušuko Kaifošius; — męs turime ligą naikinti iš pašaknių; jei šitas Nazarēnietis imsis kelti negyvus iš numirusių—

— Nēra galima permatyti, kur tas gali baigtis — suriko daktaras Boruchas; — todēl aš viešai reikalauju nuo Viešpaties Pontijaus Piloto, idant tas drąsusis Lozorius butų pakartas.

— Bet, Viešpatie, — tarē Aurēlija — daleiskime, kad jus jį pakarsite, o jaunasis Nazarēnietis vēl jį atgaivins?

— Męs jį vēl pakarsime! Ponia Aurēlija! — sušuko bankierius Ainošius: — Męs jį vēl pakarsime! Dēl Jozuos! tai butų juokas pasiduoti šitiems valkatoms!

— Mano Viešpačiai! — tarē Pontijus Pilotas: — turite savo miliciją, areštuokite ir karkite tąjį Lozorių, jei tas jums patinka; bet jus butumete didesniais beširdžiais už mus stabmeldžius, grēkonis ar romēnus, kurie teip lygiai, kaip ir jus, esame turēję atgaivintuosius. Bet, dēl Jupiterio! męs jų nekariame; aš girdējau pasakojant, kad nelabai seniai, Apollonijus iš Tijanos iš numirusių prikēlē jauną merginą, ant kurios šermenų jam teko užeiti ir rasti josios jaunikį dideliame nuliudime. Apollonijus ištarē kelis stebuklingus žodžius, mergina išējo iš savo karsto dar skaistesnē ir patogesnē. Atsibuvo vestuvēs, ir pora gyveno labai laimingai.

— Ar norētumēte, tad, vargšę merginą antru kartu galuoti, mano Viešpačiai? — paklausē Aurēlija.

— Teip, žinoma, — atsakē Kaifošius — jei ji butų apgaviko bendradalyvē; ir ka-

dangi Viešpats Vietininkas palieka mus apleistus, musų pačių pajiegoms, tai aš ir mano garbingas draugas Boruchas, paliekame jus ir skubiname ant tų pēdų išduoti prisakymą areštuoti tąjį Lozorių.

— Padarykite tą, mano Viešpačiai, — atsakē Pontijus Pilotas, pakildamas — jus esate senatoriais savo miesto.

— Viešpatie Gremijone, — tarē Čuza, perdētinis Erodo namų — aš užporyt turiu išvažiuoti į Betlējų: jei tamista malonētum keliauti su manim drauge, tai aš paskubinčiau savo išvažiavimą ant vienos dienos ir iškeliaučiau rytoj rytą; męs pagryžtume už dviejų, trijų dienų; man butų panagu pasinaudoti iš tamistos palydovystēs, nes šiame subruzdimo laike yra gerai turēti gerą bendrakeleivį.

— Aš priimu tamistos pasisiulinimą, Viešpatie Čuza, — atsakē išdo priēmējas; man smagu bus keliauti su tokiu, kaip tamista, kuris pažįsta šalį.

— Brangi Aurēlija, — tarē Joana į savo draugę tyliai — ar nori pamatyti jaunikaitį iš Nazarēto?

— O! labių-labiausiai, brangi Joana; viskas ką aš girdžiu, padvigubina mano žingeidumą.

— Ateik rytoj į mano namus, po iškeliavimui mano vyro — pratarē Joana tyliu balsu — o męs gal surasime budą tave užganēdinti.

— Bet kaip?
— Aš tau pasakysiu, brangi Aurēlija.
— Rytoj, tad, brangi Joana.
Ir dvi jaunos moterys išējo iš namų Pontijaus Piloto su savo vyrais ir manim, verge Genavaite.

SKYRIUS II.

Karčiama Laukinio Asilo buvo paprasta užeiga vedējams kupranugarių, persamdytojams asilų, nešiotojams, kromininkams, pardavinētojams arbuzų, pomegranatų, šviežių daktilių, kuomet jiems laikas, o vēliaus sudarytų alyvų ir džiovintų daktilių. Šitoje karčiamoje galējai teipgi rasti žmones be jokio užsiēmimo, paleistuves žemiausio laipsnio, elgētas, valkatas ir tuos pagirtinus vyrelius, kurių apginkluota apsauga buvo perkama keleivių, keliaujančių iš vieno miesto į kitą, norinčių buti apsaugotais šitos tankiai labai nužiurimos palydovijos nuo užpuolikų. Ten teipgi galējai matyti romiškuosius vergus, atgabentus jų ponų žydų šalin.

Šita karčiama turējo blogą vardą; ginčai ir barniai atsitikdavo ten tankiai, o užējus nakčiai, nē viens neišdryso rodytis artymystēje Avinēlio Vartų, netoli kurių buvo šitas urvas, kaip tik vyrai nužiurētinos išveizdos, ar moterys žemo laipsnio; pilnai gi sutemus, budavo, iš šitos vengtinos vietos veržiasi riksmai, sklysta kvatojimai, ar girtuokliškos dainos; tankiai skausmingi deja-

vimai seka ginčus; kartkarčiais vyrai Jeruzolimos milicijos, budavo, užeis karčiamon neva taikyti ir malšinti ir išeina iš jos, arba labiau girti ir su didesniu triukšmu už geriančius, arba išgujami lazdomis ir akmenimis.

Ant rytojaus, po vakarienei pas Pontiją Pilotą, du jauni vyrai, prastai apsirēdę baltomis tunikomis ir su turbanais mēlynos gelumbēs, ējo siaura, kreiva gatve, gale kurios matēsi durys vengiamosios karčiamos; eidami šnekējosi ir vienval dairēsi galan gatvēs, lyg kad laukdami ko nors pasirodant.

— Genavaite, — tarē vienas savo sustojusiam draugui (tai buvo Aurēlija ir josios vergē, persirēdę į vyriškus drabužius) — Genavaite, mano nauja draugē Joana pasivēlino ateiti, tas mane baugina; priegtam, jeigu prisipažinti, tai aš baimijuosi, ar aš nepadariau niekų..

— Tokiu budu, mano brangi ponia, grįžkime namon.

— Man tas butų labai norētina, bet vēl, ar aš turēsiu kuomet tokią progą?

— Teisybē, kad nebuvimas Viešpaties Gremijono, tamistos vyro, išvažiavusio šį rytą su Viešpačiu Čuza, perdētiniu kunigaikščio Erodo, daro tamistą pilnai valna, ir kad tulą laiką gal tamista neturēsi tokios valnybēs.

— Prisipažink, Genavaite, kad tu žingeidesnē esi dar ir už mane pamatyti tą nepaprastą vyrą, jauną Nazarēnietį.

— Jei tas butų teip, mano brangi ponia, tai tame mano nore nebutų nieko įstabaus; aš esiu vergē, o Nazarēnietis sako, kad ilgiau vergų neprivalo buti.

— Turbut, tad, aš tavo vergystą tau sunkinu, Genavaite?

— Ne, o, ne! Bet po teisybei sakant, ar tamista pažysti daug ponių sau panašių?

— Tai ne man pridera tas atsakyti, pasigerininke.

— Bet man pridera tą šnekēti. Jei męs išnetyčių susitinkame su tokia gera ponia kaip tamista, tai šimtai yra tokių, kurios už vieną žodį, ar menkiausią nepaklausymą kantupija, arba kankina savo vergus su piktu pasigērējimu. Ar tas ne teisybē?

— Aš to neužginu.

— Tamista aplengvini mano vergystą kiek galēdama, mano brangi ponia.... bet visgi aš nepriklausau sau. Aš priversta buvau skirtis nuo savo nelaimingo Fergano, mano vyro, kuris teip verkē skirdamasis su manim. Kas mane užtikrins, jog tamistai pagrįžus aš rasiu jį Marseillēje, jog jis nēra parduotas ir išgabentas nežinia kur? Kas užtikrins mane, jog Viešpats Gremijonas neparduos manęs, ar neatskirs manęs nuo tamistos?

— Man yra prižadēta, jog tu nuo manęs nesitrauksi.

— Bet jei tamistos vyras panorēs mane parduoti, ar tamista gali to nedaleisti?

— Teisybē, negaliu.

— O šimtas metų atgal, tēvai ir motinos musų gallų buvo valni žmonēs; dar gi Fergano senuoliai yra buvę narsiausiais vadovais skilties!

— O! — tarē Aurēlija, šypsodamasi — dukterys Cēzario nesididžiuotų daugiau, turēdamos ciesorių tēvu, negu tu, turēdama, kaip vadini tēvą savo vyro.

— Didžiuotis nēra leista mums vergams — atsakē Genavaitē liudnai; — viskas, ko aš gailauju, tai musų valnybēs. Kuomi gi męs nusidējome, kad turējome jos nustoti? Tai! kad maldos to jaunikaičio iš Nazarēto butų išklausytos! tai, kad nebutų daugiau vergų!

— Kad nebutų daugiau vergų? Na, Genavaite, ar tu iš proto eini; kaip tas gali buti! kad nebutų daugiau vergų? Daleidžiu, kad jų gyvenimą reikia apsaldyti, kiek galint; bet kad nebutų vergų daugiau, tai turētų svietas baigtis.... Klausyk, Genavaite, šitie perdējimai ir yra, ką užkenkia teip daug tam jaunam Nazarēniečiui.

— Jis yra atmestas turtingujų ir galingujų. Vakar, per vakarienę pas Pontijų Pilotą, stovēdama užpakalyje tamistos, aš nepraleidau nē vieno žodžio. Koks baisus įnirtimas ant to jaunikaičio!

— Ką gi tu nori, Genavaite? — atsakē Aurēlija šypsodamasi; — tai yra, iš dalies, jo paties kaltē.

— Ar tamista ir kaltini jį?

— Ne, bet visgi jis užsipuola ant bankierių, daktarų tiesų, gydytojų, kunigų, ant visų tų, tiesą pasakius, veidmainių, kurie, kaip Joana pasakojo man, laikosi farizējiškų pažiurų. Tai nereikia daugiau, kad jį prapuldyti ant visados.

— Tai yra bent drąsa kalbēti šitas teisybes ištvirkusiems žmonēms, o šitas jaunikaitis Nazarēniškasis, anot Joanos, tamistos draugēs, nemažiau turi geros širdies, kaip drąsos; ji nēra vergē, teip kaip aš; todēl jis mokina ne josios labui, o bet žiurēk, kaip ji gērisi juomi!

— Šitas pasigērējimas dailios ir patraukiančios žmonos, teisybē, liudija gerui to jaunikaičio Nazarēniškojo, kadangi Joana su savo prakilnia širdžia negalētų gērētis ištvirkusiais. Kokią meilią draugę laimē man lēmē joje. Aš nežinau nieko meilesnio už josios akis, ar daugiau perimančio už jos balsą. Ji sako, kad Nazarēniečiui prašnekus į kenčiančius, vargstančius ar mažus vaikelius, jo veidas pasidaro dievišku. Aš nežinau, bet kad Joanos veidas priima dangišką išvyzdį, pradējus jai šnekēti apie jį, tai tas tikra teisybē.

— Ar ne ji ten ateina šita puse, mano brangi ponia?

— Aš girdžiu lengvą eiseną šešēlyje.

— Tai turbut ji.

Teisybē, Joana teipgi persirēdžiusi jaunu vyru, neužilgo priējo prie Aurēlijos ir jos vergēs.

— Turbut, jums, Aurēlija, — tarē jaunoji żmona — prisiējo kiek laukti manęs? bet aš negalējau slapta išeiti iš savo namų anksčiau šio laiko.

— Joana, aš nevisai rami esiu; rodosi man daugiau dar yra baugu, negu żingeidu. Tik pamislyk: moteris musų padėjimo toj baisioj karčiamoj, kurioje, kaip jie sako, susirenka tik sanšlavos żmonijos.

— Nesibijok; tie żmonēs yra daugiau sujudę ir baisesni żiurēti, negu tikrai ištvirkę. Aš jau buvau terp jų porą sykių persirēdżiusi su savo gimine paklausyti jauno mokintojo. Karčiama yra prastai apšviesta; aplinkui kiemą eina tamsi galērija, kur mus niekas nematys. Męs pasišauksime uzboną alaus ir jie nesirupins apie mus; jie yra użimti tiktai jaunuoju Nazarēniečiu, arba jam neatējus, jo mokiniais, atējusiais čion skelbti geras żinias. Eik šian, Aurēlija, yra vēlu, eik šian.

— Klausyk! klausyk! — tarē jauna moteriškē Joanai, atkreipdama savo ausį į karčiamą su tula baime — ar girdi tą riksmą? Jie veda ginčus toje baisioje vietoje!

— Tas parodo, jog jaunasis mokintojas dar neatējo — atsakē Joana — nes jam atējus kożnas balsas nutyla ir, kad ir smarkiausias butų, pasidaro teip lētas, kaip avinēlis.

— Priegtam, Joana, tik tu pażiurēk į tą burį vyrų ir moterų nelemtos išżiuros, susirinkusių prieduryje prie šviesos anos liktar-

nos. Susimildama, palaukime, kol jis praeis, ar įeis į karčiamą.

— Eik šian, čia nēra ko bijotis, aš tau sakau!....

— Ne, meldžiu tavęs, Joana: dar valandēlę... Tikrai gēriuosi tavo drąsumu!

— Matai! dēlto, kad Jēzus Nazarēniškasis įkvepia drąsą, kaip jis įkvepia malonybę dēl nusikaltusių, jautrą dēl tų, kurie kenčia. Priegtam, kad tu žinotum, kokia gamtiška jo iškalba yra. Kokius graudžius ir širdingus prilyginimus jis suranda, kad padaryti savo mislis suprantamomis prastiems žmonēms, vargiemsiems dvasia, kaip jis juos vadina, ir kuriuos jis teip myli! Tokiu budu, visi, net vaikai, kuriuos jis teip labai yra pamylējęs, supranta jo žodžius ir nepraleidžia nē vienos žosmēs. Be abejonēs, kiti Messijai pirma jo yra skelbę išganymą musų šaliai, slegiamai svetimtaučių, aiškino musų šventą raštą ir gydē su pagelba stebuklingų vaistų ligas, laikomas neišgydomomis; bet nē vienas iš tų Messijų lygšiol neparodē to kantraus malonumo, su kokiu jaunasis mokintojas mokina nużemintus ir jaunus, žodžiu sakant, visus; pas jį nēra netikių, nēra stabmeldžių; kiekviena gera ir teisinga širdis, vien dēlto, kad ji yra gera, verta yra karalijos dangaus. Ar žinai jo prilyginimą apie dangų? Nēra nieko prastesnio ir graudesnio už jį.

— Ne, Joana, nežinau.

— Tai yra paskutinis, ką girdējau jį sakant. Vadinasi jis Geras Samaritonas.

— Kas yra Samaritonas?

— Samaritonais yra stabmeldiški žmonēs, gyvenanti už tolymiausių kalnų Judējos; augštiejie kunigai skaito tuos žmones už atmestus karalijos Dievo. Štai tas prilyginimas: 'Žmogus, einantis į Jeruzolimą, pateko į rankas plēšikų; jie apiplēšē jį, sumušē visą ir nuējo savo keliu, palikdami jį pusiau gyvą. Atsitiko po to eitie tuo pačiu keliu Kunigui, kuris, patēmijęs sužeistą žmogų, praējo pro šalį. Levitas, kuris ējo ta pačia vieta, patēmijęs sužeistą žmogų, teipgi praējo. Bet keliaujantis Samaritonas, atējo iki tai vietai, kur buvo žmogus ir pamatęs jį, pasigailējo jo; priējęs aptepē žaizdas jo aliejumi ir vynu, apraišiojo jas ir užsisodinęs jį ant savo arklio, nugabeno į viešnamį, kur atsidavē jo prižiurējimui. Ant rytojaus Samaritonas išsiēmē du grašiniu pinigu iš savo kišeniaus, padavē juos šeimyninkui ir tarē: ,,Prižiurēk šitą žmogų; ką išleisi daugiau, aš atlyginsiu tau".' ,,Taigi," paklausē Jēzus savo mokinių, „kuris iš tų trijų žmonių, jus manote, buvo artymu žmogaus papuolusio į rankas plēšikų?" „Tas," atsakē jie Jēzui, ,,kuris sužeisto žmogaus pasigailējo." ,,Eikite, tad, su ramia širdžia ir darykite tą patį" — atsakē Jēzus su dangišku nusišypsojimu.

Vergē Genavaitē, išgirdusi šitą privedimą, negalējo susilaikyti nuo ašarų, kadangi

Joana ištarē su nepaprastu malonumu paskutinius žodžius Jēzaus: 'Eikite, tad, su ramia širdžia, ir darykite tą patį.'

— Tavo teisybē, Joana, — tarē Aurelija užsimislijusi — kudikis gali suprasti prasmę šitų žodžių, ir aš pati jaučiuosi sugraudinta jais.

— O bet šitas prilyginimas — tęsē Joana — yra vienu iš tų, kurie labiausiai erzina augštuosius kunigus ir daktarus tiesų prieš jaunajį Nazarēnietį.

— Ir dēlko?

— Dēlto, kad šituomi pasakojimu jis parodo Samaritoną, stabmeldį žmoniškesniu už Levitą ar Kunigą, kadangi tasai stabmeldys, matydamas brolį sužeistame žmoguje, padavē jam pagelbą ir tokiu budu stojasi vertesniu dangaus už anuos du šventus žmones su kietomis širdimis. Šitas tai ir yra, ką priešai Jēzaus vadina piktžodžiavimais, šventvagystēmis!

— Joana, eikime į karčiamą. Aš jau nesibijau daugiau užeiti ton vieton. Žmonēs, kuriems toki pasakojimai yra teikiami ir kurie klauso jų su gotumu, negali buti ištvirkēliais.

— Matai, mano brangi Aurēlija, žodžiai Nazarēniečio jau veikia ant tavęs; jie duoda tau įsitikējimą ir drąsą. Eime, eime.

Jauna žmona paēmē už rankos savo draugę; abi, sekamos vergēs Genavaitēs, pasuko savo žingsnius linkui karčiamos Laukinio Asilo, kur jos neužilgo įējo vidun.

Šita karčiama, keturkampiai pastatyta trioba, kaip ir daugumas kitų Rytuose, susidėjo iš vidurinio kiemo, apstatyto storais stulpais, laikančiais terasą ir padarančiais keturias galērijas, po kuria apačioje gerianti galėjo pasislėpti nuo lietaus; bet nakčiai buvant šiltai ir giedrai, daugumas svečių buvo prie stalų ant kiemo, apšviesto didele geležine lempa, stovinčia jo viduryje. Šitas vienintēlis žiburys vos menkai teapšvietē galērijas, kuriose teipgi buvo šiek tiek geriančių, pasiliekančių visiškai be šviesos.

Linkui vienos iš šitų tamsių užkampių Joana, Aurēlija ir vergē Genavaitē nukreipē savo žingsnius; jos matē, pereidamos per minią šiek tiek trukšmingą toj valandoj, daugelį ypatų apiplyšusių ir blogai apsirengusių; moteris paleistuvingo gyvenimo, menkai apsirengusias, vietoje turbano turinčias rutulį balto maišo; kitos gi, priešingai, buvo išsipuošę rubais ir turbanais iš brangios, bet nublukusios gelumbēs; apyrankēs, auskariai ir karoliai iš vario, išgrazninti netikrais akmenims; veidai jų buvo aptepti žvilganču dažu; jų sunykę ir nuliudę veidai bei įbriežis kartybēs, apsireiškiančios net jų trukšmingame ir perdētame džiaugsme, sakē gana daug apie vargą, tužbą ir gēdą jų liudno meiliotinio gyvenimo.

Iš vyrų, vieni atrodē nusiminusiais nuo vargo, kiti turējo drąsią ir griežtą išžiurą; tuli nešiojo aprudijusius ginklus prie savo juostų, arba rymojo ant ilgų lazdų, apkaustytais

geležiniais galais; kitur galējai pažinti ant geležinēs apikaklēs ir nuskustos galvos naminius vergus, priklausančius romēniškiems aficierams; toliaus, paliegēliai skarmaluose sēdējo ant žemēs su kriukiais.

Motinos turējo ant rankų žindomus kudikius išblyškusius ir parsibaigusius, glamonēdamos juos rupestingai, be abejonēs, irgi laukiančios pribuvimo jaunojo Nazarēniečio, teip išsilavinusio gydymo dailoje.

Genavaitē, iš kelių žodžių dviejų vyrų vieno į kitą, gražiai apsirengusių, bet žiaurių ir nepriimnių iš veido, suprato juos esant slaptais žvalgais, iš kurių naudojosi augštiejie kunigai ir daktarai tiesų atsižinojimui žodžių Nazarēniečio, įtraukdami jį į pinkles neišmaningo užsitikējimo.

Joana, budama drąsesnē už savo draugę, padarē jai taką per minią; matydama neužimtą stalą, pastatytą šešēlyje užpakalyje vieno iš galērijos stulpų, pati Viešpaties Čuzos atsisēdo prie jo su Aurēlija ir pašaukē uzboną alaus nuo vienos iš karčiaminių mergų, kuomet Genavaitē, stovēdama šale savo ponios, nenuleido akių nuo dviejų žvalgų siųstų farizējų ir su gotumu klausēsi visko, kas tik aplinkui ją buvo šnekēta.

— Naktis artinasi — tarē jauna ir graži moteris liudnai į savo bendradraugę, sēdinčią prie stalo priešais ją, kurios veidai kaip ir jos pačios, sulyg mados meiliočių, buvo aptepti dažu.

— Jēzus Nazarēniškasis neateis čion šį vakarą.

— Tai neapsimokējo beveik čion eiti; męs galējome nueiti pasivaikščioti kur apie Visuomeninę: ten koks pusgirtis romēniškas aficieras, ar koks daktaras tiesų prisispaudęs prie sienos sų nosia įlindusia švarkan, butų davęs mums vakarienę. Nerugok, Oliba, jei mums reiks atsigulti be vakarienēs: tu to norējai.

— Šita duona man jau teip atsiēdē, kad aš jos nesigailiu visai.

— Atsiēdē ar ne, bet visgi tai duona, ir kada męs išalkstame, turime valgyti.

— Klausydama žodžių Jēzaus — atsakē kita meiliotē tyla — aš užmirštu apie alkį.

— Oliba, tu iš proto eini: maitytis žodžiais!

— Żodžiai Jēzaus visuomet sako: dovanok, pasigailēk, mylēk; lygšiol gi mums nebuvo kitokių žodžių, kaip tik žodžiai išniekinimo ir neapykantos!

Ir meiliotē nutilo, atremdama kaktą ranka.

— Keista iš tavęs mergina, Oliba, — tęsē kita — vienok, kad ir tuščia, bet nē tos vakarienēs žodžių neturēsime, nes Nazarēnietis neateis jau: yra pervēlu.

— Priešingai, aš tikiu, kad Dievas galingiausias atves jį čion! — tarē varginga žmona su sergančiu kudikiu ant savo rankų: — aš pēsčia atējau iš Betlējaus melsti musų

gerojo Jēzaus išgydyti mano nelaimingą mažytį; jis neišpasakytai yra geras gydymui vaikų ligų ir anaiptol nesiduoda užmokēti sau už rodą; tankiai net duoda kiek nusipirkimui balsamų, kuriuos jis prirašo.

— Dēl kuno Saliamono! Aš ir tikiuosi, kad musų draugas Jēzus ateis šį vakarą čion — patēmijo augštas vyras žiauriu veidu ir ilga nelinkstančia barzda, apsigobęs raudonu skarmaluotu turbanu ir trumpu sudriskusiu kuone į skutus rubu kupranugarių vilnų, sujuostu per liemenį šniuru, laikančiu didelį aprudijusį kardą be makšties. Šitas žmogus teipgi turējo savo rankoje ilgą lazdą su geležine buože ant galo. — Jei musų garbingas draugas Nazarēnietis neateitų šį vakarą, tai aš be reikalo tik sugaišinau savo laiką, nes aš buvau prašytas palydēti keleivį nedrįsusį eiti vieną iš Jeruzolimos į Betlējų, idant neturēti nesmagių susitikimų.

— Tik tu pažiurēk į tą plēšiką su nuleistu šuns veidu ir jo milžinišku kardu! Ar jis neatrodo ant labai ištikimo palydovo? — tyliai tarē savo draugui viens iš dviejų žvalgų, sēdējusių nepertoli nuo Genavaitēs.

— Koks tai drąsus niekšas!

— Jis nugalabintų ir apiplēštų perdaug užsitikējusį keleivį už kelių varsnų! — tarē antras žvalgas.

— Kaip mano vardas Banajas! — tęsē vyras su kardu — aš nesigailēčiau nē to mažo Dievo duoto lydējimo keleivio, jei tik musų draugas Nazarēniškasis ateitų, aš myliu

jį. Sakysiu, kad jis suramina žmogų nemažai už dėvėjimą skarmalų, parodydamas, jog turtingiems nelengviau esant įeiti į rojų, kaip kupranugariui perlysti per adatos ausį, visi ištvirkusiejie lobininkai kuomet nors bus iškepti kaip romyti gaidžiai Belzebubo virynėje. Tas nepripildo nė musų pilvų nė mašnų, rods, bet tai yra suraminimu; todėl aš klausyčiausi jo per dienas ir naktis, kaip jis perkratinėja kunigus, daktarus tiesų ir kitus farizėjus! Ir labai gerai, kad musų draugas tą daro nes męs turime išgirsti tuos farizėjus. Jei tave nuves prieš jų tribunalą už kokį mažniekį, tai jie tiek tegali pasakyti: „greičiau prie galo, arba gausi lazdų! vagie! niekše! padegėjau pragariškasis! sunau Šėtono!" ir kitus tėviškus graudinimus. Dėl nosies Ezekiėliaus! ar jie nori tokiu budu žmones išnaikinti! Jie, prakeikti kvailiai, nežino to, kad daugelis arklių, rambių botagui, paklauso balso. Bet musų draugas Nazarėnietis žinojo tą gerai, aną dieną sakydamas: „Jei tavo brolis nusideda tau, vesk jį šalin; jei jis gailisi, dovanok jam." Tai yra kalba; nes dėl ausies Melchisedeko! aš ne toks jauslus ir švelnus kaip velykinis avinėlis. O, ne; aš turėjau laiką sukietinimui savo širdies, galvos ir odos. Dvidešimts metų atgal, mano tėvas išvarė mane iš savo namų už jaunystės klaidas. Mane teip yra sunku apramdyti, kaip ir laukinį asilą. Vienok, prisiekiu Banajo tikėjimu! vienu žodžiu savo malonaus balso musų Nazarėniška-

sis draugas galētų mane nusiųsti į kraštą svieto.

— Jei Jēzus negalētų ateiti — tarē kitas gērikas — tai jis pasiųstų vieną savo mokinių mums apie tai pranešti ir pamokinti mus gero nuo vardo savo mokintojo.

— Neturēdami pyrago iš plonų kvietinių miltų, minkytų su medumi, męs valgome ir miežių duoną — tarē senas elgēta sulinkęs iš senumo.

— Żodżiai mokinių yra geri, bet mokintojo geresni.

— Teip yra! — użtēmijo antras senas elgēta — mums esant nusiminusiems nuo użgimtos dienos, jis duoda amżiną viltį.

— Jēzus mokina mus, jog męs nežemesni użmusų ponus — tarē vergas nusiminingos iššiuros.

— Taigi, jei męs teip geri, kaip musų ponai, tai kokią tiesą jie turi laikyti mus pavergtais?

— Ar tai dēl to, kad šimtui ponų bunant ant vienos pusēs, mųs, vergų, yra tukstančiai ant kitos? — patēmijo antras.

— Kantrybēs, kantrybēs! ateis ta diena, kurioje męs apsiskaitysime su savo ponais, o paskui apsiskaitysime patys su savimi; tąsyk išsipildis żodżiai Jēzaus: 'Pirmiejie bus paskutiniais, o paskutiniai bus pirmais.' Jis pasakē mums, amatininkams, kurie iš prieżasties sunkumo mokesčių ir gotumo vaizbininkų, tankiai esame be duonos ir drabużių, o teipgi musų pačios ir vaikai:

'Nusiraminkite; Dievas, musų tėvas, duoda apsirengimą klonių lelijoms ir maistą jauniems žvirbleliams: ateis diena, kuomet jųs nestokuosite nieko.' Teip, nes Jēzus teipgi pasakē šitą: 'Nedēk nē aukso, nē sidabro, ar pinigų į savo mašną, nē maišą savo kelionei, nē du švarku ar kurpes, nes tas, kuris dirba, vertas yra užlaikymo.

— Štai yra mokintojas! štai mokintojas! — sušuko keli žmonēs, stovinti arti durių karčiamos — štai musų draugas!

Prie šitų žodžių pakilo didelis sujudimas karčiamoje. Aurēlija, nemažiaus žingeidi už savo vergę Genavaitę, pasilipo ant kedēs, kad geriau pamatyti jaunikaitį. Jų laukimas buvo apgautas; tai nebuvo dar jis, bet Petras, vienas jo mokinių.

— O Jēzus? — visi jie paklausē jo vienu balsu — kur jis?

— Ar tai Nazarēnietis neateis?

— Ar tai męs nematysime savo draugo, draugo nuliudusių!?

— Aš, Judas ir Simeonas ējome drauge su juo — atsakē Petras — kaip ties miesto durimis viena vargi žmona, matydama mus einant pro šalį, ēmē mokintojo melsti užeiti aplankyti jos sergančią dukterį. Jis ir nuējo ten. Jis pasiliko Judą ir Simeoną su savim, o mane pasiuntē pas jus. Tie, kurie jo reikalauja, turi čion valandēlę palaukti; jis tuojaus ateis.

Žodžiai mokinio apramdē nekantrumą

minios, o Banajas, vyras su ilgu kardu tarē Petrui:

— Jei jau kalbi apie mokintoją, kalbēk mums apie jį: pasakyk mums smagias naujienas. Ar ateina jau laikas, kuomet nerēpos, kurių pilvai tunka su tuo patim greitumu, su kokiu mųs liesta, neturēs tukinimuisi nieko daugiau, kaip tik anglis ir pragarišką sierą?

— Teip, laikas ateina! — tarē Petras pasilipdamas ant suolo — teip, laikas ateina, kaip ateina naktis su audra, pilna perkunijos ir žaibų! Ar Viešpatis nepasakē per balsą savo pranašų: 'Aš nusiųsiu savo aniuolą, kuris ištaisis kelią pirma manęs?'

— Teip, teip! — šaukē keli balsai — teip: pranašai tą apskelbē.

— Kas yra tuo aniuolu? — tarē Petras — kas yra tuo aniuolu jei ne Jēzus, musų mokintojas, Messijas, vienintēliai tikras Messijas?

— Teip, jis yra!

— Jis yra žadētu aniuolu! jis yra tokiu Messijumi!

— O šitam aniuolui ištaisius kelią, ką sako Viešpatis per savo pranašus? — tęsē Petras: 'Ir aš ateisiu artyn jus teisti, ir aš busiu rustus liudininkas prieš burtininkus, ir prieš neteisius prisiekos ēmējus, ir prieš tuos, kurie spaudžia darbininką su jo alga, prieš tuos, kurie spaudžia našles, našlaičius ir svetimšalius, neturēdami baimēs nuo manęs.'

Ar nepasakē Viešpats vēl: 'Yra giminē, kurios dantimis yra akstinai ir ji vartoja juos kaipo peilius naikinimui tų, kurie nieko ant žemēs neturi, ir kurie yra vargųs terp žmonių?'

— Jei ta giminē turi peilius vietoj dantų — tarē Banajas, dēdamas ranką ant savo kardo — tai męs kąsime su savaisiais!

— O, kad ta diena ateitų, kurioje bus teisiami tie, kurie spaudžia darbininką su jo alga, o aš įskųsiu kerštui Viešpaties bankierių Ainošių! — tarē darbininkas. — Jis privertę mane dirbti slapta klētkas Pokylių Butui, Šabo dienose, ir užlaikē mano užmokestį už tas dienas. Aš norējau pasiskųsti. Jis paketino apskųsti mane augštamjam kunigui, kaipo išniekintoją šventų dienų ir uždaryti mane į kalējimą!

— Ir dēlko bankierius Ainošius užlaikē neteisiai tavo algą? — tęsē Petras — užtai, kad, kaip pranašas vēl sako: 'Gotumas yra kaip arklinē dielē; jis turi dvi dukteris šaukiančias: duok! duok!'

— O šitos didžiosios siurbēlēs! — sušuko Banajas — ar jos neišvems kuomet viso to kraujo, kurį jos sugērē iš vargių darbininkų, našlių ir našlaičių!

— Teip, teip! — atsakē mokinys — musų pranašai ir mokintojas yra pasakę: 'Jiems bus verksmas ir griežimas dantų.' Bet sykį kukaliams, teršusiems javus, esant atidalintiems, ištvirkēliams karaliams, didžiu-

nams, gotiemsiems ir paglemžtojams pranykus nuo žemēs, syvai, kuriuos jie čiulbē, atliks ir užstos visiems diena laimēs ir teisingumo. "Šitai gi dienai atējus," sako pranašai, "žmonēs nereikalaus daugiau ginkluotis prieš viens kitą: jų kardai bus paversti į piautuvus, jētis į spatus; viena tauta nekels daugiau karēs prieš kitą tautą; jie neves daugiau karių, bet kožnas sēdēs po savo locnu figos, ar vyno medžiu, nesibijodamas nē vieno; darbas teisingumo bus apdraudimu rymties ir laimēs kožnam. Tuo metu, galiaus, vilkas gyvens su ēreliu, leopardas gulēs su ožyčiu, o liutas ir avis silsēsis drauge ir mažas vaikelis ves juos visus."

Šitas perimantis vaizdas visasvietinio ramumo ir laimēs padarē gilų įspudį ant Petro klausytojų. Daugelis balsų sušuko:

— Tai, kad šitie laikai ateitų! nes kam reikia žmonēms galabinti žmones!

— Koks tai gožimas kraujo!

— Ir kas naudojasi iš to? Pergalinti Faraonai! Žmonēs gotus kraujo, mušių ir plēšių!

— Tai, kad ateitų laikas laimēs, teisingumo ir malonybēs ir, anot pranašų, mažas vaikelis vestų mus visus....

— Teip, mažo vaikelio užtektų, nes męs butume ramųs, kadangi butume laimingi — tarē Banajas — dabar męs esame toki nelaimingi, teip įerzinti, kad šimto milžinų neužtektų mus sulaikyti!

— Ir šitie laikai ateina — tęsē Petras

— visiems turint dalį žemiško gero, nutręštą darbu kiekvieno, visiems žinant gyvenimą ramume ir pasiganēdinime, mums neteks daugiau matyti pateikuolių gyvenančių iš vaisių darbo kitų. Ar Viešpatis nepasakē per sunų Dovydo, savo išrinktinio: 'Aš neapkenčiu viso savo darbo, kurį apēmiau po saule, kadangi aš turiu jį palikti žmogui ateinančiam po manęs. Nes šitai yra žmogus, kuris dirba su išminčia, su mokslu ir su stropumu, ir jis turi palikti viską, ką jis įgijo žmogui nepadējusiam ant to jokio darbo: ir kuris nežino, ar jis bus išmintingas ar kvailas? Taigi šitas yra tuštybe ir dideliu nuliudimu.' Žinote? — pridējo apaštalas — balsas sunaus Dovydo yra teip šventas, kaip teisingumas. Ne! tas, kuris nedirbo, neprivalo naudotis iš darbo kito!

— Bet, daleiskime, kad aš turiu vaiką — tarē balsas — daleiskime, kad aš, nuskriausdamas save ant miego ir dalies savo kasdieninēs duonos, bandysiu sutaupyti šiek tiek jam, idant jis nepažintų to skurdo, kokį aš turējau, ar tas yra neteisingu tad?

— E! kas tau čia kalba apie dabartį? — sušuko Petras — kas čia tau kalba apie šiuos laikus, kuriuose stiprus spaudžia silpną, turtingas vargų, neteisingas teisų, ponas vergą? Laike audros ir vētros kožnas taiso prieglaudą sau ir saviškiams; tas tik teisinga. Bet kada žadētas musų pranašų laikas ateis, laikas dieviškas, kuomet labdaringoji saulē be paliovos švies, kuomet nebus daugiau audrų,

kuomet užgimimas kožno kudikio bus laukiamas su džiaugsmo giesmēmis, kaipo palaiminimas Viešpaties, vietoje buti apverkiama nelaimē, kaip tas dabar yra, kadangi musų dienose žmogus pradētas ašarose, gyvena ir miršta su jomis; kuomet, priešingai, kudikis pradētas džiaugsme, gyvens džiaugsme; kuomet darbas, esantis sunkenybe dabar, bus pats džiaugsmu, teip, kad vaisiai žadētos žemēs bus gausųs; kožnas, budamas be baimēs apie gerovę savo vaikų, nereikalaus daugiau rupintis apie juos, atidēlioti jiems turtą, nuskriaudžiant save ir susinaikinant darbu be saiko. Ne, ne: kuomet ant galo Izraēlius išvys karaliją Dievo, kiekvienas dirbs visiems ir visi naudosis iš darbo kožno.

— Dabar gi — tarē amatininkas, kuris skundēsi ant neteisingumo bankieriaus Ainošiaus — visi dirba keliems, šitie keli nedirba nē vienam, o naudojasi iš darbo visų.

— Bet dēl šitų — atsakē Petras — musų mokintojas Nazarēniškasis pasakē: 'Sunus žmogaus pasiųs savo aniuolus, kurie surinks ir išgabens iš jo karalijos visus darančius papiktinimą ir nedorybę; jie bus sumesti į degantį krosnį, kur bus verksmas ir griežimas dantų.'

— Ir bus teisinga — tarē meiliotē Oliba — ar gi ne jie verčia mus pardavinēti savo kuną, kad išvengti griežimą dantų, padaromą alkio?

— Ar ne jie, ką verčia motinas veikiau

vaisbuoti savo dukterimis, nē ką matyti jas mirštančias iš vargo? — tarē kita meiliotē.

— Oi! kuomet ateis ta teisingumo diena?

— Ji ateina, ji artinasi — atsakē Petras garsiu balsu — nes blogas, nedorybē, prievarta yra ant kožno žingsnio; ne tik čion, Judējoje, bet ir visame sviete, kuris yra romiškuoju svietu. O! nelaimēs Izraēliaus yra nieku, sulyginus su nelaimēmis, apsēdusiomis kitas tautas, jos seseris! Visa pasaulē stena ir tekina kraują po trigubu Romos jungu žiaurumo, ištvirkimo ir gotumo! Nuo vieno krašto žemēs iki kitam, nuo Syrijos iki prispaustai Gallijai, męs negirdime nieko daugiau, kaip tik čarškējimus pančių ir stenējimus vergų, parbaigtų darbu; nelaimingiausi iš nelaimingiausių! jie lieja kraują su kožnu prakaito lašu! Jų reikia gailētis daugiau negu žvēries dvesiančio savo urve, arba gyvulio gaištančio po savo našta; šitie vergai yra kankinami, užmušami arba juokadēja pavedami dantims žvērių! Jei narsųs žmonēs, toki, kaip ve, Gallai, bando sutraukyti savo pančius, tai jie yra paplukdomi jų pačių locnuose kraujuose; ir aš, aš sakau jums teisybę, nuo vardo Jēzaus, musų mokintojo; teip, aš sakau jums teisybę, šitas negali ilgai buti.

— Ne, ne! — sukliko keli balsai — ne, šitas negali tęstis!

— Musų mokintojas liųsta — tęsē mokinys; — oi! liųsta mirtinai, apmislinēdamas

pasibaisētinas nelaimes, atkeršinimus ir baisius atlyginimus, kokius šita daugybē amžių priespaudos ir nedorumo paleis ant žemēs. Užvakar Betlejuje musų mokintojas tarē į mus: 'Jeigu išgirsite apie suokalbį ar karę, nenusigąskite, šitie dalykai turi ateiti pirmutiniais, bet jų galas neateis teip greit.'

— Klausykite! — prabilo keletas balsų — klausykite!

— 'Męs,' pridējo Jēzus, 'išvysime žmones kylančius prieš žmones, karaliją prieš karaliją; teip žmonēs naikinsis baime, laukdami visko, kas pasaulēje turi nusiduoti, nes dorybēs dangaus bus sujudintos.'

Neramus, baimiškas murmējimas pakilo minioje prie šitų pranašybų Jēzaus Nazarēniškojo, atkartotų Petro, ir tuli balsai atsiliepē:

— Tai didelēs audros iškils danguose....

— Tuomi geriau: šitie debesiai nedorybēs turi praplyšti, idant dangus galētų išsigiedroti ir saulē prašvisti amžinai.

— O jei jie savo dantims grieš ant žemēs pirma kalenimojais amžinoje ugnyje, šitie lobingiejie, šitie augštiejie kunigai, šitie vainikuotiejie karaliai Faraonai, tai jie tą bus atgabenę patys! — sušuko Banajas — jie tą bus atgabenę patys.

— Teip, teip, tas teisybē.

— Oho! — tęsē Banajas — šitas ne pirmas sykis, ką pranašai šaukte šaukē jiems į ausis! 'Pataisykite savo gyvenimus! bukite

gerais, bukite teisiais! bukite mielaširdžiais! Pažiurēkite žemyn į savo kojas, nesiaugštinę savo puikybēje! O, jus šliaužiai! jus nustumiate geriausią valgį nuo savo torieliaus! Jus pargriuvate vyno prisiputę; antros jus taurēs pripiltos sklidinos iki briaunų; jus klausiate savęs, ar šiądien vilktis vilaginį rubą, siuvinētą auksu, ar aksominį, siuvinētą sidabru? O jusų artymas drebantis nuo šalčio po savo skarmalais, negali net paragauti iš jusų taurēs, ar palaižyti trupinių nuo jusų puotų?' Dēl vidurių Jerēmijaus, ar gali tas tęstis nors kokį ilgį laiko?

— Teip, teip! — šaukē daugumas balsų — šitas tęsēsi gana ilgai — net ir kantriausias pailso galutinai!

— Lēčiausias veršis ant galo pasipriešina jiešmui!

— O ar yra toksai jiešmas kaip alkis?

— Teip — tęsē Petras — šitas traukēsi gana ilgai; teip, šitas traukēsi per ilgai.... todēl Jēzus, musų mokintojas, pasakē: 'Dvasia Viešpaties yra viršuj manęs, kadangi jis patepē mane skelbti evangeliją vargiemsiems: jis atsiuntē mane gydyti netekusius širdies, skelbti išvadavimą belaisviams ir atgavimą matymo akliems; skelbti daleistiną metą ir dieną, kurioje jis atsigieš ant priešų.'

Šitie Petro privesti Nazarēniečio žodžiai iššaukē naują subruzdimą ir Genavaitē išgirdo vieną iš dviejų slaptų žvalgų įstatymo bei augštųjų kunigų, sakant į savo draugą:

— Dabar Nazarēnietis neištruks iš mus, toki žodžiai tikrai perdaug suokalbiški ir nedori.

Bet naujas garsus trukšmas tuojaus pasigirdo iš lauko karčiamos Laukinio Asilo, iš kurio galējai atskirti tik vieną šauksmą, kartojamą visų:

— Tai jis, tai jis!

— Tai musų draugas!

— Šitai, yra Jēzus, šitai jis yra!

SKYRIUS III.

Minia esanti karčiamoje, dabar išgirdusi apie pribuvimą Jēzaus Nazarēniškojo, gaudē ir siųstē vienas kitą išeiti jaunąjį mokintoją pasitikti; motinos su mažais vaikais ant savo rankų, stengēsi pirmutinēs prieiti arčiaus prie Jēzaus, raišiejie, imdamiesi už kriukių, meldē savo aplinkinių duoti jiems kelią. Įtekmē žodžių sunaus Marijos buvo jau tiek perimanti ir labdaringa, kad stipresniejie traukēsi į šalį, duodami moterims ir kenčiantiems prisiartinti prie jo.

Joana, Aurēlija ir jos vergē dalinosi abelnu jausmu; ypatingai Genavaitē, duktē, pati ir gal vieną dieną motina vergų, pajuto nepaprastą plakimą širdies, pamačiusi tą, kuris atējo, kaip jis sakē, apskelbti belaisviams jų išvadavimą ir paleisti ant valios tuos, kurie buvo suvaržyti pančiais. Ant galo Genavaitē pamatē jį.

Sunus Marijos, draugas mažų vaikelių,

vargių motinų, kenčiančių ir vergų, buvo apsirengęs, kaip ir kiti izraēlitai, jo bendražemiai; dēvējo jis rubą balto audimo, sujuostą per juosmenį šikšniniu diržu, prie kurio kabojo čeraslas; keturkampē, mēlyna skraistē driekēsi jam nuo pečių.

Jo ilgi kaštoniniai plaukai, vaiskųs kaip neseniai kaltas auksas, dribo į abi šali jo išblyškusio veido aniuoliško gerumo; jo lupos ir smakras buvo įpusēję želti plaukais tokios jau auksinēs spalvos, kaip ir plaukai ant galvos. Jo budas buvo meilus ir draugiškas; jis širdingai spaudē ranką kožnam, kuris jam padavē.

Jis tankiai lenkēsi, kad pabučiuoti kurį iš apdriskusių vaikų, kabinančiųsi jam į rubų skvernus ir, su neišpasakyta linksmybe jis tarē į stovinčius apie jį:

— Tegul vaikai prisiartina prie manęs.

Judas, žmogus nelemto ir prigavingo veido ir Simeonas, du Jēzaus mokiniai, ējo drauge su juo ir nešē kožnas po dēželę, iš kurių sunus Marijos, paklausęs ligonio ir išklausęs jo su atidžia, ēmē vaistus ir davinējo sergantiems bei moterims, atējusioms klaustis jo rodos ar pačios sau ar savo vaikams.

Tankiai su davinējamais balsamais ir rodomis, Jēzus pridēdavo dovaną pinigais, kuriuos jis ēmē iš čeraslo, kabančio jam po diržu; jis teip tankiai siekē į tą čeraslą, kad, galiaus, įkišęs ranką, nusijuokē liudnai, pajutęs nedidelį kišenių tuščiu. Taigi pasisu-

kinęs visaip, jis išreiškē didelį pasigailējimą, tartum norēdamas parodyti, jog jis neturi ką duoti. Paskui tie, kuriuos jis sušelpē savo roda, balsamais ir pinigais, karštai jam dēkavojo; jis tarē jiems savo malonum balsu:

— Dēkavokite ne man, bet Visagalinčiam Dievui, Tēvui mus visų, kuris yra danguje — rymtis su jumis.

— Jei tavo išdas pinigų pasibaigia, drauge, tai tu turi dar neišsemiamą išdą gerų žodžių — tarē Banajas, sumanęs prieiti prie Jēzaus Nazarēniškojo visai arti, stebēdamasi į jį lyg kad su guodone ir sujudimu, kas darē jo žiaures ypatybes užmirštinomis.

— Iš tikro — patarē kitas — papasakok mums, Jēzau, apie dalykus, kuriuos męs vargųs ir nužeminti galime suprasti, žodžius musų šventojo ir dieviškojo pranašo, tankiai, vienok, nesuprantamus mums vargiems žmonēms.

— Iš tiesų, musų gerasis Jēzau, — pridējo gražus vaikelis, išējęs pryšakinēn eilēn ir nusitvēręs jaunam Nazarēniečiui už skverno rubo — pasakyk mums vieną iš tų prilyginimų, kurie teip labai mums patinka ir kuriuos męs kartojame savo motinoms ir broliams.

— Ne, ne — atsiliepē kiti balsai; — pirma prilyginimo užvesk vieną iš savo puikiųjų kalbų prieš ištvirkēlius lobininkus, galinguosius ir pasiputēlius.

Bet sunus Marijos parodē linksmai ant

mažo vaikelio, kuris pirmas prašē prilyginimo ir, atsisēsdamas arti stalo, paēmē jį ant savo kelių, tokiu budu parodydamas savo meilę dēl vaikų. Sunus Marijos, rodosi, sakē, kad šitas vaikelis turi buti užganēdintas pirmutinis su jo noru. Visi, tad, susispietē apie Jēzų; vaikai, kurie jį teip labai mylējo, susēdo pas jo kojas; Oliba ir kitos meiliotēs susēdo teipgi ant žemēs įpročiu Rytų, apkabindamos kelius rankoms ir išpēlindamos akis į jaunajį Nazarēnietį, su nekantrumu. Banajas ir kiti jo rųšies, susirinkę užpakalyj jaunikaičio, paliepē tylēti žingeidžiai miniai. Galiaus, kiti tolymesni, kaip Joana, Aurēlija ir jos vergē Genavaitē, padarē antrą eilią, pasilipdami ant suolų. Jēzus, vis laikydamas mažą vaikelį ant savo kelių, apsikabinusį plonyte rankele apie kaklą sunaus Marijos, tartum buvusį ant jo lupų, pradējo sekantį prilyginimą:

— Vienas žmogus turējo du sunu; jaunesnis sunus tarē savo tēvui: ,,Tēve, atiduok man priklausančią man dalį.” Ir tēvas atidavē jam jo dalį. Neužilgo po tam jaunesnysis sunus susiēmē viską, ką jis turējo, ir išējo į tolymą šalį ir ten jis savo dalį praleido. Jam viską praleidus, šalyje kilo didelis badas ir jam užējo vargas. Jis todēl pristojo ant tarnystos pas vieną gyventoją tos šalies, kuris jį pasiuntē į laukus šerti kiaules. Ten jis noriai butų kimšęs į savo pilvą pelus, kuriuos ēdē kiaulēs, bet nieks jam nedavē.

Prie šitų prilyginimo žodžių, vaikutis,

kurį sunus Marijos laikē ant savo kelių, atsiduso giliai, sudēdamas rankutes išreiškimui pasigailējimo. Jēzus tęsē toliau:

— Ant galo, paklydęs sunus atējo į save, tarydamas: ,,Kiek tai tarnų pas mano tēvą turi duonos gana ir gali jos duoti kitiems, o aš baigiuosi badu. Stosiu ir eisiu pas savo tēvą ir tarsiu jam: tēve, aš nusidējau prieš dangų ir prieš tave ir neesu vertas daugiau vadintis tavo sunumi; priimk mane kaipo vieną iš tavo samdomų tarnų." Ir jis stojo ir nuējo pas savo tēvą. Bet tēvas iš tolo dar jį pamatē ir pasigailējo jo, išbēgo pasitikti jį, puolē jam ant kaklo ir pabučiavo jį. Jo sunus gi tarē jam: ,,Mano tēve, aš nusidējau prieš dangų ir tave ir tavo akyse neesu vertas daugiau vadintis tavo sunumi." Bet tēvas pasakē savo tarnams: ,,Atneškite geriausius rubus ir užvilkite ant jo; ir užmaukite žiedą ant jo piršto ir užaukite kurpes ant jo kojų; ir atveskite čion penētą veršį ir papiaukite jį; ir valgykime ir linksminkimēsi, nes šitas mano sunus buvo numiręs ir vēl atgijo, buvo pražuvęs ir vēl atsirado."

— O, koks geras tēvas! — tarē vaikutis ant kelių Jēzaus. — O, koks geras ir jautrus tēvas, kuris vietoje barti, dovanoja ir glaudžia!

Jēzus nusijuokē, pabučiavo vaikutį į kaktą ir tęsē toliau:

— Ir jie pradējo linksmintis. Bet vyresnysis sunus, pagryždamas iš laukų, ateina arčiau namų ir girdi muziką ir šokius. To-

dēl jis šaukia vieną tarnų ir klausia jo, ką tas viskas reiškia. Tarnas atsako jam: „Tavasis brolis pagryžo ir tavo tēvas papiaudino penētą veršį, už tai, kad jis atsirado sveikas ir gyvas." Tas vyresnįjį brolį užpykino ir jis nenorējo eiti vidun; todēl jo tēvas išējęs vadino jį, bet sunus jo tarē jam: „Per šitą pulką metų aš tarnavau tau, nēkuomet neperžengdamas nē vieno tavo prisakymų, o tu man nē ožyčio niekad nedavei, idant aš galēčiau pasilinksminti su draugais. Bet kaip tik parējo ans sunus paleistuvingai praleidęs savo dalį, tai tu papiaudini jam penētą veršį!...."

— O! koks netikęs vyresnysis sunus! — tarē vaikutis; — jis pavydi savo nelaimingamjam broliui, pagryžusiam kad ir labai nelaimingu namon. Dievas nemylēs šito pavyduolio sunaus, ar mylēs jį, mano gerasis Jēzau?

Sunus Marijos pakratē galvą, kad atsakyti vaikučiui, jog Viešpats iš tikro nemylējo pavyduolių ir sakē toliau:

— Bet tēvas tarē sunui: „Mano sunau, tu visuomet esi su manim ir viskas, ką aš turiu, yra tavo; pritiko mums pasilinksminti ir pasidžiaugti, nes šitas tavo brolis buvo numiręs ir dabar yr vēl gyvas, buvo pražuvęs ir dabar atsirado."

Visi buvusiejie susigraudino iki ašarų nuo šito pasakojimo. Sunui Marijos apsistojus išgerti stiklą vyno, kurį Judas, jo mokinys pripylē jam, Banajas, klausęsis jo su dideliu akylumu, sušuko:

— Drauge, ar žinai, kad tai yra gyvenimas beveik mano paties ir daugelio kitų. Nes, jei, papildžius man pirmą klaidą jaunystēs, mano tēvas butų pasekęs tēvą tavojo prilyginimo ir butų padavęs man ranką, kaipo ženklą atleidimo, vietoje ką išvyti mane su lazda iš namų, tai aš šioje valandoje, gal, bučiau sēdējęs prie savo doraus žydinio, draugēje savo šeimynos, kuomet dabar mano namais yra vieškelis, skurdas mano pačia ir vaikais pikti sumanymai, sunųs skurdo, tos motinos piktų akių. O! kodēl aš neturējau tēvu žmogaus tokio kaip prilyginime?....

— Šitas maloningasis tēvas dovanojo — tarē meiliotē Oliba, — nes jis žinojo, jog Dievui davus jaunybę kožnam sutvērimui, kartais jie sunaudoja ją ant blogo; bet, jei suteršti, nelaimingi ir gailēdamiesi gryžta nusižeminę, reikalaudami mažiausios vietelēs tēvo namuose, tai jų, anaiptol, nereikia stumti, bet, priešingai, ar gi jie nēra verti priimti su pasigailējimu?

— Aš neduočiau nē vynvuogēs kaulelio — tarē kita — už aną vyresnįjį brolį, tą žmogų su turtu, teip žiaurų, neatjaučiantį ir pavydų, kuriam dora atsieina niekais.

Genavaitē išgirdo sakant vieną iš dviejų farizējinių žvalgų savo draugui:

— Nazarēnietis gudriai pasigerina piktiems pageidimams šitų valkatų. Anot jo, kiekvienas pasileidęs tinginys, kuris butų išbēgęs iš tēvo namų, turi tiesą pasiųsti savo tēvą Belzebubui, jei tas, vietoje klaidingai

patariamas papiaudinti nupenētą veršį, išsivaro laukan, kaip tai ir pridera, tą niekšą sunų, kurį alkis vienas atveda avinykan.

— Iš tiesų; o visi teisingi ir išmintingi žmonēs bus laikomi už kietširdžius ir pavyduolius.

Ir vyras prašneko balsu, manydamas, jog nieks nežinos, kas tą pasakē:

— Garbē tau, Jēzau Nazarēniškasis, garbē tau, globējau, apgynējau mųs, ištvirkēlių ir paleistuvių! Neišmanymas yra buti išmintingu ir doru, kuomet penētas veršis yra piaujamas paskutiniams paleistuviams.

Šitie žodžiai farizējinių žvalgų iššaukē garsius murmējimus; visi sužiuro užpakalin, iš kur jie atējo; pasipylē grumojimai:

— Šalin su žmonēmis nepermaldaujamos širdies!

— O! tie žmonēs yra be pasigailējimo, be mielaširdybēs, gailestavimas negraudina jų — tarē meiliotē Oliba; — šitie suledēję kunai negali suprasti, kad kituose kraujas verda!

— Tegul pasirodo tas, kuris tą pasakē! — užriko Banajas, piktai rēždamas į stalą sunkia, gumbuota lazda — teip, tegul jis parodo savo dorą veidą, sanžiniškēlis! aštresnis už musų draugą Nazarēnietį, brolį varguolių, sergančių ir kenčiančių, kuriuos jis šelpia gydo ir ramina! Dēl akies Jerobabeliaus! Aš norēčiau matyti jį akys į akis, tą baltą be dēmēs avinēlį, kuris ateina čion išbliauti savo dorybes. Kur gi ji, toji nekalta lelija

žmonijos klonies? Jis turētų kvepēti geru, kaip tikras balsamas — pridurē Banajas, išplēsdamas savo šnirples; — o, dēl nosies Malachijaus! aš neužuodžiu visai to kvapo išminties, to kvēpylo teisingumo, kuris turētų išduoti parinktą ant kvapsningumo vazą, paslēptą terp mus vargšų nusidējēlių!

Šitie Banajo pajuokimai padarē klausytojams didelius juokus; žvalgas gi, kuris buvo užsipuolęs ant žodžių Jēzaus, nesiskubino užganēdinti reikalavimo narsaus Nazarēniečio draugo; priešingai, jis ir jo draugas nudavē, buk dairosi, kaip ir visi kiti, iš kur tie žodžiai atējo. Trukšmas pradējo eiti didyn, kuomet jaunasis Nazarēnietis davē ženklą, kad jis nori kalbēti; audra tarytum užkeikta, nutilo ir Jēzus atsakydamas ant užmetimo buvimui perdaug geru nusidējusiems, tarē su kirčiu didelio švelnumo:

— Kuris iš jus, turēdamas šimtą avių, nepaliktų ant aikšties devyniasdešimts devynių ir neitų ješkoti vienos pradingusios, kol jos nesurastų? Suradęs, neneštų jos ant savo pečių su džiaugsmu atgal; o parējęs namon nevadintų savo draugų ir pažįstamų ir nesakytų jiems: ,,Džiaugkitēs su manim, nes aš suradau savo pradingusią avį.” Ir aš sakau jums — tarē sunus Marijos, balsu pilnu griežto ir malonaus vyriausybiškumo — ir aš sakau jums, kad danguje bus didesnis džiaugsmas iš vieno atsivertusio nusidējēlio, negu iš devyniasdešimties devynių teisiųjų, nereikalaujančių atsivertimo.

Šitie graudinanti žodžiai Jēzaus padarē bruzdų įspudį ant minios, pritariančios jam žodžiais ir gestais.

— Atsakyk ant šito, mano baltas avinēli! Lelija be dēmēs! — tarē Banajas, šnekēdamas į nematomąjį aiškintoją Nazarēniečio.

— Jei tu nesutinki su nuomone mano draugo, išeik ir pateisink savo žodžius.

— Didelē garbē, anot Jēzaus — pratarē kitas; — didelē garbē tam, kuris nē alksta, nē trokšta, kuris nēra nē apsirijančiu, nē girtuokliu!

— Dora yra lengva tai, kuriai nieko nestoksta — tarē meiliotē Oliba — alkis ir neišteklius pagadina moterių daugiau, negu pasileidimas.

Staiga pakilo subruzdimas minioje karčiamos ir pasigirdo vardas Magdalenos.

— Ji yra viena iš tų tvarinių, kurios vaisbuoja savo kunais — tarē Joana Aurēlijai; — ją ne skurdas įstumē į šitą nupuolimą, kaip kad kitas, bet iš pirmo klaida, pasekama apleidimu to, kuris ją suviliojo, o kurį ji mylējo. Nuo to laiko, nežiurint į ydas jos gyvenimo ir nuperkamybę jos meilybų, Magdalena parodē, kad josios širdis nēra galutinai pagadinta. Vargšai nēkuomet neprašo jos veltai ir ji karštai yra mylējusi kaikuriuos vyrus su atsidavimu ir be atsižiurējimo, paniekindama dēl jų augštus kunigus, daktarus tiesų ir turtingus viešpačius, kurie per viens kitą plakēsi su dovanomis; mano vyras ir kiti buvo skaitliuje tų pasididžiuotinų jaunikių.

— Jis yra išleidęs ant Magdalenos didelius pinigus, teip ji yra graži — pasakojo jauna moteris su atlaidingu juoku. — Jis yra vienas iš tų, ką ją apturtino. Jie pasakoja pastebētinus daiktus apie jos namą, ar greičiau rumą, kuriame ji gyvena; josios skrynios prikrautos nematyčiausiais daigtais ir tvoskiančiausiais deimantais. Vazos pilnos aukso ir sidabro, pargabentos su dideliais išlaidžiais iš Romos, Azijos ir Grekijos, sukrautos ant josios lentynų; tyriškas purpuras ir šilkai dabina sienas jos gyvenimo, o pas ją tarnų tiek daug, kaip pas kunigaikštę.

— Męs ir turime šituos sutvērimus Italijoje ir romiškoje Gallijoje, kurių gēdą pereinantis lepumas piktina vidutinišką pasiturējimą daugelio teisingų moterių — tarē Aurēlija. — Bet ką šita Magdalena gali norēti nuo šito jaunojo Nazarēniečio?

— Be abejonēs, ji ateina, kaip ir daugelis kitų jai panašių, kurias čion matai, vargesnes už ją, bet nemažiau nupuolusias, kad pasiklausyti Jēzaus žodžių; šitie malonųs ir jautrųs žodžiai užgauna širdį savo dvelkiančiu pasigailējimu, suminkština ją ir padaro susigraudinimą.

— Ei! — prabilo keli balsai — vietą Magdalenai, gražių-gražiausiai!

— Karalienei mus visų! — tarē Olibos draugē anai su išdidumu — nes, ištikro Magdalena yra visų mus karalienē.

— Prasta karalybē! — atsakē Oliba, at-

sidusdama — josios gēda yra matoma nuo augščiausio iki tolymiausiam!

— Bet ji tokia turtinga! tokia turtinga!

— Koks yra skirtumas tarp to, ar parsiduoti už grašį, ar už aukso kalną? — atsakē vargioji meiliotē — negarbē yra ta pati.

— Oliba, tu visai iš proto eini!

Jauna moteriškē neatsakē nieko, tik atsiduso. Genavaitē, kaip ir jos ponia, pasilipusi ant kedēs, pasistiepē ant galų pirštų ir tuojau pamatē garsiąją meiliotę įeinant į karčiamą.

Magdalena buvo nematyto gražumo. Smakrinis kampas josios turbano iš balto šilko, apkraštuoto auksu, gaubē jos blankų ir juosvą veidą pastebētino sudējimo; jos ilgi antakiai, juodi kaip ēbenas, tarytum kasos plaukų, atrodē tamsiu brukšniu ant kaktos lygšiol išdidžios ir begēdiškos, bet dabar ruškanos ir nuleistos, kadangi ji atrodē visai nusiminusia. Galai blakstienų, nudažyti mēlynu dažu sulyg mados rytēnų, pridavē jos akims, pasriuvusioms ašaromis, kaszinką tokio įdomaus ir, rodosi, dvigubino gražumą jos akių, žibančių per ašaras, tartum, du deimantai.

Ilgas rubas tyriškojo šilko mēlynu dugnu, kraštuotas auksu ir siuvinētas žemčiugais, driekēsi ilgu ruožu paskui ją, aplinkui juosmenį gi, turējo ji plevēsuojančią auksinę juostą, iššodintą visokių spalvų akmenimis, tokiais pat, kaip ir karolių, auskarių ir apirankių, kuriomis jos plikos, gerai nuti-

kusios rankos buvo apmaustytos. Šiteip pasirēdžiusi, laikydama rankose brangesnį už auksą urną*) baltai-raudono alebastro iš Chaldējos, žengē palengva prie jaunikaičio iš Nazarēto.

— Kokia atmaina Magdalenos ypatybių — tarē Joana Aurēlijai. — Šimtą sykių mačiau ją nešykloje pranešamą jos tarnų, įsirēdžiusią į puikias livrējas; pergalę grožybēs ir apsvaigimą bei džiaugsmą jaunuomenēs galējai išskaityti iš josios veido. Ir ji bailiai žengia prie Jēzaus, nusižeminusi, nesava, verkianti ir daugiau susirupinusi negu liudniausia iš vargiųjų moterių, laikančių ant savo rankų blogai aprengtus savo kudikius.

— Bet ką ji rengiasi daryti? — užklausē Aurēlija kassykis labiau atsidēdama — ji stovi prieš jaunikaitį Nazarēniškąjį; vienoje rankoje ji laiko savo alebastrinę urną, prispaudusi prie sujudusios krutinēs, kita gi nusiima savo brangų turbaną. Ji trenkia jį į žemę. Jos storos ir gluodnios striuogos plaukų nupuola jai ant krutinēs ir pečių, išsiskleidžia lyg aksominis apsiautalas ir nusidriekia net iki žemei.

— O, žiurēk! žiurēk! jos ašaros pasidvigubina — tarē Joana — jos veidas visas apsiliejo joms.

— Ji klaupia pas Jēzaus kojas — pasakojo Aurēlija — ir aplieja jas savo ašaromis bučiuodama jas....

---

*) Urna — indas laikymui atmenasčių.

— Koks širdį perimantis srubavimas!

— O ašaras išlietas ant kojų sunaus Marijos ji šluosto savo ilgais plaukais.

— Dabar gi, vis nesusilaikydama nuo ašarų, ji ima savo alebastrinę urną ir išpila ant kojų Jēzaus gardų kvēpylą, kvapsnis kurio pasiekia net čia....

— Jaunasis mokintojas bando ją pakelti; ji nesiduoda; ji negali kalbēti; jos srubavimas užima jai balsą; ji lenkia savo gražią galvą iki pačiai žemei.

Jēzus, vos galēdamas susilaikyti nuo susijudinimo, atsikreipē į Simeoną, vieną iš savo mokinių ir tarē:

— Simeonai, aš turiu tau ką pasakyti.

— Kalbēk, mokintojau!

— Vienas skolintojas turējo du skolininku: vienas jam kaltas buvo penkis šimtus grašių, kitas — penkiasdešimts. O kad jie neturējo jam iš ko užmokēti, tai jis abiem dovanojo jų skolas. Pasakyk man dabar, katras iš jų turi mylēti jį labiau?

Simeonas atsakē:

— Mokintojau, aš manau, kad tas, kuriam jis daugiau dovanojo.

— Tu manai teisingai, Simeone. — Ir, atsisukdamas į turtingąją meiliotę, vis dar klupančią, Jēzus tarē į susirinkusius: — Ar jus matote šitą moterį? Aš sakau jums, kad jos skaitlingos nuodēmēs yra atleistos jai už jos didelę meilę! — Potam jis tarē į Magdaleną, balsu, pilnu jautrumo ir atleidimo: —

Nuodēmēs tavo atleistos tau — tavo tikējimas išganē tave; eik su ramybe.

— Nedorybē naikinimo! — tarē farizējiškasis žvalgas pusbalsiai savo draugui. — Ar gali begēdybē ir ištvirkimas eiti toliau? Na gi, Nazarēnietis atleidžia viską, kas tik yra peikiamo, atliuosuoja nuo visko, kas tik yra biauraus; išteisinęs palaidunybę ir išlaidumą, dabar, žiurēk, teisina labiausiai atsižymējusias meiliotes!

— Ir kam? — tarē kitas žvalgas — idant jis galētų vis daugiau pasigerinti ydoms ir netikusiems pageidimams niekšų, kuriuos jis traukia paskui save, kuriuos bile dieną jis padarys savo įrankiais.

— Bet palauk! — patēmijo pirmasis — palauk, Nazarēnieti, ateina tavo valanda; vis bujojanti tavo begēdybē atneš tau neužilgo baisią bausmę!

Genavaitē besiklausydama šiteip kalbančių dviejų ištvirkusių vyrų, po meilių žodžių Jēzaus, pamatē Magdaleną atsikeliant linksmą; ašaros ritosi per veidus viena paskui kitą, bet jos nebuvo jau karčios. Ji išdalino visoms vargingoms moterims, apstojusioms ją, savo brangius akmenis ir graznas, nusivilko net puikų rubą, kurį dēvējo ant tunikos iš gero Sidonijos audimo ir apsisiautē apsiautalu jaunos moteriškēs, iš storos, pilkos gelumbēs, kuriai ji davē mainu puikų rubą siuvinētą didelēs vertēs žemčiugais. Paskui ji pasakē Simeonui, kad ji nepadēs daugiau šito prasto apdangalo ir kad rytoj

visi jos turtai turi buti išdalinti vargingoms šeimynoms ir meiliotēms, kurioms skurdas vienas neleidžia pagryžti prie geresnio gyvenimo.

Prie šitų žodžių Oliba, pilna dēkingumo, suimdama rankas, puolē po kojų Magdalenai, ēmē ją už rankų, bučiavo jas pro verksmus ir sakē:

— Palaiminta esi tu, Magdalena! o, palaiminta esi tu! Tavo duosnumas išgelbējo mane, mane ir didelę daugybę mano vargių draugių gēdos; bet męs gailējomēsi išgirdę žodžius sunaus Marijos; tas balsas perēmē mus širdis; męs tikējomēsi atleidimo. Bet, vargas! gyvenimo butinumas užlaikē mus ištvirkime ir neapikantoje. Palaiminta esi tu, Maddalena, tu, kuri suteikei mums progą pagryžti ant gero.

— Sese, ne mane turi laiminti už tai — atsakē Magdalena — laimink Jēzų Nazarēniškąjį: jo žodžiai įkvēpē tą man.

Ir Magdalena įsimaišē į minią, klausyti žodžių jaunojo mokintojo.

Kasžin kuriam iš jo mokinių, kalboje su juo apie Magdaleną, pasakius, kad ji buvo suvedžiota ir paskui pamesta vieno daktaro tiesų, vardas Jēzaus pasidarē rustus, griežtas ir net grumojantis ir jis sušuko:

— Vargas jums, daktarai tiesų! Vargas jums, veidmainiai! Jus esate pabaltintais karstais: lauko pusē atrodo skaisti, bet viduj jų tik kaulai ir puvenos! Teippat iš lauko atrodote jus teisiais akyse žmonių, bet

viduj esate pilni nedorumo ir veidmainybēs. Vargas jums spangiems vadovams, kurie rupinatēsi labai apie tai, ką jus geriate, idant neprarytumete kupranugario.

Šita draugiška satyra privertē kelis iš klausytojų nusijuokti, o Banajas sušuko:

— Iš tikro, tavo teisybē, mano drauge! Kiek šitų prarijēlių kupranugarių męs žinome. Bet aštrumas jų saužinēs yra toks didelis, kad jie sugromulioja tuos kupranugarius, kaip strusis sugromulioja akmenį ir niekas iš jo nelieka.

Naujas griausmas plojimų atsiliepē ant pajuokimų Banajo. Jēzus gi sakē toliau:

— Vargas jums, farizējai! Vargas jums, kurie nuvalote viršų taurēs, kuomet viduj yra tik plēšimas ir teršatis!

— Teisybē — atsakē keli balsai — šitie veidmainiai valo viršų, užtai, kad tik viršus matomas.

Sunus Marijos sakē toliau:

— Vargas jums, farizējai, kurie mokinate, kas reikia daryti, bet to nedarote! Vargas jums, kurie darote sunkias ir neatkeliamas naštas, dedate jas ant sprando žmonēms, o patys nē pirštu jų nepajudinate.

Šitas naujas prilyginimas užgavo protus klausančių jauno mokintojo ir keli balsai vēl atsiliepē:

— Teip, teip! Tie tinginiai, veidmainiai sako nužemintiems: „darbas yra šventu, dirbkite, dirbkite, bet męs nedirbsime. Teip,

neškite vieni naštą darbo, męs gi lobingiejie, nejudinsime jo nē galu musų piršto."

Jēzus pasakojo toliau:

— Vargas jums, kurie atliekate savo reikalus teip, kad jus žmonēs matytų. Šitam jus nešiojate ilgas juostas pergaminos, ant kurių parašyti yra žodžiai įstatymų, kurių jus nepildote. Vargas jums, kurie sakote: „jei žmogus prisiekia ant šventnamio, tai jo prisieka yra nieku, bet jei jis prisiekia ant aukso šventnamio, tai jis yra rišamas jo prisieka."

— Užtai kad pas šituos ištvirkēlius lobininkus — atsiliepē balsas — nēra nieko tvirto be aukso. Jie prisiekia ant savo aukso, kaip kiti prisiekia ant savo dušios ar ant savo garbēs.

— Taigi, jei žmogus prisiekia ant altoriaus, tai tas yra nieku — kalbējo Jēzus — bet kas prisiekia ant aukos, kuri yra ant altoriaus, tai jis yra rišamas jo prisieka. Vargas jums, veidmainiai, kurie iš pilno atiduodate dešimtinę, bet užginate, kas yra svarbesniu įstatyme, teisingumą, susimylējimą ir užsitikējimą. Šitie yra dalykai, kurie reikia pildyti be apleidimo kitų.

— Dēl dviejų nykščių Matuzelio! — sušuko Banajas juokdamasis — tau lengvai atsieina, drauge! Kaip šitie veidmainiai turi savo skryniose pakaktinai užmokējimui dešimtinēs be apsunkinimo savęs, tai jie ir moka ją; bet kur tu esi radęs pas juos pinigus teisingumo, užsitikējimo ir susimylējimo,

kurių tu pareikalauni nuo tų pabaltintų karstų, nuo tų rijikų kupranugarių nedorumo, jei teip juos pavadinus?

— Ant nelaimēs, jaunasis mokintojas sako teisybę — patēmijo kitas — nes tam, kuris yra be pinigų, teisingumas yra kurčiu. Daktarai tiesų savo teisnamyje nepasako tau: „kokius davadus turi?” tik „kiek pinigų man duosi?”

— Aš turējau pasidējus šiek tiek turto pas Ainošių, augštąjį kunigą — tarē varginga, sena žmona — jis pasakē man, kad jis išleidęs pinigus aukoms mano išganymui.... Ką aš galējau stengtis varginga žmona prieš tokį galingą viešpatį? Lioviausi ir einu prašinēdama duonos, kurią ne kasdien randu.

Prie šito pasiskundimo Jēzus sušuko su kylančiu apmaudu:

— O vargas jums, veidmainiai! Jus prisidengdami savo ilgomis pamaldoms, išplēšiate našlei paskutinį grašį! Vargas jums, žalčiai! gyvačių veislē! Kaip jus išvengsite pasmerkimo pragaro liepsnose? Šitam tai pasiųsiu aš jums pranašus ir galvočius išgelbējimui jus! Bet, vargas! — pridurē Nažarēnietis balsu didelio susigraudinimo — pirmuosius jus nugalabinsite, antruosius nukryžiavosite. Jus persekiosite juos gardas nuo gardo, idant visas nekaltas kraujas, kuris bus išlietas ant žemēs, galētų sugryžti ant jus — nuo kraujo teisingojo Abelio, iki kraujui Zacharijaus, kurį jus nužudēte terp Šventnamio ir altoriaus!

— O, nesibijok nieko, drauge! jei šitie rijikai kupranugarių panorētų pralieti tavo kraują — sušuko Banajas, rēždamas rankena savo didelio, surudijusio kardo — tai jie turi pirma pralieti kraują mųs, o męs jų laukiame!

— Teip, teip! — suriko minia vienu balsu — nesibijok nieko, Jēzau Nazarēne, męs tave apginsime!

— Męs numirsime už tave, jei reikalas pareis!

— Tu busi musų vadovu!

— Musų karaliumi!

Bet sunus Marijos, lyg kad neužsitikēdamas šitiems ištremtiniams, papurtē galvą dar su didesniu nuliudimu ir sušuko nesuraminamu balsu:

— O, Jeruzaliau, Jeruzaliau! Tu, kurs užmušiai savo pranašus! Tu, kurs uždaužiai akmenais išmintingus vyrus, siųstus tau! Kaip tankiai aš mēginau surinkti tavo vaikus, kaip višta vištelius po savo sparnais, o tu to nenorējai! ne, tu to nenorējai!....

Ir iškalba Jēzaus, iš pirmo aštri, griežta ir rusti, kalbant apie veidmainiškus farizējus, atsiliepē su pagaila teip karčia, ištariant šituos paskutinius žodžius, kad kuone visi apsiašarojo drauge su Nazarēniečiu. Galiaus, užstojo visiška tyla, nes jis apsikniaubē ant stalo ir užsiēmē burną rankomis. Genavaitē negalējo ilgiau sulaikyti savo ašarų. Ji išgirdo vieną iš dviejų žvalgų sakant savo draugui balsu žiauraus pergalējimo:

— Nazarėnietis išvadino daktarus tiesų ir augštuosius kunigus žalčiais ir veisle gyvačių! Per visą naktį jis piktžodžiavo ant visko, kas yra švenčiausia pas žmones. Męs jį turime.

— O, tu kalbi apie nukryžiavotąjį, Jėzau Nazarėne! — tarė antras — męs pasirupinsime, idant tu nebutum per daug klaidingu pranašu nelaimės!

Simeonas, matydamas jį vis apsikniaubusiu ant stalo, verkiant tyliai, pasilenkė prie jo ir tarė:

— Mokintojau, saulė neužilgo tekės. Kaimų žmonės, gabenanti savo vaisius ant turgaus į Jeruzolimą, praeina pro Cedrono klonį. Jie, teip kaip ir męs, trokšta išgirsti tavo žodžius. Jie laukia ant kelio. Ar neitume jų pasitikti?

Jėzus pakilo. Jo liudnas ir apsiblausęs gymis nušvito bebučiuojant vaikus, kurie, matydami jį rengiantis išeiti, padavinėjo jam savo mažas rankytes. Paskui jis broliškai paspaudęs ranką kiekvienam, kuris jam padavė ir apleisdamas karčiamą Laukinio Asilo, stovinčią arti vienų miesto vartų, vedančių į laukus, pakreipė savo žingsnius linkui Cedrono klonio, per kurį eidavo kaimų vyrai ir moterys į Jeruzolimą, gabendami ten savo prekes. Patraukimas žodžių Nazarėniečio buvo toks didelis, kad daugumas ypatų praleidusių naktį besiklausydami jo, vis sekė paskui jį. Terp tų buvo Magdalena, Oliba ir Banajas.

— Joana, ar tu teipgi eisi išmiestēn? — tarē Aurēlija Čuzos pačiai: — jau išaušo, eikime namon. Bus neišmintinga išlikti ilgiau iš namų.

— Aš dar negryžšiu, aš seksiu Jēzų iki kraštui svieto — atsakē Joana su neišpasakytu džiaugsmu ir nulipdama nuo suolo, ištraukē iš savo kišeniaus storą mašną prigrustą auksu, kurią padavē Simeonui į rankas, jam besirengiant išeiti iš karčiamos su sunumi Marijos.

— Jaunikaitis šiąnakt ištuštino savo mašną — tarē Joana Simeonui — čia yra šiek-tiek atpildymui jos.

— Ir vēl tamista! — atsakē Simeonas dēkingai, išvydęs Joaną — tamistos mielaširdystē nēkuomet neilsta.

— Tai jautrumas jusų mokintojo, ką neilsta gelbint žmones, raminant vargšus, atsivertēlius ir prispaustuosius — atsakē Čuzos pati.

Genavaitē, kuri su nekantrumu klausēsi kožno žodžio, ištarto farizējinių žvalgų, išgirdo vieną iš jų sakant kitam:

— Sek ir dabok Nazarēnietį, aš bēgsiu pas Viešpačius Kaifošių ir Boruchą išduoti jiems atskaitą nelemtų piktžodžiavimų ir nedorybių, kuriuos jis ištarē šiąnakt draugystēje tų valkatų. Nazarēnietis šį kartą neturi ištrukti nuo laukiančio jo likimo.

Ir du vyrai persiskyrē. Aurēlija, kuri tartum paskendusi buvo mintyse, tarē savo draugei:

— Joana, aš negaliu išreikšti tau, kas darosi su manim po žodžių šito jaunikaičio. Kartais prasti, jautrųs ir kelianti, kartais satyriški ir grumojanti, jie perima mano širdį. Pagal mano supratimą, jie yra kaipi nauju svietu, kuris atsidaro, kadangi mums, vargšams stabmeldžiams mielaširdystē yra naujas žodis. Toli gražu, aš nepasikakinusi, aš vis labiau ir daugiau žingeidauju ir, kas ten ne butų, aš seksiu tave. Kas kenks, tiesą pasakius, jei męs pargryžšime į musų namus išaušus?

Genavaitē, išgirdusi savo ponią šiteip kalbant, neišpasakytai nusidžiaugē, kadangi mislydama apie savo brolius, vergus Gallijoje, ji teipgi jautē norą išgirsti daugiau žodžių jauno Nazarēniečio, draugo ir išliuosuotojo belaisvių. Išeinant iš karčiamos su savo ponia ir mielaširdinga pačia Viešpaties Čuzos, Genavaitē turējo progą pamatyti, kaip greitai žodis Jēzaus atneša savo vaisių. Magdalena, graži, atsivertusi meiliotē, apsisiautusi senu, vilnoniu apsiautalu vargingos žmonos, išmainytu ant puikių rubų, sekanti su ilgstančia minia užpakalyje Jēzaus, Jēzų, užsigavo koją į akmenį gatvēs, pasviro ir butų puolusi ant žemēs, jei ne Joana su Aurēlija, ant laimēs buvusios arti jos, nebutų pasiskubinę ją sulaikyti.

— Kaip! tu, Joana, pati Viešpaties Čuzos? — tarē meiliotē užrausdama nuo susigēdinimo, manydama, be abejo, apie brangias dovanas jos gautas nuo Čuzos — tu, Joana,

tu nesibaidai paduoti man gelbstančią ranką, man, vargingam sutvērimui, teisingai neužkenčiamam visų padorių moterių?

— Magdalena — atsakē Joana su neišpasakytu malonumu — ar musų jaunasis mokintojas nepasakē tau eiti su ramybe ir kad visos tavo nuodēmēs yra tau atleistos už tavo didelę meilę? Iš kokios priežasties aš turēčiau buti žiauresnē už Jēzų Nazarēniškąjį? Šią ranką, Magdalena, šią ranką! tai yra sesuo, ką prašo jos nuo tavęs kaipo ženklo atleidimo ir užmiršimo praeities!

Magdalena paēmē ranką paduotą jai Joanos, bet tik kad pabučiuoti ją ir aplieti ašaromis gailesčio.

— O, Joana! — tarē tylomis Genavaitēs ponia savo draugei — jaunikaitis Nazarēnietis butų užganēdintas, pamatęs tave jo prisakymus pildant su tokiu uolumu.

Joana, Aurēlija ir Magdalena, sekdamos minią, tuojaus pasijuto beesą už Jeruzolimos vartų.

Saulē, kylanti dabar savo skaistume, apšvietē didelį plotą Cedrono klonio, kurio rytinē išžiura, nematyta Genavaitei, tolydžio užgavo ją su nuosteba ir pagēriu. Bunant šį metą ankstyvam pavasario laikui, lygumos, nusitiesusios iki Jeruzolimos vartų, teip žaliavo ir žydējo, kaip ir lygumos Sarono, kurias Genavaitei teko pereiti, einant su savo ponia iš Jafos, — vieta, kur ji priplaukē — į Jeruzolimą. Baltosios ir raudonosios rožēs, narcizai, balai, geltonosios liaukonijos

ir kvapsningos braškēs, dar vis drēgnos nuo rasos, pripyldē orą kvēpalais ir puošē laukus savo puikioms spalvoms.

Pakelēje, guotas palminių medžių šešēlino viršų fontanos, pas kurią buvo atēję gerti riebųs taurai, pajungti į jungą, vedami darbininkų, apsirengusių drabužiais iš kupranugarių kailių.

Piemenys teipgi varēsi pas fontaną savo kaimines ožkų ilgomis ausimis ir avių milžiniškoms vuodegoms. Jaunos moterys tamsaus gymio, apsirēdę baltai, ējo, matomai, iš kaimo, matomo netolymais, pusiau pasislēpusio alyvų medžių gojuje, prisileido iš fontanos vandens ir gryžo į kaimą, nešdamos ant savo galvų, iki pusei apsklēstų baltais nuometais, dideles bonkas šaltinio vandens. Toliaus, apitamsiu keliu, vingiuojančiuosi žemyn nuo augščiausių kaukarų kalnų, kurių viršunēs pamaži nērēsi iš širkšnotai mēlyno uko ryto, matēsi einant smalžio žingine ilgas karavanas (burys keleivių einančių per pustynę), iškilęs augščiau ištysusių kaklų kupranugarių, apkrautų pundais.

Visu keliu, kuriuomi Genavaitē ējo, mēlyniejie karveliai, vyturiai ir kielēs, sulindę į švarplas nopalių (koktusinis augalas) ir aglių, padarē chorą iš gražių giesmių, o baltasis garnys, raudonkojis, iškilo oran, nešdamas gyvatę snape.

Daugelis piemenų ir darbininkų, atsižinoję nuo ypatų sekančių paskui Nazarēnietį, jog jis eina ant Cedrono kalvos mokinti ge-

ro, permainē savo žygius ir suvarę savo kaimines į vieną pusę, prisidējo prie minios, sekančios pēdas Jēzaus Nazarēniškojo.

Teip Joana, Aurēlija ir Genavaitē priējo kaimą, pusiau įlindusį į gojų alyvų medžių, per kurį reikējo pereiti, kad nueiti ant kalvos. Staiga iš gojaus jos pamatē išeinant didelę govēdą vyrų ir moterių, šaukiančių piktais balsais ir baisiais prakeikimais.

Pryšakyje šitos govēdos ējo daktarai tiesų ir augštiejie kunigai. Du paskutinių buvo vedini gražią, jauną merginą, su plikoms rankoms ir basą, viena tunika teapsivilkusią. Gēda ir baimē piešē jos veidą paplukusį ašaromis. Suteršti jos plaukai dribo jai ant plikų pečių.

Kartas nuo karto, pro verksmus prašydama malonēs, ji nusiminime puolē ant kelių ant kelio akmenų, nepaisydama ant priešinimosi dviejų kunigų, kurie laikydami ją už abiejų rankų, vilkte vilko per dulkes, kol privertē ją atsistoti ir eiti. Gauja apipylē išniekinimais, keiksmais ir apšmeižimais nelaimingą merginą, teip persigandusią, kaip moteris, kada yra vedama ant kartuvių.

Išvydęs šitą govēdą sunus Marijos nusistebējo ir sustojo: tie, kurie sekē paskui jį, teipgi apsistojo ir sustojo ratu užpakalyj jo.

Kunigai ir daktarai tiesų, be abejo, pažinę Nazarēniškąjį jaunikaitį, davē ženklą kaimo žmonēms, kurių pludimai ir įnirtimas didinosi kas sykis labiau, sustoti kelis žingsnius atstu. Po šito, tie įdukę žmonēs, vy-

rai ir moterys, ēmē po didelį akmenį ir šiteip apsiginklavę, pludo ir grumojo verkiančiai kalinei.

Kunigai ir daktarai tiesų, pas kuriuos farizējiški žvalgai nuējo slapta pasikalbēti, privilko nelaimingą sutvērimą prie Jēzaus kojų, kurio ji teipgi ēmē melsti savo išgąstyje, keldama į jį apsiašarojusį veidą ir išsukintas rankas, sukruvintas ir dulkētas. Vienas kunigų tąsyk tarē Jēzui, ištyrimui jo, o jei jis sakytų priešingai jiems, su vilčia prapuldymo jo:

— Šita moteris tik ką yra pagauta ant darbo svetimoterystēs. Taigi Maižis įstatyme prisako mums svetimoteriauninkę akmenais užmušti. Kokia yra tavo nuomonē apie tai? Jēzus, vietoje atsakyti jam, pasilenkē ir pradējo rašyti ant smilčių galu savo piršto. O kad farizējai, nusistebēję, ēmē klausinēti jo toliau, tai jis atsistojo ir tarē į juos ir kitus minioje apsiginklavusius akmenimis:

— Tegul tas, kuris yra be nuodēmēs, meta pirmas akmenį į šitą moterį.

Po to jis vēl pasilenkē ir ēmē vēl rašyti ant smilčių, nepaisydamas ant stovinčių apie jį.

Prie šitų žodžių Nazarēniečio ištiko garsus delnų plojimas jį sekusios minios, o Banajas sušuko garsiai nusijuokdamas:

— Gerai pasakei, drauge. Aš ne pranašas, bet jei grynos rankos vienos, turi akmenais užmušti šitą nelaimingą nusidējēlę, tai aš prisiekiu ant galvos Gideono, męs gausi-

me pamatyti visus tuos modelius dorumo, visus tuos žemčiugus nekaltybēs, visus tuos aniuolus mandagumo, pradedant nuo viešpačių kunigų ir viešpačių daktarų tiesų, išsiaunančius iš savo sandalių ir pasiraitojančius pasamonus, kad greičiau pribēgti. Bet, ką aš šneku? — pridējo Banajas, juokdamasis vis garsiau, kaip ir daugelis kitų — štai jie krinka, kaip kaiminē kiaulių vilko vejama.

— Kiaulēmis gi jie ir yra — tarē kitas.

— O vilku, vejančiu juos, yra jų pačių saužinē.

Banajui beatsiliepiant ant šitų žodžių Jēzaus ,,tegul tas, kuris yra be nuodēmēs, meta pirmas akmenį į šitą moterį”, daktarai tiesų ir kunigai, be abejonēs, graužiami savo saužinēs, kaipo ir tie, kurie iš pirmo norējo nudobti svetimoteriavusią moterį, visi abelnai, galbut, pabugę minios sekančios paskui jauną Nazarēnietį, šoko bēgt teip umai ir teip greitai, kad sunui Marijos pakilus, nes mat jis lygtol vis rašē ant smilčių; gauja neseniai teip smarki, bēgo į kaimą. Jēzus dabar nematē nieko daugiau prieš save, kaip tik kaltinamąją vis dar klupančią, meldžiančią ir verkiančią pas savo kojas. Maloniai šyptelējęs, rodydamas jai tarpą paliktą apie ją išbēgiojimu tų, kurie neseniai norējo ją nudobti, Jēzus jai tarē:

— Moteriške, kur gi yra tavo kaltintojai? Ar nē vienas nekaltina tavęs?

— Ne, Viešpatie! — atsakē ji graudžiai verkdama.

— Nē aš tavęs nekaltinu — tarē Jēzus. — Eik ir nenusidēk daugiau.

Palikdamas svetimoteriavusią moterį klupant, neatsipeikējusią dar nuo susijudinimo tokiu išsigelbējimu nuo mirties ir dovanojimu, Nazarēnietis, sekamas savo mokinių ir minios, netrukus pribuvo ties kalnu, kur jau susirinkęs geras burys kaimo žmonių nekantriai laukē jo atējimo. Vieni turējo savo produktus ant asilų ar zebrų, kiti ratuose traukiamuose jaučių, treti karkliniuose gurbuose, kuriuos jie nešē ant savo galvų.

Piemenys, kurie, praeinant Nazarēniečiui, girdē savo kaimines pas fontaną, teipgi pribuvo. Visai šitai miniai, tyliai ir akylai priējus šiteip prie kalno, Jēzus Nazarēniškasis pasilipo ant kupurnos kalno, idant jį visi geriau galētų girdēti.

Tekanti saulē, žerdama spindulius savo šviesos ant pavidalo sunaus Marijos, apsirengusio balta tunika ir mēlynu apsiautalu, darē jo dangišką veidą blizgančiu, o mesdama savo spindulius ant ilgų jo kaštoninių plaukų, tarytum pynē juos į auksinį spindulių vainiką. Tąsyk, kalbēdamas į šituos prastaširdžius, kuriuos jis lygiai mylējo su mažais vaikais, Jēzus tarē savo jautriu ir balsingu balsu:

— Palaiminti yra vargiejie dvasia, nes jų yra karalystē dangaus! Palaiminti yra maloningi, nes jie valdo žemę! Palaiminti yra verkianti, nes jie yra suraminami! Pa-

laiminti yra turinti susimylējimą, nes jie apturēs susimylējimą. Palaiminti yra grynieji širdžia, nes jie išvys Dievą! Palaiminti yra ramųs, nes jie vadinsis ramiais! Palaiminti yra kenčianti persekiojimus labui teisingumo, nes jų yra karalystē dangaus! Bet vargas jums, turčiai, nes jus norite pasiimti savo suraminimą. Vargas jums pasiganēdinusiems, nes jus išalksite! Vargas jums besijuokiantiems, nes jus verksite paskui! Vargas jums, jei žmonēs kalbēs apie jus gerai, nes jų tēvai kalbējo gerai apie netikrus pranašus! Mylēk savo artymą kaip patsai save! Saugokis duodamas dovanas, idant neatkreiptum atidos žmonių! Todēl jei tu duodi savo dovaną, netriubyk pirma savęs, kaip tą daro veidmainiai šventnamiuose ir ant gatvių, idant žmonēs juos garbintų; nes, už tiesą, sakau jums, jie jau gavo savo atlyginimą. Štai aną dieną aš sēdējau sinagogoje, priešais vargšinę dēžę, tēmydamas kokiu budu žmonēs meta jon savo pinigus; daugelis turtingų žmonių įmetē po gana daug; atējo vargi žmona ir įdējo dēžēn tik du mažus pinigus, kurie padaro ketvirtį grašio. Aš pašaukęs savo mokinius tariau jiems: ,,Iš tikro, šita vargi žmona davē daugiau negu visi kiti, kurie metē dēžēn, nes visi kiti davē iš savo ištekliaus; šita gi žmona davē iš savo neturto, viską, ką ji turējo ir viską, kas pas ją likosi gyvenimui." Jei tu duodi dovaną, tegul tavo kairēji nežino, ką dešinē daro. Teippat, kuomet jus meldžiatēsi, nesekite tų

veidmainių, kurie myli melstis sinagogose ir ant kerčių viešų vietų, idant juos žmonēs matytų. Jus, jei norite melstis, įeikite į savo kambarį, užsidarykite duris ir melskitēsi pas savo tēvą slapčiai. Kuomet gavējate, nedarykite to teip kaip veidmainiai su nuliudusiu išveizdžiu, nes jie pasirodo su išblyškusiais ir sunykusiais veidais, idant žmonēs žinotų, jog jie gavi. Jus, jei gavite, apkvapsninkite savo galvas, idant galētų atrodyti, jog jus gavite ne žmonēms, bet vien tēvui jusų, kuris yra visuomet esančiu visame, kas yra slapčiausia. Pirma viso ko nedarykite teip, kaip du žmonēs prilyginime yra darę: ,,Du žmonēs nuējo į šventnamį melstis: vienas buvo muitininkas, kitas farizējas. Farizējas atsistoję̨s stačias meldēsi šiteip: 'Mano Dieve, dēkavoju tau, jog aš nesiu tokiu kaip kiti žmonēs, kurie yra vagys, be teisybēs, svetimoterininkai, kurie iš tikro yra toki jau kaip ir anas muitininkas, kurį matau ten. Aš gaviu du kartu kas savaitę, ir atiduodu dešimtinę pilnai.' Muitininkas priešingai, laikydamasi iš tolo, nedryso akių savo pakelti į dangų, tik mušēsi į krutinę sakydamas: 'Mano Dieve, susimylēk ant manęs nusidējusio!' " Sakau jums, kad šitas žmogus parējo namon išteisintas, o ne anas. Nes tas, kuris save augština, bus pažemintas o kuris save žemina, bus paaugštintas. Nerink turtų ant žemēs, nes kandys ir rudys sunaikins juos ir vagys įsilaužę išneš juos; bet gaminkite savo turtus danguje, nes kur

yra tavo turtai, ten yra teipgi ir tavo širdis! Nedaryk to kitiems, ko tu nenorētum, idant kiti darytų tau: šitas yra įstatymu ir pranašais. Mylēk savo priešus, daryk gerą tiems, kurie tavęs neapkenčia. Jei kas nuo tavęs paimtų tavo apsiautalą, tegul jis ima ir tavo švarką. Duok visiems, kurie tavęs prašo. Nereikalauk savo daiktų nuo to, kuris tau juos paima. Tegul tas, kas turi du švarku, duoda vieną neturinčiam nē vieno. Tegul tas, kuris turi gana pavalgyti, duoda to neturintiems. Nes dienai teismo atējus, Dievas tars tiems, kurie bus po jo kairei: ,,Esate toli nuo manęs, prakeikti! eikite į amžiną ugnį! nes aš buvau alkanas, o jus nedavēte man pavalgyti! buvau ištroškęs, o nedavēte man atsigerti! buvau be pastogēs, o man nedavēte prieglaudos! buvau be drabužių, o manęs neaprengēte! buvau sergančiu ir kalējime, o manęs neaplankēte!" Ant to ištvirkēliai atsilieps Visogalinčiam: ,,Viešpatie, kur męs tave matēme išalkusį, ar ištroškusį? ar be drabužių? ar be pastogēs? ar kalējime?" Bet Visogalis atsakis jiems: ,,Sakau jums, kiek kartų jus neatliekate šitų patarnavimų vargiausiam iš žmonių, tiek kartų jus neatliekate jų man, savo Viešpačiui Dievui."

Ant didelio apmaudo minios, įveiktos dideliai dieviškais žodžiais sunaus Marijos, kuris galējo suprasti menkiausią protu, kaip jaunas Nazarēnietis sakydavo, jo kalbos tapo pertrauktos dēl kilusio didelio sumišimo.

Priežastis to buvo šita: pulkas raitų vyrų, atjojusių nuo kalnų, greitai keliaujančių linkui Jeruzolimos, priversti buvo sustoti akyvaizdoje didelio susirinkimo apsistojusio šale kalno, kur Kristus mokino. Šitie raiteliai, iš nekantrumo, norėjo brutališkai minią išvaikyti ir padaryti vietą Viešpačiui Čuzai, perdėtiniui namų kunigaikščio Erodo ir Viešpačiui Gremijonui, vedikui romiškojo išdo.

Aurēlija, Gremijono pati, išgirdusi šituos žodžius, pabalo ir tarē Joanai:

— Mus vyrai! pagryžo jau! jie pagryžo atgal.... jie ras mus išējusias iš namų! jie atsižinos, jog męs išējome iš namų vakar.... pražuvę męs!

— Tai ar turime ko gailētis? — atsakē Joana. — Ar męs nesiklausēme mokinimų ir nematēme pavyzdžių, kurie padaro geras širdis geresnēmis dar?

— Brangi ponia — tarē Genavaitē Aurēlijai — man rodosi, kad Viešpats Gremijonas pažino tamistą, nes jis kalba tyliai Viešpačiui Čuzai ir rodo pirštu į čia.

— Oi! aš drebu! — atsakē Aurēlija — ką dabar daryti? Kas bus su manim? O! Prakeiktas mano žingeidumas!

— Priešingai, palaimintas — tarē Joana jai — nes tu neši lobius savo širdyje. Eikime drąsiai ir sutikime savo vyrus. Yra nedoru slapstytis ir lenkti galvas. Eik šian, Aurēlija, eik šian, ir eikime namon su tvirtu pryšakiu.

Šitoje valandoje, atsivertusi Magdalena priējo prie dviejų moterių ir tarē Joanai su ašaromis akyse:

— Sudie, tamista, kuri man padavei ranką įpuolusiai į neapikantą. Tamista visuomet busi omenyje Magdalenos josios ateinamoje vienystoje.

— Apie kokią vienystą tamista kalbi? — tarē Joana nusistebējusi — į kur gi tu eini, Marija Magdalena?

— Į pustynę! — atsakē mētavonininkē mostelējusi ranka linkui viršunių bevandeniškų kalnų, už kurių tiesēsi tuščios pustynēs Mirties jurių. — Aš einu į pustynę apverkti savo nusidējimus, turēdama širdyje lobį vilties! Palaimintas tegul buna sunus Marijos, nuo kurio aš įgijau šitą dievišką lobį!

Minia su paguoda darē kelią šitai didžiai mētavonininkei, ji pamaži ējo linkui kalnų.

Magdalenai vos išnykus, Joana vesdama savo draugę kuone prieš jos norą, ējo linkui raitelių per žmones, suerzintus nelemtais žodžiais palydovijos.

Jie nekentē Erodo, kunigaikščio Judējos, kuris butų buvęs pavarytas nuo sosto jei ne priegloba romēnų. Jis buvo žiaurus, paleistuvingas ir spaudē žydus mokestims, tokiu budu jiems atsižinojus, kad vienas iš raitelių buvo Viešpatis Čuza, perdētinis dvaro to prakeiktojo kunigaikščio, neapykanta, kurią jie turējo ant pono, perējo ant perdē-

tinio, o podraug ir jo draugo, Viešpaties Gremijono, kuris vardan romiškojo rinkējo mokesčių, rinko, kur Erodas piovē.

Šiteip Joanai, Aurēlijai ir vergei Genavaitei belendant per minią, kad pasiekti du raitelius, koliojimai pasipylē iš visų pusių ant Čuzos ir Gremijono, ir jos, drebēdamos iš piktumo, klausēsi žodžių, maž-daug užnešančių ant atbalsio jaunojo mokintojo iškeikimų ištvirkēlių:

— Vargas tau, Erodo perdētini, kuris spaudi mus mokesčiais ir suēdi namus našlēs ir našlaičio! Vargas ir tau romēne! kuris teipgi atējai padēti mus plēšti!

Banajas, piktai ir grumojančiai kratydamas rankoje savo kardą, priējo prie dviejų viešpačių ir, rodydamas jiems kumštį, sušuko:

— Lapē yra žiauri, o baili! bet ji pasivadino talkon sau vilką, kurio dantys ilgesni ir pajiega didesnē! Lapē žiauri, o baili, yra tavo Viešpats Erodas, Viešpatie Čuza! nuožmiu gi vilku yra Tibērijus, tavo ponas, romēne! kuris gelbsti lapei medžioti žvērieną!

O kada Viešpatis Čuza, išbalęs nuo piktumo, norējo ištraukti kardą, kad kirsti Banajui, šitas iškēlē kardą ir sušuko:

— Dēl pilvo Golijato! aš tave perkirsiu pusiau kaip arbuzą, jei tu uždēsi ranką ant savo kardo!

Viešpačiai turēdami tik penkis ar šešis vyrus palydovijos, apsimalšino, bijodami,

idant įpykę žmonēs neužmuštų akmenimis ir bandē išsprukti iš minios, kuri vis labiaus širsdama šaukē:

— Teip, vargas jums! mokesčių rinkējai Erodo ir Tibērijaus! Vargas jums! Nes męs esame išalkę. Duoną gi suvilgytą musų prakaitu, benešant mums prie lupų, ištraukiate ją iš rankų pavidale mokesčių!

— Vargas jums! nes vietoje atleidimo dēlei vargo, jus apteikiate vargais žmones be apginties! Vargas jums! Bet laimē mums, nes ateina diena teisingumo, kaip jaunas Nazarēnietis pasakē. Teip, teip, jums ištvirkēliams ir prispaudējams tuojaus bus verksmas ir dantų griežimas, o tąsyk paskutinis bus pirmutiniu, ir pirmutinis paskutiniu.

Čuza ir Gremijonas, kaskartas labiau išsigandę, klausē vienas kito akimis, nežinodami kaip ištrukti iš šitos įniršusios minios. Labiausiai įnirtę jau buvo bepradedą imtis didelius akmenis ant balso Banajo, kuris sušuko pakišdamas atgal už diržo savo kalaviją ir apsiginkluodamas dideliu akmeniu:

— Musų mokintojas šį rytą pasakē, kalbēdamas apie nelaimingą merginą, kurią šitie veidmainiai farizējai norējo užmušti: „Tegul tas, kuris yra be nuodēmēs, meta pirmas akmenį!” O aš, draugai, sakau jums šitą: „Tegul tas, kuris buvo nuengtas rinkējo mokesčių, meta pirmas akmenį į šituos lupikus! o jį paskui tepaseka daugumas kitų!”

— Teip, teip! — suriko minia — tegul jie pranyksta po kalnu akmenų!

— Užmuškime juos!

— Už akmenų! už akmenų!

— Mus vyrams gręsia pavojus, tai yra antra priežastis, dēl kurios męs turime juos pasiekti — tarē Joana Aurēlijai padvigubindama savo pastangas, kad pasiekti raitelius, vis labiau apstojamus.

Staiga pasigirdo malonus ir perimantis balsas Nazarēniečio pergalējusio sumišimą ir tariančio šiuos žodžius:

— Už tiesą sakau jums, jei šitie žmonēs nusidējo, tai ar jie negali atsimētavoti nuo šiol iki dienai teismo? Tegul jie nenusideda ir eina su ramybe.

Prie šitų žodžių sunaus Marijos, žmonijos audra nusimalšino lyg užkeikta. Minia nusiramino, nutilo ir savaimu judējimu prasiskyrē į šalis, kad duoti vietą raiteliams ir jų palydovijai. Tąsyk Joana ir Aurēlija sumislijo pasiekti savo vyrus. Pamatęs savo pačią, Viešpatis Gremijonas tarē į Čuzą piktu balsu:

— Aš buvau tikras, kad aš pažinau savo pačią!

— Ir manoji teipgi su ja! — tarē Čuza, nemažiaus įdukęs.

— Ir ji, kaip ir ana persirēdžiusi! Tai yra nedorybē naikinimo!

— Nieko puotai netruksta — pridējo Gremijonas — nes štai ir mano pačios vergē.

Joana, visuomet lēta ir tyli, tarē savo vyrui:

— Viešpatie, duok man vietą, aš sēsiu ant arklio užpakalyj tavęs, kad pasiekti namus.

— Teip! — atsakē Čuza, griežd'amas iš piktumo dantimis — tu pasieksi namus su manim. Bet, dēl jiekštų šventnamio! tu iš jų neišeisi daugiau be manęs!

Joana neatsakē nieko, tik padavē ranką savo vyrui, idant jis prigelbētų jai užlipti užpakalin savęs. Lengvu pasišokējimu ji atsisēdo ant arklio.

— Lipk užpakalin manęs teipgi — tarē Gremijonas piktu balsu.

— Tavo vergē Genavaitē.... tik gi, dēl Jupiterio, ji atmokēs brangiai už savo maišymąsi šiton šmeižatin!.... tavo vergē Genavaitē tegul lipa užpakalin vieno iš raitelių palydovijos.

Šiteip susiruošus, jie patraukē ant Jeruzolimos. Raiteliui, užpakalyj kurio buvo Genavaitē, jojant čia jau paskui Gremijoną ir Čuzą, vergē girdējo paskutinius skaudžiai bariant savo pačias:

— Ne, dēl Herkulio! — sušuko romēnas — rasti mano pačią persirengusią vyru terp šitos rujos apdriskusių elgētų ir suokalbiaujančių niekšų!.... Tai nēra tikētina. Ne! dēl Herkulio! iki aš atējau į Judēją, niekad negirdējau tokios baisenybēs!

— Ir aš, kuris gyvenu Judējoje, Viešpa-

tie — atrēmē Čuza — nedaugiau kaip pats esiu apsipratęs su šitomis baisenybēmis. Aš žinojau gerai, kad elgētos, vagys ir apleistos moterys seka šitą prakeiktą Nazarēnietį. Bet tegul rustybē Dievo mane ištinka šičia, jei aš kuomet girdējau apie negodą maišytis su paskutiniais žmonēmis, kuriuos tas žmogpalaikis velka su savim visur; žmones, kurie tik ką dabar butų užmušę mus akmenimis, jei ne musų pasielgimo narsa — pridurē Čuza pasididžiuodamas.

— Teip, ant laimēs, męs nugąsdinome tuos niekšus savo drąsa — atsakē Gremijonas — kitaip, butų buvę atlikta su mumis! O! tamista, sakau teisybę, šitas yra centras neapykantos ir apmaudo, sukeltų kurstančiais pranašavimais Nazarēniečio; jis nesapnuoja apie nieką kitą, kaip tik apie siundymą vargšų ant turčių.

— Priešingai, ar gi jaunasis mokintojas nenuramdē įnirtusios minios? — atsiliepē lētas, bet tvirtas balsas Joanos. — Ar jis nepasakē: „Tegul šitie žmonēs eina su ramybe ir nenusideda daugiau."

— Ką, tamista, manai apie tokią begēdystę?! — sušuko Čuza į Gremijoną — ar girdējai, tamista, mano pačią? Ar iš to neišeina, kad męs negalime nē keliu eiti be daleidimo Nazarēniečio, to sunaus Belzebubo! O kad męs išvengēme pasiutimo tų niekšų, tai tik, esą, dēl prižadējimo, kurį jis davē jiems, kad męs nenusidētume daugiau! Dēl

stulpų šventnamio! Ar šitos begēdybēs užtenka?

— Nazarēniškasis jaunikaitis — pradējo Joana — negali atsakyti už tai,kas yra pasakoma ar padaroma jo varde. Minia neteisingai buvo įširdusi ant jus, o jis žodžiu ją nuramdē. Ką jis galējo padaryti daugiau?

— Štai vēl! — sušuko Čuza — ir kokią tiesą tas Nazarēnietis turi ramdyti ar kiršinti valią žmonių teip kaip jam patinka? Ar žinai, dēlko męs gryžtame į Jeruzolimą? Dēlto, jog męs persitikrinome, kad iš priežasties nedorų pranašavimų to žmogaus, Judējos kalnēnai ir darbininkai lygumos Sarono, užmuštų mus akmenimis, jei męs pasirodytume su rinkimu mokesčių.

— Jaunikaitis pasakē: „Atiduok Ciesoriui, kas yra Ciesoriaus ir Dievui, kas yra Dievo!" — kalbējo Joana. — Tai, ar gi jo kaltē, jei žmonēs, suspausti mokesčiais, negali jų daugiau mokēti?

— Dēl Herkulio! Jie turi užmokēti ir jie užmokēs! — sušuko Gremijonas — męs gryžtame į Jeruzolimą paimti pagelbą kariumenēs, pakaktiną numalšinimui maišto, ir vargas bus tiems, kurie priešinsis mums!

— Pirmiausiai vargas tam Nazarēniečiui! — tarē Čuza — jis vienas yra priežasčia viso blogo. Todēl aš eisiu pranešti kunigaikščiui Erodui ir Viešpačiams Pontijui Pilotui bei Kaifošiui apie didinančiąsi begēdystę to valkatos ir reikalausiu, jei parsieis, jo mirties!

— Užmuškite jį! — tarē Joana — jis atleis jums ir melsis pas Dievą už jus.

Šiteip Joana, Aurēlija ir Genavaitē bu vo pargabentos atgal į Jeruzolimą.

SKYRIUS IV.

Genavaitei su ponia pagryžus atgal į namus Viešpaties Čuzos, šis tarē savo pačiai piktu balsu:

— Eik į savo kambarį!

Aurēlija, nuleidus galvą, dusaudama ējo ir metē ant savo vergēs nesmagioms akims atsisveikinimo. Išējus jai, Gremijonas paēmē Genavaitę už rankos ir nuvedē ją į žemą kambarį, kaipi kelnorę, paskirtą laikymui šikšninių maišų su aliejumi, vynu ir kitais produktais. Šita vieta buvo pasiekiama keliais, žemyn einančiais, trepais. Genavaitēs ponas pastumē ją teip smarkiai, kad ji paslidavo ir nusirito trepais žemyn; Gremijonas gi sunkias duris šito žemo kambario užtrenkē.

Jauna moteris atsikēlē su skausmu, atsisēdo ant akmens ir ēmē graudžiai verkti. Bet jos ašaros pasidarē beveik saldžios, pamislijus jai, jog ji kenčia už ējimą klausytis žodžių Nazarēniškojo jaunikaičio, tokio meilaus į vargšus bei vergus, tokio susimylinčio ant atsivertusių, tokio rustaus ant ištvirkēlių ir veidmainių.

Išauginta druidiškame tikējime, kurį jos motina perdavē jai, teip sakant, su savo gy-

venimu, Genavaitē turējo nemažesnį įsitikējimą į mokinimus sunaus Marijos, nors jis išpažino kitokį tikējimą negu druidai, išpažinamą ir guodojamą Gallijoje; be to, Jēzus, kaip buvo sakoma, tikējo, kaip ir druidai, jog męs apleidę šitą svietą, gyvensime vēl dvasioje ir kune, jeigu jis pagal savo tikējimą šnekējo apie prisikēlimą iš numirusių. Galiaus, nežiurint ant prakilnumo druidiško tikējimo, kuris paliuosuoja žmogų nuo baimēs myrio, mokindamas jį, jog nēra mirties, Genavaitē negalējo surasti mokinimuose galliškojo tikējimo to jautraus, tēviško ir gailingo jausmo, kuriuomi teip tankiai dvelkē žodžiai Jēzaus. Vergē buvo atsidavusi šitoms mąstims, kaip ji pamatē atsiveriant duris kelnorēs, kurioje ji buvo uždaryta. Gremijonas, jos ponas, sugryžo, vedinąs du vyrus: vienas turējo pundą virvių, kitas šikšninį botagą. Genavaitē niekad nebuvo mačiusi šitų vyrų; jie buvo apsirengę pagal svetimšalių madą. Viešpatis Gremijonas nulipo pirmutinis trepais žemyn ir tarē Genavaitei:

— Nusirengk!

Vergē pažiurējo į poną su nusistebējimu ir baime, su vargu tikēdama tam, ką ji išgirdo. Jis sakē toliau:

— Nusirengk, arba šitie vyrai, pagelbininkai miesto budelio nuplēšis tau drabužius, kad tave nuplakti kaip reikia!

Šito žiauraus baudimo, teip tankiai atsiimamo vergių, Genavaitē, pasidēkavojant

maloningiems dievams ir jos poniai, nebuvo dar pažinojusi; taigi savo išgąstyje ji galējo tiktai suimti savo rankas, ištiesti jas į savo poną ir melsdama puolē ant kelių. Bet Gremijonas pasitraukdamas į šalį, kad duoti vietą dviem vyrams, stovējusiems ant viršaus trepų, tarē jiems:

— Nurengkite ją! sudrožkite gerai, kad kraujas ištrykštų! Ji turi atminti klausymąsi tvirtinimų to prakeikto Nazarēniečio!

Genavaitei tuomet buvo apie dvidešimts trys metai, o jos vyras, Ferganas, kitados sakydavo, jog ji yra graži. Nežiurint ant jos ašarų, maldų ir silpno priešinimosi, išvilko ją iš drabužių, pririšo prie vieno ruimo stulpų ir engē jos kuną botago kirčiais. Ji manē iš pirmo, jog gēda ir išgąstis atims jai visą sužinumą. Vienok teip nebuvo: ji pamiršo apie skaudumą kirčių, pamačiusi, jog ji yra auka žingeidumo jos kankintojų, ir išgirdusi jų netikusius juokus daromus jąją beplakant. Gremijonas, stovēdamas susidējęs rankas, tarē su velnišku juoku:

— Ar Nazarēnas, garsus Messijas, kuris imasi pranašauti, nepranašavo tau, kas atsitiks, Genavaite? Ar tu manai, kad jis turējo teisybę sakydams, jog vergas yra lygus savo ponui? Dēl Jupiterio! Aš gailiuosi, kad neplakiau tavęs ant vidurio viešos vietos. Tai butų buvęs geras pamokslas uždētas ant tavo nugaros tiems valkatoms, kurie tiki į suokalbingas begēdystes savo vadovo ir draugo, Jēzaus.

Abiems budeliams nuo plakimo pailsus, vienas iš jų atrišo Genavaitę, o ponas jos tarē jai:

— Neišeisi iš čia visą savaitę; per tą laiką mano pati apsieis be tavęs; ji turi pasitarnauti sau pati, tas bus jos nubaudimu.

Ir Gremijonas, išeidamas su dviem vyrais, paliko Genavaitę vieną. Dabar nejautrųs ir gailingi žodžiai Jēzaus atējo į galvą vergei, kurie buvo atēję jai pirma jos nuplakimo. Dabar atējo jai žodžiai keršto ir prakeiksmų, kuriuos jis teipgi ištarē tą patį rytą ant ištvirkēlių ir prispaudējų.

Ilgas valandas leisdama viena, atmenant savo gēdą, ji prisiekē, kad, jei kuomet dievai panorēs, idant ji taptų motina ir jei ji galēs laikyti vaikelį prie savęs, tai ji stengsis įkvēpti jam pasibaisējimą vergybos ir neapykantą romēnų, vietoje ką duoti veikti jo jaunose smegenyse šitoms pagirtinoms užjautoms, kaip jos užnyko pas jos vyrą, Ferganą, kurį ji teip labai mylējo, nepaisant ant silpnumo jo budo, kuris, vienok, paējo iš galingos ir nenuramdomos giminēs Joel, šakos išdidžios Karnako skilties.

Genavaitē tris dienas buvo buvusi uždaryta požeminiame namo kambaryje, kur Gremijonas, jos ponas, kas rytas nešē jai po biskį valgio. Labai vēlam, kartą, vienos nakties laike, atsidarē vērgēs kalējimo durys ir, mato ji įeinant savo ponią Aurēliją, laikančią vienoje rankoje žiburį, kitoje našulį, kurį padējo ant trepų.

— Nelaiminga moteriške! dideliai tu nukentējai dēl manęs — tarē Aurēlija su drēgnoms nuo ašarų akimis, prisiartindama prie Genavaitēs.

Šita, nežiurint ant malonumo savo ponios, negalējo susilaikyti nepasakius su rustumu:

— Jei tamista turētum dukterį ir vyrai ją išvilktų iš drabužių, idant nuplakti ją botagu sulyg pono prisakymo, tai ką tada pasakytum apie vergystę?

— Genavaite, tu kaltini mane, bet ne aš kalta už šitas žiaurybes.

— Ne tamistą aš kaltinu, tik vergystę; tu esi maloni sulyg manęs. Bet kas iš to, matai, kaip su manim pasielgē.

— Per tris paskutines dienas veltui aš meldžiau savo vyrą tau atleidimo — tarē Au rēlija balsu pilnu sanjautos.

— Jis atsakē man. Aš meldžiau jo leisti mane tave aplankyti — jis buvo kurčias mano prašymams. Prieg tam, jis vis nešiojasi raktus kalējimo su savim.

— Ir kaip, tamsta, gavai juos šiąnakt?

— Jis padējo juos po savo pagalviu, aš pasinaudojau jo užmigimu ir atējau.

— Aš nukentējau daugiau gēdos negu skausmo — pasakojo Genavaitē, pergalēta tužba savo ponios. — Bet tamistos malonųs žodžiai suramina mane!

— Klausyk, Genavaite, aš atējau čion ne vien suraminimui tavęs: tu gali išbēgti iš

šitų namų ir suteikti didelę pagelbą tam jaunam Nazarėniečiui ir gali išgelbėti jo gyvastį.

— Ką, tamista, šneki, mano brangi ponia?! — sušuko Genavaitė, manydama mažiau apie savo liuosybę negu apie pagelbą, kurią ji galėtų suteikti Nazarėnui.

— O, kalbėk, aš savo gyvastį, jei reikės, atiduosiu už jį, kuris pasakė: ,,Ateis diena, kada pančiai vergo bus sutraukyti!"

— Nuo tos nakties, kurią męs praleidome besiklausydamos pranašavimų Jėzaus, Joana ir aš nebuvome suėję; Viešpatis Čuza uždraudė jai išeiti iš namų ir apsilankyti čion. Vakar, vienok, pergalėtas jos prašymu, jis atsivedė ją čia ir jam bešnekant su mano vyru, ar žinai ką Joana pasakė man?

— Apie jaunikaitį iš Nazarėto?

— Teip.

— Varge! koks nors naujas persekiojimas!

— Jis yra išduotas! Jie areštuos jį šią naktį ir nugalabins jį!

— Išduotas.... jis.... ir keno?

— Vieno iš jo mokinių.

— O, pašėlęs niekšas!

— Čuza, besidžiaugdamas mirčia šito nelaimingo jaunikaičio, šį vakarą išpasakojo viską Joanai, kad piktai pasigėrėti iš susikrimtimo, kokį jai šita žinia padarė; šitas iš tikro ir buvo: farizėjai, daktarai tiesų, senatas ir augštiejie kunigai, visi įkiršinti iki

vienam, kaip ir pačios girdējom, susirinko į namus augštojo kunigo Kaifošiaus, tarēsi kaip suimti Nazarēnietį. Jie bijojo žmonių sukilimo, areštuojant jį vakar Jeruzolimoje per šventę, todēl atidējo išpildymą savo piktų mierių ant šiąnakt.

— Kaip? šiąnakt! Šią pačią naktį?!

— Teip. Išdavikas, vienas iš mokinių, vardu Judas, išduos jį į jų rankas.

— Vienas tų, ką aną naktį įējo su juo į karčiamą Laukinio Asilo?

— Tas, kurį dēmējo paniurusi ir vyliugiška išveizda. Taigi Judas nuējo pas augštuosiuos kunigus ir daktarus tiesų ir tarē jiems: „Užmokēkite man ir aš išduosiu jums Nazarēnietį."

— Niekšas!....

— Jis sutiko su farizējais už trisdešimts sidabrinių grašių. Tuo tarpu gi, nelaimingas jaunikaitis, kuris nieko gal nesijaučia, yra auka išdavējystēs.

— Varge! Jei šiteip dalykai stovi, tai kuomi aš galiu jam pasitarnauti?

— Klausyk tik, ką man Joana pasakē šį vakarą: „Besirengiant į jusų namus, brangi Aurēlija, mano vyras pranešē man su piktu džiaugsmu apie nelaimę laukiančią Jēzaus. Žinodamas, jog aš, budama dabojama, neturiu progos jam pranešti, nes musų vergai teip bijosi Viešpaties Čuzos, jog nepaisant ant mano prašymų ir siulomo aukso, nē vienas nedryso išeiti iš namų, kad surasti Jēzų

ir apreikšti jam pavojų. Naktis gi artinasi; man užėjo mislis, kad tavo vergė Genavaitė išrodo turinti tiek drąsos kiek ir pasišventimo. Ar ji negalėtų patarnauti mums šiame dalyke?” Aš tuojaus papasakojau Joanai apie žiaurų kerštą, kokį mano vyras išpylė ant tavęs. Bet Joana, anaiptol neišsižadėdama savo sumanymo, paklausė manęs, kur Gremijonas padeda kalėjimo raktus; aš jai pasakiau, kad jis juos po pagalviu pasideda; tai ji sako, pasirupink, kada jis užmigs, ir paimk juos. Jei tau nusiseks juos paimti, eik ir išleisk Genavaitę, paskui jau tau bus lengviau išleisti ją iš namų; ji tuojaus nueis į karčiamą Laukinio Asilo ir ten gal jai pasakis kur galima surasti jaunikaitį.

— O, brangi ponia! — sušuko Genavaitė — aš niekada neužmiršiu to užsitikėjimo, kurį tamsta ir tamstos draugė padedate ant manęs. Tuojaus bandyk atidaryti kalėjimo duris.

— Palauk truputį, nes pirma pasikėsinimo męs turime apsvarstyti padukį mano vyro. Aš baimijuosi ne dėl savęs, tik dėl tavęs. Kuomet tu pargryžši čion, nelaiminga Genavaite, spręsk iš to, ką jau nukentėjai, ką tu dar turėsi nukentėti!

— Nemislyk apie mane!

— Priešingai, męs tą apmislijome. Klausyk: auklė mano draugės gyvena arti Teismo Vartų, ji pardavinėja gelumbes, jos Vardas Veronika, pati Samuėliaus: ar atminsi tuos vardus?

— Teip, teip! Veronika, pati Samuēliaus, gelumbių pardavinētoja arti Teismo Vartų.... Bet, brangi ponia, pasiskubinkime, laikas artinasi, kiekviena sugaišta valanda gali buti pražutinga jaunikaičiui. O, meldžiu tamistos, bandyk atidaryti duris nuo gatvēs.

— Ne, nedarysiu bent kol tau nepapasakosiu, kur tu gali rasti prieglaudą. Tau nebus galima čion pagryžti, aš drebu pamislyjus apie kančias, kurioms mano vyras tave pasmerktų.

— Kaip? Apleisti tamistą ant visados?

— Ar tu geriau atsiduotum vēl žiauriam baudimui ir gal aršesnēms kankynēms?

— Aš daug greičiau atsiduočiau myriui negu tokiai negodai!

— Mano vyras tavęs neužmuš, nes tu esi verta pinigus. Todēl persiskyrimas yra neapsieitinas. Jis man brangiau atsieina, nes aš gal nēkuomet nerasiu vergēs, kad turēti tokį įsitikējimą kaip į tave. Bet ką gi? Nuo to laiko, kaip aš pasiklausiau žodžių ano jaunikaičio, mane apēmē užsidegimas, jo įkvēptas Joanai, ir aš bandysiu jį gelbēti....

— Ar tamista abejoji tam, brangi ponia?

— Ne, aš žinau tavo pasišventimą ir narsą. Taigi štai ką tu turi padaryti, jei tau pasiseks surasti Nazarēnišką jaunikaitį, tu pasakyk jam, jog jis yra išduotas Judo, vieno jo mokinių ir jog jis turi pasitraukti tik iš Jeruzolimos, kad pabēgti nuo farizējų; jie

prisiekē jį nužudyti! Joana mano, kad sunus Marijos galētų išsigelbēti, nusiduodamas į savo prigimtą šalį, Galilēją, nes jo baimingi priešai nedrystų jo vytis ten.

— Bet, brangi ponia, net čia, Jeruzolimoje, jam reikia tik šiąnakt sušaukti žmones savo apgynimui, jo mokiniai, kurių jis yra teip mylimas, atsistos pryšakyje sukilimo ir farizējai, kad ir iš viso svieto, neįstengs jo suareštuoti!

— Joana teipgi turējo šitą ant mislies, bet kad jis galētų sukelti žmones stoti už jį, tai reikia pranešti Jēzui ar jo mokiniams apie pavojų, kuris jam gresia.

— Todēl, brangi ponia, męs nē kiek neturime laiko gaišinimui.

— Klausyk dar sykį, nelaiminga Genavaite: tu užmiršti apie pavojus, kurie tave apsiaučia! Taigi: prasergējus jaunikaitį, ar vieną jo mokinių, tu eisi pas Veroniką, Samuēliaus pačią, ten pasakysi jai, jog ateini nuo Joanos ir darodymui teisybēs, paduosi jai šitą žiedą, kurį mano draugē nusimovē nuo savo piršto; paprašysi Veronikos užslēpti tave savo namuose, o ji kad nueitų pas Joaną dasižinoti, ką ji ir aš norime tau padaryti. ,,Veronika," tarē mano draugē man, ,,yra maloni ir dēkinga; Nazarēniečiui ji ir jos vyras yra dēkingi už išgydymą jų vaikų, todēl jų namuose busi apsaugota iki Joana ir aš ką apie tave nenutarsime." Šitas nēra viskas: tame našulyj aš atnešiau tau persirengimą jaunu vyru, kurį aš tik ką paēmiau

iš miegamojo kambario — išmintingiau bus apsivilkti šituos vyriškus drabužius. Saugiau bus bebėgiojant po Jeruzolimos gatves nakčia ir užeinant į karčiamą Laukinio Asilo.

— Brangi mano ponia, visuomet malloninga, tu apmislini viską.

— Pasiskubink persirengti. Tuo tarpu aš eisiu pažiurēti, ar galima atidaryti nuo gatvēs duris.

SKYRIUS V.

Aurēlija sugryžusi, už kelių minutų, iš žemojo kambario, rado Genavaitę persirengusią jaunu vyru ir segančiąsi šikšninį diržą savo tunikos.

— Durių negalima atidaryti! — nusiminusi tarē Aurēlija savo vergei — rakto nēra spynoje, kur jis paprastai budavo paliekamas.

— Brangi ponia — tarē Genavaitē — eime dar sykį pabandysime.... Eime, greičiau!

Abidvi, perējusios per kiemą, atējo pas gatvēs duris. Pasistengimai Genavaitēs atidaryti jas buvo teippat velti, kaip ir jos ponios. Ji pasilipo ant vienos pusskliautēs, bet be kopēčių negalima buvo pasiekti atvaros. Staiga Genavaitē užtēmijo Aurēlijai:

— Aš skaičiau šeimyniškuose apsakymuose, paliktuose Fergano, kad viena jo prosenē, vardu Moroe, pati murininko, su

pagelba savo vyro galējo įsilipti į augštą medį.

— Kokiu budu?

— Tik prilenk savo nugarą prie šitų durių, brangi ponia, dabar suimk savo rankas teip, kad aš galēčiau įdēti į jų tarpą savo koją. Kita koja aš minsiu tamistai ant peties, ir gal, tokiu budu, galēsiu pasiekti skliautą, o iš ten aš pasistengsiu nusileisti ant gatvēs.

Staiga vergē išgirdo balsą Viešpaties Gremijono ištolo nuo viršutinio grįslo šaukiančio piktu balsu.

— Aurēlija! Aurēlija!

— Mano vyras! — sušuko jauna moteris drebēdama. — O, Genavaite, tu pražuvus!

— Rankas! rankas laikyk, brangi ponia! Kad aš tik pasiekčiau tą atvarą, tai aš išsigelbēčiau.

Aurēlija klausē kuone mechaniškai, kadangi grumojantis balsas Viešpaties Gremijono artinosi kas sykis daugiau.

Vergē, įdējus vieną koją terpdelnēn rankų savo ponios, su kita mynē jai lengvai ant peties, pasiekē tokiu budu atvarą, sumanē užsiristi ant storumos sienos ir silsējosi valandēlę klupodama po pusskliaute.

— Bet, šokdama ant gatvēs — staiga sušuko Aurēlija baimingai — tu užsigausi, nelaiminga Genavaite!

Į tą tarpą atējo, laikydamas lempą rankoje, išbalęs, įširdęs Viešpats Gremijonas.

— Ką tu ten veiki! — šaukē jis į savo pačią — sakyk! sakyk!

Paskui, užžvelgęs vergę, klupančią augščiau durių, jis pridurē:

— O, niekše! tu nori pabēgti ir mano pati gelbsti tame tau?

— Teip! — atrēmē Aurēlija narsiai — teip: ir kad užmuši mane ant vietos, ji turi pabēgti nuo tavo netikusio apsiējimo.

Genavaitē, pažiurējus žemyn į gatvę nuo augštumos, kur ji buvo užsiritusi, matē, kad jai reikia nušokti dvigubai tiek savo augščio; ji abejojo valandą, bet girdēdama Viešpatį Gremijoną sakant į savo pačią, įsikabinusią už durių retēžio, ir kratant ją už rankos, idant jį paleistų:

— Dēl Herkulio! ar paleisi mane? o, aš išeisiu ir palauksiu tavo apgailētinos vergēs, ir jei ji, šokdama į gatvę, nenusisuks sau sprando, tai aš jai kaulus sulaužysiu!

— Bandyk nusileisti ir gelbētis, Genavaite! — šaukē Aurēlija — nesibijok nieko, jie greičiau užmindžios mane po savo kojoms, negu aš atidarysiu duris!

Genavaitē pakēlē akis į dangų šaukdamąsi dievų pagelbos, šoko nuo skliauto ir gana laimingai pasiekē žemę nesusižeidus. Vienok ji valandą patunojo, apsvaigusi nuo puolimo, paskui greitai pakilo ir ēmē bēgti su plakančia širdžia, girdēdama vaitojimus savo ponios, su kuria jos vyras netikusiai elgēsi.

Vergē, pabēgējus galą, kad išbēgti iš savo pono gyvenimo rybų, sustojo be dvasios, dasižinoti kurioje pusēje yra Laukinio Asilo karčiama, kurioje tikējosi išgirsti apie Nazarēnietį, kurį norējo ji prasergēti apie gresiantį jam pavojų. Toje karčiamoje ji dasižinojo, kad, kelios valandos ankščiaus jis išējo su keliais savo mokiniais linkui Cedrono upēs į daržą apsodintą alyvų medžiais, kur jis tankiai eidavo ant nakties mąstyti ir melstis.

Genavaitē tekina bēgo į tą vietą. Bebēgdama pro miesto vartus ji pamatē ištolo šviesą keletos dervokšnių, atsimušančią į šalmus ir šarvus didelio burio kareivių. Jie ējo be tvarkos ir šnekējo sumišusiais balsais.

Vergē, bijodama, kad jie gali buti siųsti farizējų suimti Nazarēnietį, pradējo bēgti, pasitikēdama gal užeiti jiems už akių ir į laiką duoti gandą Jēzui arba jo mokiniams. Ji buvo visai arti nuo šitų šarvuotų vyrų, kuriuose ji pažino mažai atsižymējusią savo narsa Jeruzolimos miliciją, kuomet, prie šviesos jų nešamų dervokšnių, ji patēmijo toliau nuo kelio einantį ton pačion linkon siaurą taką, pašaliais apaugusį aglēmis. Ji išējo į tą taką, idant jos nematytų kareiviai. Pryšakyje kareivių ji pamatē Judą, jaunikaičio mokinį, kurį ji buvo mačius pirmiau Laukinio Asilo karčiamoje. Jis dabar kalbējo su vedančiu burį vyrų viršininku:

— Viešpatie, tas, kurį aš pabučiuosiu, bus Nazarēnietis.

— O šitą kartą jis neištruks iš mus! — atsakē viršininkas — rytoj gi, pirma nusileidimo saulēs, tas maištininkas bus apturējęs, priderančią jam už jo nusikaltimus, bausmę. Pasiskubinkime tik, pasiskubinkime; jam gali pranešti apie musų pribuvimą kuris jo mokinių. Bukime teipgi labai atsargųs, idant kas neužpultų mus iš nežinių ir teipgi sergēkimēs labai, suimdami Nazarēnietį: jis gali panaudoti prieš mus savo burtiškus ir pragariškus žabangus. Jei aš patariu jums atsargumą — pridurē viršininkas savo vyrams narsiu balsu — tai ne dēl to, kad aš bijočiau pavojaus, tik dēl to, kad turēti geresnį pasisekimą musų paimybēj.

Kareiviai, matyt, nedaug persitikrino iš žodžių savo viršininko ir sumažino savo žingsnius, bijodami, be abejonēs, kokio užpuolimo iš nežinių. Genavaitē pasinaudojo iš šitos aplinkybēs ir, be atvangos bēgdama, priējo krantą Cedrono upēs. Netoli nuo ten ji pamatē mažą kalnokšnį, apsodytą alyvų medžiais; šitas gojelis, nugrimzdęs pauksnin, vargiai buvo atskiriamas nuo naktinēs tamsos. Ji ēmē klausytis, bet viskas buvo tylu; be mieruoto trypimo kareivių, ateinančių palengva, nieko nebuvo girdēt. Genavaitē turējo valandinę viltį, manydama, kad gal Nazarēnietis, prasergētas iš laiko, apleido tą vietą. Ji atsargiau ējo tamson ir čia pargriuvo ant kuno žmogaus, išdriko po medžiu alyvos. Ji negalējo susilaikyti šauksmu iš baimēs, kuomet vyras, ant kurio ji pargriuvo, išbudo staiga ir tarē:

— Mokintojau, atleisk man, bet šį kartą ir vēl aš negalējau susilaikyti miegu, kuris mane apēmē.

— Jēzaus mokinys! — sušuko vergē, vēl išsigąsdama. — Tai jis yra čia!

Paskui tarē vyrui:

— Jei tu esi Jēzaus mokiniu, tai gelbēk jį: dar yra laikas! Ar matai tuos dervokšnius iš tolo? Klausykis sumišusių balsų! Jie ateina, jie paims jį! Jie užmuš jį! Gelbēk jį, gelbēk! O, gelbēk jį!

— Kas? — paklausē mokinys vis dar užsimiegojęs — kas yra jie, ką užmuš? Kas esi tu?

— Neklausk, kas esiu aš, tik gelbēk savo mokintoją, aš tau sakau: jie ateina jį paimti. Kareiviai ateina. Ar matai tuos dervokšnius ten?

— Teip! — atsakē mokinys nusistebējusiu ir persigandusiu balsu, dabar jau visai išbudęs. — Aš matau tolimoj šalmus žybsančius nuo dervokšnių šviesos. Bet kur gi mano draugai? — jis pridurē žvalgydamasis aplinkui.

— Miega, gal, kaip ir tu! — atsakē Genavaitē. — Ir tu neturi pajiegos tiek, kad susilaikyti nuo miego?!

— Ne.... Aš ir mano draugai priešinomēsi veltui. Musų mokytojas du syk buvo mus žadinti, lengvai pabardamas mus už miegojimą. Paskui jis vēl nuējo mąstyti ir melstis po medžiais.

— Milicija! — sušuko Genavaitē, pamačiusi šviesą dervokšnių atšviečiančių vis arčiau. — Jie čia!.... Jis pražuvo, jei nēra užsislēpęs terp medžių, arba jei bent jus visi numirtumēte už jį! Ar esate apsiginklavę?

— Męs neturime ginklų! — atsakē mokinys pradēdamas drebēti; — priegtam, stengtis priešintis kareiviams butų pasiutimu!

— Neturite ginklų! — sušuko Genavaitē su dideliu rustumu. — Ir kam reikia ginklų? Ar nēra akmenų ant kelio? Ar nēra gana drąsos sumušti tuos vyrus?!

— Męs ne ginklo žmonēs.... — tarē mokinys dairydamasis neramiai aplink save, kadangi kareiviai buvo atēję jau teip arti, jog jų dervokšniai metē šviesą ant Genavaitēs, mokinio ir kelių kitų jo draugų, kuriuos ji dabar pamatē vis dar bemiegant vienur ir kitur po medžiais. Jie umai išbudo nuo balso jų draugo, kuris juos kēlē, eidamas nuo vieno pas kitą.

Kareiviai skubino sumišime, matydami nuo šviesos dervokšnių kelis vyrus; vieni iš jų dar vis gulējo, kiti kēlēsi, treti jau buvo ant kojų; kareiviai puolēsi ant jų grumodami jiems savo kardais ir lazdomis, kadangi kiti iš jų buvo apsiginklavę tik lazdomis ir visi šaukē:

— Kur yra Nazarēnietis? Sakyk mums, Jude, kur jis?!

Išdavikas, nedoras mokinys, prie der-

vokšnių šviesos peržiurējęs senus savo draugus, laikomus kaliniais, tarē viršininkui:

— Mokintojo nēra terp jų.

— Ar jis ištruktų iš mus šį kartą?! — suriko viršininkas.

— Dēl šventnamio stulpų! Tu žadējai mums jį išduoti, Jude! Tu paēmei užmokestį už jo kraują! Tu turi jį mums išduoti Jude!

Genavaitē laikēsi iš tolo; staiga, už kelių žingsnių nuo alyvų medžių, ji pamatē baltą pavidalą, išeinantį iš tamsos ir besiartinantį iš lēto prie kareivių. Genavaitēs širdis kuone plyšo: be abejo, tai buvo jaunas Nazarēnietis, užinteresuotas trukšmu sumišimo. Ji nesuklydo. Dabar ji pažino Jēzų. Ant jo rimto ir malonaus veido ji nematē nē baimēs, nē nusistebējimo.

Judas viršininkui davē pranešimo ženklą, pribēgo prie Nazarēniečio ir tarē apkakabindamas jį:

— Mokintojau, bučiuoju tave!

Prie šitų žodžių, vienas kareivių, kuris nebuvo užimtas laikymu kaliniais mokinių, veltui stengusiųsi pabēgti, atmindamas patarimus savo viršininko sulyg pragariškų raganybių, kurias Jēzus galējo prieš juos panaudoti, bauginosi jo, nedrįsdamas prieiti jį suimti; viršininkas pats laikēsi užpakalyje kareivių, skatindamas juos Jēzų suimti, bet pats nesiartino prie jo. Jēzus, ramus ir mislingas, žengē kelis žingsnius prie ginkluotų vyrų ir tarē jiems savo maloniu balsu:

— Ko jus jieškote?

— Męs jieškome Jēzaus — atsakē viršininkas iš užpakalio kareivių. — Męs jieškome Jēzaus Nazarēniškojo!

— Aš esmiu juomi! — tarē Nazarēnietis, darydamas žingsnį artyn prie kareivių. Bet šitie, išsigandę, traukēsi atgal.

Jēzus atkartojo:

— Vēl klausiu, ko jus jieškote?

— Jēzaus Nazarēniškojo! — šaukē visi vienu balsu; — męs norime suimti Jēzų Nazarēniškąjį! — ir vēl pasitraukē į užpakalį.

— Aš gi jums sakiau, kad aš esmiu juomi! — atsakē Nazarēnietis, eidamas prie jų. — Ir jeigu manęs jieškote, imkite mane, bet paleiskite juos — pridējo jis, rodydamas į savo mokinius, vis laikomus kaliniais.

Viršininkas davē ženklą kareiviams, kurie vis dar neatrodē pilnai užtikrintais; vienok, jie priējo prie Jēzaus jį surišti, o jis jiems tarē gražiai:

— Jus atējote čion paimti mane lyg kokį piktadēją, apsiginklavę su kardais ir lazdomis, o aš sēdžiu su jumis kasdien šventnamyj melsdamasis ir jus nearēštuojate manęs.

Paskui jis davēsi pats surišti savo rankas virvēmis. Bailingi mokiniai jauno žmogaus neturējo drąsos jį apginti; jie nedrįso net eiti su juomi iki jo kalējimui ir kaip tik kareiviai juos paleido, — išbēgiojo į visas puses. Pasigailējimo juokas pasirodē ant lupų Jēzaus, išvydusio save išduotu ir aplei-

stu tų, kuriuos jis teip mylējo ir laikē savo draugais.

Genavaitē, užsislēpusi už alyvų medžių, negalējo susilaikyti nuo ašarų, tužbos ir apmaudo matydama tuos žmones teip nelemtai apleidžiančius Jēzų. Ji suprato, dēlko daktarai tiesų ir augštiejie kunigai vietoje areštuoti jį viduryj dienos, areštavo jį nakčia; jie bijojosi įnirtimo žmonių ir tokių, be baimēs, vyrų kaip Banajas; tie butų nedavę be pasipriešinimo vestis jo, to draugo pavargēlių ir nelaimingųjų.

Kareiviai išējo iš alyvų gojaus vedini savo kalinį su savim ir nukreipē savo žingsnius linkui miesto.

Už valandos Genavaitē patyrē, kad žmogus, kurio ji veido negalējo tamsoje matyti, dusaudamas ir verkdamas ējo paskui ją.

Įējus į Jeruzolimą apvienējusiomis ir kurčiomis gatvēmis, kokiomis jos buvo toje valandoje nakties, kareiviai ējo, vesdami Jēzų, į namus augštojo kunigo Kaifošiaus. Vergē, pamačiusi, pas duris šito namo, daugybę tarnų, kareiviams įējus vidun, įsimaišē į juos ir apsiliko priemenēje, apšviestoje dervokšniais. Prie šitos šviesos ji pažino vyrą, kuris, kaip ir ji pati, sekē draugą prispaustų, nuo jo išējimo iš gojaus; tai buvo Petras vienas jo mokinių. Ašaroms jo riedant jam per veidus, jis atrodē labai susirupinusiu ir išsigandusiu. Genavaitē pamislijo, kad bent vienas jo mokinių bus ištikimas jam ir parodis savo atsidavimą, eidamas su Jēzum prieš

Kaifošiaus tribunalą. Bet, varge! — vergē apsiriko. Petras vos įžengē per slenkstį durių, vietoje eiti pas sunų Marijos, atsisēdo ant vieno suolo priemenēje su tarnais Kaifošiaus, užsidengdamas burną rankomis.

Toliau Genavaitē, pamačiusi gale rumo stiprią šviesą prasimušančią pro duris, už kurių skverbēsi apsaugos kareiviai, priējo prie jų. Durys tos buvo nuo kambario, viduryje kurio stovējo pastatytas tribunalas, apšviestas keliais dervokšniais. Terp sēdinčių už šito tribunalo ji pažino kelias ypatas, matytas per vakarienę iškeltą Pontijaus Piloto. Viešpačiai: augštasis kunigas Kaifošius, daktaras tiesų Boruchas ir bankierius Ainošius buvo skaitliuje teisdarių jaunojo Nazarēniečio. Jį nuvedē prieš juos; jo rankos surištos, veidas vis ramus, lētas ir liudnas; netoli nuo jo stovējo viršininkai rumo, o už jų, įsimaišę terp kareivių ir Kaifošiaus tarnų, du slapti žvalgai, kurie Genavaitei įsidējo omenēn karčiamoje Laukinio Asilo. Ant kiek veidas draugo nelaimingųjų buvo giedrus ir prakilnus, ant tiek veidai jo teisdarių atrodē smarkiai suerzintais, išreikšdami džiaugsmą nelabo pergalējimo; jie kalbējo žemu balsu ir, kartas nuo karto, rodē grumojančiais gestais sunui Marijos, kantriai laukiančiam klausinējimų.

Genavaitē, įsispraudusi terp tų, kurie pripildē kambarį, išgirdo šnekant vienas į kitą:

— Ant galo gi jis paimtas, šitas Nazarēnietis, skelbusis maištą!

— O! jis nēra toks smarkus dabar, ko kiu jis buvo pryšakyje savo gaujos valkatų ir be doros moterių!

— Jis mokina prieš turčius — tarē tarnas augštojo kunigo — jis liepia išsižadēti turtų; bet jei musų ponai susilaikytų nuo linksmybių, tai męs tarnai nueitume į padējimą alkanų elgētų, vietoje ką tukti nuo skaitlingų pokilių, keliamų musų ponų.

— Bet tas nēra viskas: — tarē kitas — jei męs klausytume šito prakeikto Nazarēniečio, tai musų ponai, liuosa valia, išsižadēję turtų, niekintų visokius smagumynus; jie nemētytų teip kasdien puikių rubų ar tunikų vien dēlto, kad išsiuvinējimas ar spalva tų drabužių jiems nepatinka. O kas naudojasi iš šitų užmačių musų besipuikuojančių ponų, jei ne męs, jei tunikos ir rubai visi tenka mums?

— Ir jei musų ponai išsižadētų smagumų, dēl gyvenimo gavējimais ir maldomis, tai jie neturētų daugiau linksmių ponių, nepavestų mums daugiau tų meilybiškų įsakmių, gausiai apmokamų atsitikime pasisekimo.

— Teip, teip! — sušuko jie visi drauge — mirtis Nazarēniečiui, norinčiam padaryti mus, gyvenančius be darbo, ištekliuje ir linksmybēje, elgētomis ar sunkinybių gyvuliais!

Genavaitē girdējo daug kitų patēmijimų, pusbalsiai ištartų, grumojančių gyvasčiai Jēzaus. Vienas iš dviejų slaptų žvalgų,

užpakalyje kurių ji stovējo, tarē savo draugui:

— Musų davadų užteks dabar nusmerkti šitą prakeiktąjį; aš susitariau su Kaifošiumi.

Šitoje valandoje, vienas viršininkų augštojo kunigo, pastatytas prie Nazarēniečio dabojimo, sudavē kurka į kambario grindis; tuojaus įvyko mari tyla. Po to Kaifošius, švagždoms pasikalbējęs su kitais farizējais, padarančiais tribunalą, tarē į susirinkusius:

— Kas iš jus galite paliudyti čion prieš žmogų vardu Jēzų Nazarēniškąjį?

Vienas iš dviejų žvalgų nuējo pas tribunalą ir tarē rimtu balsu:

— Aš prisiekiu, kad girdējau tą žmogų sakant, jog augštiejie kunigai ir daktarai tiesų yra veidmainiais ir kad jis išvadino juos veisle gyvačių ir žalčiais!

Murmējimas pasipiktinimo pakilo terp kareivių ir tarnų kunigų; teisdariai pažiurējo į vienas kitą, lyg kad klausdami vienas kito, ar tas yra galimu, tokius žodžius ištarti. Kitas žvalgas priējo arti savo draugo ir tarē balsu nemažiau rimtu:

— Aš prisiekiu, kad girdējau šitą žmogų sakant, jog reikia sukilti prieš Kunigaikštį Erodą ir Imperatorių Tibērijų, garbingą apgynēją Izraēliaus, dēl apšaukimo Jēzaus Nazarēniškojo karaliumi žydų.

Sunui Marijos nusijuokiant ant šitų neteisių kaltinimų, kadangi jis buvo pasakęs: ,,Atiduok Ciesoriui, kas yra Ciesoriaus ir —

Dievui, kas yra Dievo!" — farizējai tribunalo pakelē rankas į dangų, tarytum šaukdami jį į liudininkus tokioms baisenybēms. Vienas augštųjų kunigų tarnų savu žaru išējęs tarē teisdariams:

— Aš prisiekiu, kad girdējau šitą žmogų sakant, jog visus farizējus reikia išpiauti, išplēšti jų namus ir sužagti jų pačias ir dukteris!

Naujas sujušimas pasibaisējimo apsireiškē terp teisdarių ir tų klausytojų, kurie buvo jiems atsidavę.

— Plēšti! piauti! ir žagti! — sušuko kiti.

— Toks yra tikslas Nazarēniečio! Tam jis juk ir velka paskui save tą gaują niekšų!

— Jis norētų, kada nors, pryšakyje jų, Jeruzolimą atiduoti ugniai, plēšimui ir gožimui kraujo!

Augštasis kunigas Kaifošius, tribunalo pirmininkas, davē ženklą vienam savo viršininkų pareikalauti apsimalšinimo; viršininkas vēl sudavē į grindis savo kurka ir visi aptilo. Kaifošius grumojančiu balsu tarē Nazarēniečiui:

— Kodēl tu neatsakai ant užpuldinējimų ypatų daromų tau?

Jēzus tarē jam balsu pilnu malonumo ir išnašumo:

— Aš kalbējau viešai į visus; aš visuomet mokinau šventnamyje ir sinagogoje, kur visi žydai buvo susirinkę; aš nepasakojau

nieko slapta, kam tad manęs klausinēji? klausk tų, kurie mane girdējo dēl persitikrinimo apie tai, ką esiu jiems sakęs; jie žino, ko aš mokinau.

Vos pasakius jam šituos žodžius, Genavaitē pamatē viēną viršininkų pasiutintą tokiu teisingu ir ramiu atsakymu, iškeliant ranką ant Jēzaus ir rēžiant jam veidan su šauksmu:

— Ar tai šiteip tu atsakai augštamjam kunigui!

Prie šitos nelabystēs kirsti surištą žmogų, Genavaitei širdis kuone iššoko ir ašaros pasiliejo, kuomet iš tarpo kareivių ir tarnų augštojo kunigo, priešingai, pasklido garsus juokas.

Jēzus, budamas vis ramus, atsigryžo į viršininką ir tarē jam gražiai:

— Jei aš kalbējau ką blogo, parodyk man blogą, kurį aš padariau; bet jei aš kalbējau gerai, tai už ką mane muši?

Šitie žodžiai ir aniuoliškas jo gerumas nenuginklavo persekiotojų jauno žmogaus; šiurkštus juokas vēl nuklegējo per kambarį ir šmeižimai prasidējo iš visų pusių.

— O! Nazarēnietis, žmogus ramumo, nevidonas karēs, nemeluoja apie save; jis yra bailys ir duodasi rēžti veidan.

— Pašauk gi savo mokinius, tegul jie tave apgina, jei pats neturi drąsos.

— Jo mokiniai! — tarē vienas kareivių, areštavusių Jēzų. — Jo mokiniai! o! reikē-

jo juos matyti! pamatę musų jētis ir dervokšnius, valkatos, lēkē kaip pulkas palēdų!

— Jie labai džiaugēsi, kad ištruko iš teronybēs Nazarēniečio, laikiusio juos prie savęs su pagelba burtų!

— Kaipo davadas to, jog jie nekenčia ir niekina jį, yra tas, kad nē vienas neatējo čion su juo.

— O! — manē Genavaitē — kaip Jēzus turi kentēti dēl nelemto nedēkingumo savo draugų! Tas turi buti žiauresniu dar ir už nelabystas, kurių jis yra auka.

Pakreipusi galvą linkui gatvēs durių ji, ištolo, pamatē Petrą, vis sēdintį ant suolo, užsidengusį rankomis burną, neturintį nē tiek drąsos, kad įeiti ir apginti savo malonų mokintoją prieš tribunalą kraujo.

Sumišimui, padarytam žiaurumu viršininko, šiek-tiek apsimalšinus, vienas žvalgų garsiu balsu pasakojo toliau:

— Ant galo aš prisiekiu, kad šitas žmogus baisiai piktžodžiavo, sakydamas, jog jis yra Kristumi, sunumi Dievo.

Po šito, Kaifošius, šnekēdamas į Jēzų, tarē jam balsu vis daugiau grumojančiu:

— Tu nieko neatsakai ant to, ką šitie žmonēs sako apie tave?

Bet jaunas žmogus tik sutraukē pečiais ir tylējo. Šitas erzino Kaifošių: jis pakilo nuo savo suolo ir sušuko, rodydamas pirštu Jēzų:

— Vardan gyvojo Dievo, liepiu tau pa-

sakyti mums, ar tu esi Kristumi, sunumi Dievo?!

— Tu sakei, jog esiu — atsakē jaunas vyras šypsodamasis.

Genavaitē girdējo Jēzų sakant, kad teip kaip ir visi žmonēs, jo broliai, jis yra sunumi Dievo; lygiai teippat druidai mokina, jog visi žmonēs yra sunųs to paties Dievo. Koks tada buvo vergēs nusistebējimas, kada ji pamatē augštąjį kunigą, Jēzui pasakius, jog jis yra sunumi Dievo, pašokant ir plēšiant rubus ant savęs su išvyzdžiu pasibaisējimo ir išgąsties jo šauksmingame atsiliepime į sąnarius tribunalo:

— Jisai piktžodžiavo! Kam mums reikia daugiau liudininkų? Jus patys girdējote jį piktažodžiaujant, kaip jus teisite jį?

— Jis vertas myrio!

Toks buvo atsakymas visų teisdarių ištyrimo teismo. Balsai gi daktaro Borucho ir bankieriaus Ainošiaus, viršijo balsus visų kitų; jie šaukē mušdami kumsčioms į marmorinį stalą tribunalo:

— Myris Nazarēniečiui! Jis yra vertas myrio!

— Teip, teip! — šaukē visi kareiviai ir tarnai augštojo kunigo — jis yra vertas myrio!

— Myriop prakeiktą piktžodžiautoją!

— Veskite tuojaus šitą prasikaltēlį pas Viešpatį Pontijų Pilotą, Judējos gubernatorių, vardan Imperatoriaus Tibērijaus! — pri-

sakė Kaifošius kareiviams. — Jis vienas tegali nusmerkti kaltininką myriui.

Prie šitų žodžių augštojo kunigo, jie išvilko Jēzų iš Kaifošiaus namų ir nuvedē pas Pontijų Pilotą. Genavaitē, įsimaišiusi į tarnus, sekē paskui kareivius. Eidama per duris ji pamatē Petrą, bailųjį Jēzaus mokinį, (nors tai buvo ne bailiausias iš visų mokinių, kaip jai rodēsi, kadangi jis viens turējo drąsą — sekti paskui jį), ji pamatē Petrą kreipiant savo akis šalin, kada Jēzus, žiurēdamas į savo mokinį, praējo pro jį, vedamas kareivių. Vienas tarnų, pažinęs Petrą, tarē jam:

— Tu ir buvai su Jēzum Nazarēnišku?

Petras, paraudonuodamas ir nuleisdamas akis, atsakē:

— Aš nežinau, ką tu šneki....

Kitas tarnas, girdēdamas Petro atsakymą, tarē stovintiems, rodydamas į jį:

— Sakau jums, kad šitas teipgi buvo su Jēzumi Nazarēniškuoju!

— Prisiekiu! — sušuko Petras — prisiekiu, kad aš nepažystu Jēzaus Nazarēniškojo!

Genavaitēs širdis apsunko piktumu ir pasibiaurējimu. Šitas Petras, dēl netikusio silpnumo ar baimēs, užsitraukti ant savęs likimą savo mokintojo, užsigina jo du syk ir kreivai prisiegauja. Šita negoda josios akyse buvo aršiausia, kokia tik žmogui gali buti: juo labiau dabar pagailo jai sunaus Marijos už jo išdavimą, atidavimą, apleidimą ir užsigynimą tų, kuriuos jis teip daug mylējo.

Tokiu budu ji išaiškino sau skausmingą liudnumą, kokį ji matē ant jo veido. Toksai didelis protas kaip jo, negalējo bijoti myrio, galējo jis tik nusiminti akyvaizdoje tokio nedēkingumo tų, kuriuos jis laikē brangiausiais draugais.

Vergē išējo iš augštojo kunigo namų, kur buvo Petras atskalunas ir tuojau pasivijo kareivius vedančius Jēzų. Diena pradējo aušti, keletas elgētų ir valkatų, miegojusių ant suolų, stovinčių abišaliai durių namų, išbudo nuo trukšmo kareivių, vedusių Jēzų. Genavaitei ant karto atējo viltis, kad šitie vargšai, sekiojusiejie paskui jį visur, kurių vargus jis teip karštai atjautē, pavadins jį savo draugu, susižinos su savo draugais ir susirinks išvaduoti Jēzų; todēl ji tarē vienam iš jų.

— Ar tu žinai, kad šitie kareiviai veda Nazarēniškąjį jaunikaitį, draugą pavargusių ir nelaimingų? Jie nori jį užmušti; skubinkis jį apginti; išliuosuokite jį; sukelk žmones! Šitie Jeruzolimos kareiviai, gal, išbēgios, bet Pontijaus Piloto kareiviai yra stangesni: jie turi geras jētis, storus šarvus ir gerai grudintus kardus.

— Ką męs galime pradēti?

— Jus galite sukilti urmu; jus galite apsiginkluoti akmenimis, lazdomis! — sušuko Genavaitē — ir galite bent numirti atlyginimui tam, kuris pašventē savo gyvastį jusų labui!

Elgēta pakratē galvą ir atsakē vienam draugų besiartinant prie jo:

— Tegul sau ir niekiausias gyvenimas butų, męs visgi kabinamēsi prie jo; statyti gi musų škarmalus prieš šarvus romiškųjų kareivių, tai reiškia eiti ant matomo myrio.

— O vēl — tarē antras valkata — jei Jēzus Nazarēniškasis yra Messijumi, kaip daugelis kitų kad buvo pirma jo ir nemažiaus jų bus po jo, tai bus nelaimē, jeigu jį užmuš; bet Messijų nēkuomet netruksta Izraēliui.

— Ir jei jie jį nugalabins, — tarē Genavaitē — tai tik dēlto, kad jis jus mylējo; dēlto, kad jis apgailavo jusų skurdą; dēlto, kad jis gēdino turčius už jų veidmainystę ir jų neturējimą širdies tiems, kurie kenčia!

— Teisybē: jis vienval pranašavo mums karalystę Dievo ant žemēs — atsakē valkata vēl, atsiguldamas ant savo suolo, kaip ir jo draugas, idant pasikaityti ant spindulių rytinēs saulēs. — Bet tos gražios, dienos jo žadētos mums, neateina ir męs tiek pat ēsame suskurdę šiądien, kaip buvome vakar.

— Na, ir kas tau pasako, kad šitos gražios dienos, jo žadētos, neateis rytoj? — kalbējo Genavaitē; — ar pasētas javas nereikalauja laiko sudygti, užaugti ir nunokti? Skurdžiau, neregy ir nekantruoli, kokiu, iš tikro, esi, atmink, kad duoti numirti tam, kurį jus vadinate savo draugu, pirma negu jis užveisē geras sēklas jo pasētas teip daugelyje širdžių, tai vis tiek ką su kojoms ištremp-

ti, vis tiek ką išnaikinti dar želmeniu ēsant gal labai puikų javą.

Valkatos abudu tylējo purtydami galvas ir Genavaitē paliko juos, tarydama pati sau su dideliu nuliudimu:

— Ar gi aš visur sutiksiu tik nedēkingumą, užmirštį, išdavingumą ir bailystą? O! tai ne kunas Jēzaus, ką bus nukryžiuotas, bet jo širdis.

Vergē skubinosi pavyti kareivius, besiartinančius prie namų Pontijaus Piloto. Jai bepadvigubinant savo žingsnius, išvydo ji kasžin kokį sumišimą terp Jeruzolimos milicijos ir apsistojo. Pasilipo ji ant suolo ir pamatē Banają vienų vieną prie įeigos į siaurą arkadą, kurią kareiviams reikējo pereiti, kad pasiekti gubernatoriaus namus, drąsiai užstojusį kelią ir mosuojantį savo ilga lazda apkaustytu galu.

— O! šitas bent neapleidžia jo, jis šaukia savo draugą! — manē Genavaitē.

— Dēl pečių Samsono! — šaukē Banajas savo didžiu balsu — jei jus nepaleisite tuojaus musų draugo ant valios, jus, milicija Belzebubo! tai aš jus teip iškulsiu, kaip spragilas kviečius iškulia ant klojimo! O! kad tik aš turēčiau laiko sušaukti burį draugų tokių drąsių kaip aš pats, apgynimui musų draugo Nazarēniečio, tai aš jums prisakymą išduočiau vietoje paprasto prašymo; šitą gi prašymą atkartoju: paleiskite musų draugą ant valios, o jei ne, dēl žando Samsono

vartoto, aš jus visus išblokšiu teip, kaip jis išbloškē filistinus!

— Ar jus girdite niekšą! jis vadina šitą begēdišką grumojimą prašymu! — sušuko viršininkas vedantis miliciją, išmintingai laikydamasi viduryje savo kariaunos — durkite jētimis tą niekšą! kapokite jį kardais, jei jis neduos jums kelio!

Jeruzolimos milicija neperdaug buvo narsus kareiviai, kadangi jie nedryso areštuoti Jēzų, ateinantį prie jų vieną be ginklo: todēl, nežiurint ant prisakymų savo vado, jie valandą buvo besisvarstą akyvaizdoje grumojančio pasipriešinimo Banajo.

Veltui Jēzus, kurio tvirtas ir malonus balsas buvo girdimas Genavaitei, stengēsi nuramdyti savo apgynēją ir meldē jo pasitraukti. Banajas pradējo grumojančiu balsu, atsakydamas ant prašymo jauno Nazarēniečio:

— Nesirupink apie mane, drauge; tu esi žmogus rymties ir ramumo. Aš esiu žmogus smarkumo ir kovos, jeigu reikalas yra apginti silpnus. Duok man valią. Aš užlaikysiu šituos niekšus kareivius čion iki lermas sumišimo nesušauks mano draugų; o tąsyk, dēl penkių šimtų Salomono sugulovių, šokusių jo akyvaizdoje, tu išvysi šituos milicijos velnius šokant pagal žaismą musų buožētų lazdų, mušančių taktą į jų šalmus ir šarvus.

— Kaip ilgai dar kęsitēs išniekinimus to vieno žmogaus, jus niekšiški šunes? — užriko

viršininkas ant savo vyrų. — O! kad aš neturēčiau prisakymo neatsitraukti nuo Nazarēniečio toliau kaip per jo šešēlį, tai aš jums duočiau pavyzdį ir mano ilgas kardas jau butų perpiovęs gerklę tam plēšikui!

— Dēl nosies Abraomo! tai aš, ką tau perskriosiu pilvą, tau, kuris kalbi teip storai, ir paleisiu savo draugą! — sušuko Banajas. — Aš esmiu tik viens, bet sakalas yra daug vertesnis už šimtą strazdų.

Ir Banajas puolē ant milicijos kareivių, sukdamas aplinkui savo baisią lazdą, nepaisant ant prašymų Jēzaus.

Iš pirmo, nudyvyti ir išgąsdinti tokia didelia drąsa, kai-kurie kareivių palydovijos pryšakinēs glitos, pradējo trauktis; bet, paskui, susigēdinę, jog neatlaikē vieno žmogaus, jie susiburē, užpuolē Banają savu žaru ir pergalējo jį savo skaitlingumu; nežiurint ant jo karžygiško narsumo, jis krito negyvas visas sužeistas. Genavaitē paskui matē įnirtusius kareivius kruviną kuną vienintēlio Jēzaus apgynējo metant į dugną šulinio, arti arkados. Po šito nuveikimo, viršininkas, mosuodamas savo ilgu kardu, atsistojo pryšakyj savo kareivių ir jie pribuvo į namus Pontijaus Piloto, kur Genavaitē buvo buvusi su savo ponia kelios dienos atgal.

Saulē jau buvo užtekējusi augštai. Pritraukti lermu kovos Banajo su kareiviais, keli Jeruzolimos gyventojų, išēję iš savo namų, pasekē miliciją. Namas Romos gubernatoriaus buvo turtingiausiame miesto kvar-

tale. Żmonēs, kurie iš żingeidumo sekē Jēzų, anaiptol neużjausdami jam, krovē ant jo šmeižimus ir išniekinimus.

— Ant galo gi Nazarēnietis — šaukē vieni — kuris padarē tiek nesmagumų ir sumišimų musų mieste, yra suimtas!

— Demagogas, kuris siundē elgētas ant kunigaikščių! Nedorēlis, kuris piktżodżiavo musų šventam tikējimui! Niekšas, kuris atgabeno nesmagumus į musų šeimynas, girdamas išlaidingus ir pasileidusius sunus! — tarē vienas żvalgų, sekusių paskui kareivius.

— Nedorēlis, — tarē antras żvalgas — kuris norējo ištvirkinti musų pačias, padrąsindamas svetimoterystę, kaip veik jis vieną iš tų nusidējēlių atgriebē nuo bausmēs, kurios ji buvo verta.

— Dēkui Dievui! — pridurē pinigų keitējas — jai šitą Nazarēnietį nudēs, kas butų tik teisinga, tai męs galēsime atidaryti vēl savo skaitynes po stulpiniu (kolionada) šventnamio, iš kur tas iškaneveikējas ir jo gauja išvaikē mus ir kur męs nedrysome gryżti.

— Koki neišmanēliai męs, kad bijomēsi jo gaujos elgētų! — pridurē vaisbius.

— Matysite ar nors vienas iš jų išdrys pasipriešinti, kad apginti šitą Nazarēnietį, kurio vardu jie visuomet prisiegavo, kurį vadino jie savo draugu!

— Tegul padaro galą rēksniui! Tegul jį nukryżiuoja ir męs negirdēsime daugiau apie jį!

— Teip, teip! myris Nazarēniečiui! — šaukē žmonēs, terp kurių buvo Genavaitē. Ir šitas susirinkimas, pasididinantis kas sykis, šaukē su didesniu vis įnirtimu šituos baisius žodžius:

— Myris Nazarēniečiui!

— Vargas! — tarē vergē pati sau. — Ar gali buti koks baisesnis likimas už likimą šito jauno žmogaus? Apleistas vargšų, kurių jis buvo draugu; neapkenčiamas turčių, kuriems jis skelbē nusižeminimą ir mielaširdystę! Koks didelis kartumas turi buti jo širdyje!

Kareiviai, sekami minios, atējo priešais namus Piloto.

Keli augšti kunigai, daktarai tiesų, senatoriai ir kiti farizējai, terp kurių buvo Kaifošius, Daktaras Boruchas ir bankierius Ainošius, prisidējo prie kareivių ir įējo pirma jų. Vienas iš tų farizējų sušuko:

— Viešpačiai, įeikime pas Pontiją Pilotą, idant jis tuojau nusmerktų prakeiktą Nazarēnietį myriui!

Kaifošius atsakē su dievotumu:

— Mano Viešpačiai, męs negalime eiti į stabmeldžio namus: tas susiteršimas neleis mums valgyti velykų avinēlio šiądien.

— Ne! — atsakē daktaras Boruchas — męs negalime daryti tokios bedorybēs.

— Girdēkite jus — tarē į minią vienas iš žvalgų balsu pasigērējimo. — Ar jus girdite šventus žmones? Kokį guodojimą jie

turi prisakymams musų švento tikējimo! O! jie nēra tokiais, kaip tas nedorasis Nazarēnietis, kuris dergia ir niekina švenčiausius daiktus, išdrysdamas pasakyti, jog męs neprivalą užlaikyti šabo.

— O! jus nelabiejie veidmainiai! — tarē Genavaitē pati sau — kaip gerai juos Jēzus pažino! kokią didelię tiesą jis turējo juos numaskuoti. Jie dabar nežino ar eiti į namus stabmeldžio, kad nesuteršti savo sandalių; bet jie nesibijo suteršti savo dušios reikalaudami nuo šito stabmeldžio praliejimo kraujo teisingo žmogaus, vieno iš savo žemēs žmonių. O! nelaimingas jaunikaiti Nazarēniškasis! jie privers tave užmokēti savo gyvastim už tavo drasą, parodytą užpuolant šituos turtinguosius sukčius.

Viršininkui milicijos įējus ruman Pontijaus Piloto, o kareiviams pasilikus lauke daboti kalinį, Genavaitē pasilipo ant užpakalio vežimo, sustojusio šale minios ir stengēsi laikyti ant akių jauną Nazarēnietį. Ji matē jį stovintį terp kareivių su ilgais kaštoniniais plaukais, puolančiais jam ant pečių, žiurintį vis ramiai ir maloningai su juoksmu atsidavimo ant savo lupų. Jis žiurējo į sumišusią ir grumojančią gaują, su tulu pasigailējimo skausmu, lyg kad gailēdamasis tų žmonių dēl jų apjakimo ir nedorumo.

Šmeižimai pylēsi ant jo iš visų pusių. Patys kareiviai elgēsi su juo teip biauriai, kad mēlyną apsiautalą, kurį jis dēvējo ant savo baltos tunikos, buvo beveik nuplēšę

jam nuo pečių. Jēzus šitoms visoms piktadarystēms ir nedoram pasielgimui statē neatmainingą ramumą ir ant jo išblyškusio ir gražaus veido Genavaitē nematē nē mažiausios nekantrybēs ar supykimo apsireiškiant. Staiga pasigirdo šitie žodžiai atsikartodami minioje:

— O! štai jis ateina, Viešpatis Pontijus Pilotas!

— Ant galo jis ištars nusprendimą myrio šitam prakeiktam Nazarēniečiui!

— Ant laimēs, nepertoli nuo čia iki Golgotai, kur nudedama prasikaltēlius; męs galēsime eiti ir pamatyti jį kryžiuojant!

Teisybē, Genavaitē neužilgio pamatē gubernatorių, Pontijų Pilotą, pasirodžiusį duryse savo namo; be abejonēs, jis tik ką buvo atsikēlęs iš miego, nes buvo apsisiautęs ilgu rytiniu rubu; jo plaukai ir barzda buvo sujausti; raudonos ir užkiutę akys, rodosi, negalējo žiurēti į spindulius tekančios saulēs; kelis kartus jis kaip tik sulaikē žiovulį ir rodosi dideliai nekentē, kad jį teip anksti prikēlē, turējusį, gal, kaip visada, nusitęsusią vakarienę iki brēkštant. Taigi, kalbēdamas į daktarą Boruchą šiurkščiu ir rusčiu balsu, kaip žmogus norintis sutrumpinti kalbą, kuri yra jam nesmagi, tarē jam:

— Kame yra kaltē, už kurią kaltinate šitą jauną žmogų?

— Jei jis nebutų piktadēju, tai męs nebutume vedę jo pas tamistą!

Pontijus Pilotas, pykinamas trumpu atsakymu daktaro Borucho, kalbējo nekantriai, sulaikydamas antrą žiovulį:

— Na, jeigu jis nusidējo prieš tiesas, imkite, teiskite jį sulyg savo įstatymų.

Ir gubernatorius užsigryžo nuo daktaro Borucho sutraukdamas pečiais, ir įējo atgal savo naman.

Ant valandos Genavaitē manē, kad jaunas žmogus yra išgelbētas, bet atsakymas Pontijaus Piloto padarē didelį pasipiktinimą minioje.

— Tai ve koki romēnai! — tarē balsas — jie tik nori palaikyti subruzdimą musų vargingoj šalyj, idant jiems lengviau butų ją valdyti!

— Šitas Pontijus Pilotas matomai stengiasi apginti tą prakeiktą Nazarēnietį!

— Kaip man atrodo, tai Nazarēnietis tikrai yra slaptu veikēju romēnų! — pridurē vienas žvalgų — jie naudojasi iš šito maištiško valkatos savo tamsiems mieriams!

— Nēra abejonēs tame! — atkirto antras žvalgas — Nazarēnietis yra parsidavęs romēnams!

Prie šito paskutinio nedorumo, kuris rodēsi skaudum Jēzui, Genavaitē pamatē jį vēl pakeliant akis į dangų širdį plēšiančiu išvyzdžiu, kuomet minia šaukē:

— Teip, teip, jis yra išdavikas!

— Jis yra romiškas veikējas!

— Myris išdavējams, myris!

Daktaras Boruchas nenorējo paleisti savo aukos. Jis ir keli kiti augštujų kunigų, matydami Pontijų Pilotą gryžtant vidun, nubēgo paskui jį ir išmeldę jį gryžti, išsivedē jį laukan, prie didelio plojimo minios. Pontijus Pilotas, lyg kad priešingai pats sau, klausinējo; su nekantrumu jis tarē daktarui Boruchui, rodydamas į Jēzų:

— Kame jus kaltinate šitą žmogų?

Daktaras tiesų atsakē garsiu balsu:

— Šitas žmogus veda žmones prie pasikēlimo savo mokinimais, kuriuos jis skelbia Judējoje, pradējęs nuo Galilējos iki čia.

Prie šito apkaltinimo Genavaitē išgirdo vieną žvalgų sakant tyla savo draugui:

— Daktaras Boruchas yra gudri lapē; šituomi apkaltinimu suokalbyje jis privers gubernatorių, Nazarēnietį pasmerkti.

Pontijui Pilotui pasišaukus Jēzų arčiaus prie savęs, jie apsimainē keliais žodžiais; prie kožno atsakymo jauno Nazarēniečio, vis ramaus, nenusiminusio, Pontijus Pilotas vis daugiau, rodosi, persitikrino apie jo nekaltybę ir tarē garsiai į augštuosius kunigus bei daktarus tiesų:

— Jus pristatēte man šitą žmogų vedančiu žmones prie pasikēlimo; bet aš, išklausęs jo po jusų akių, nerandu jame jokios kaltēs, kurią jus jam priskaitote. Aš nesprendžiu jį vertu myrio: todēl aš jį paleisiu nuplakęs.

Ir Pontijus Pilotas, sulaikydamas žiovulį, davē ženklą vienam savo tarnų, kuris grei-

tai atsiskyrē. Minia, nesiganēdindama nusprendimu Pontijaus Piloto, iš pirmo murmējo, paskui ēmē rugoti garsiai:

— Męs atvedēme Nazarēnietį čion nedēlto kad jį nuplakti! — tarē vienas — tik dēlto, kad jį myriu nubausti!

— Teip, teip! — sušuko keli balsai — myris! myris jam!

Pontijus Pilotas neatsakē ant šitų murmējimų ir šauksmų, tik sutraukē pečiais ir įējo atgal naman.

-- Jei gubernatorius yra persitikrinęs apie nekaltybę jauno žmogaus — tarē Genavaitē pati sau — tai už ką jis jį nori plakti? Tai yra bailysta ir žiaurumas. Jis tikisi gal šituomi nusileidimu nuramdyti įnirtimą Jēzaus priešų. Bet, kaip jis apsigauna! Jis nuramdis juos tik mirčia šito teisaus žmogaus!

Nespējo Pontijus Pilotas prisakyti Jēzų nuplakti, kaip kareiviai suēmē jį, nuplēšē nuo jo paskutinius sklypus jo apsiautalo, išvilko jį iš jo marškonēs tunikos ir vilnonēs, kurias jie nuleido ant šikšninio diržo ir tokiu budu apnuogino viršutinę dalį jo kuno; paskui jie pririšo jį prie vieno iš stulpų, puošiančių įeigos duris į namą romiškojo gubernatoriaus. Jēzus nedarē jokio pasipriešinimo, neparodē jokio išmētinējimo, atkreipē savo dangišką veidą į minią ir žiurējo į ją liudnai, tartum negirdēdamas išniekinimų ir išbiauriojimų plustančių ant jo. Jie pasiuntē atvesti miesto budelį, kad tas nuplaktų jį

rykštēmis; taigi belaukiant atējimo budelio, šukavimai nesiliovē, kurstomi farizējiškų žvalgų.

— Pontijus Pilotas tikisi mus užganēdinti nuplakdinimu šito valkatos; betjis klysta! — tarē vienas.

— Nusikalstinas dovanojimas romiškojo gubernatoriaus — pridējo vienas žvalgų — labai gražiai parodo, kad čia yra susipratimas terp jo ir Nazarēniečio!

— E! mano draugai, už ką jus rugojate? — užklausē kitas — Pontijus Pilotas daugiau mums duoda, negu męs prašome jo; męs reikalavome tik myrio Nazarēniečio, o jis bus dar ir nuplaktas pirma mirimo. Garbē kiltaširdžiui Pontijui Pilotui!

— Teip, teip! kadangi jis tikrai turi jį myriui nuspręsti! męs priversime jį ant to!

— O! štai ir budelis! — šaukē keli balsai — štai budelis su savo pagelbininku!

Genavaitē pažino tuos pačius vyrus, kurie, trys dienos atgal, plakē ją botagu, namuose jos pono. Ji negalējo susilaikyti nuo ašarų prie mislięs, kad šitas jaunikaitis, kuris buvo pilnas meilēs ir jautrumo, turēs kentēti pažeminimo bausmę paliktą vergams.

Budeliai nešēsi po pažaste pundą ilgų, miklių, nykščio storumo, lazdinių atžalų. Abudu budeliai paēmē po vieną ir ant duoto Kaifošiaus ženklo, smarkųs ir tankųs smugiai pradējo kristi ant pečių Nazarēniečio. Vienai rykštei lužus, budeliai ēmē kitą.

Genavaitē, negalēdama žiurēti į šitą žiaurią regyklą, nukreipē savo akis šalin, bet ji buvo priversta girdēti nuožmius pajuokimus minios, kurie sunui Marijos turējo buti skaudesniais už pačią bausmę.

— Tu, kuris sakei: mylēkite viens kitą! tu, prakeiktas Nazarēnieti! — šaukē vienas — žiurēk, dabar, kaip tave myli!

— Tu kuris sakei: dalykis savo duona ir drabužiais su tuo, kuris jų neturi! garbingi budeliai pildo savo priderystę, jie tēviškai dalinasi savo rykštēmis, laužydami jas ant tavo nugaros!

— Tu, kuris sakei, jog: lengviau yra kupranugariui perlysti per adatos ausį, negu turtingam įeiti į karalystę dangaus! ar nemanai, jog lengviau tau perlysti per adatos ausį, negu išvengti rykštēs, kuria jie kaitina tavo nugarą?

— Tu, kuris augštinai valkatas, vagius, paleistuvius ir jiems panašius, be abejonēs, tu mylējai niekšus, nes žinojai, kad kuomet nors busi nuplaktas, teip kaip jie, didysis pranaše!

Genavaitē, nežiurint į tai, kad ją krētē pažiurējus į Jēzaus bausmę, negirdēdama jo vaitojimų, pabugo, kad jis gal apalpo iš skausmo ir pažiurējo į jį savo, pilnomis sanjautos, akims; o, tai buvo baisus reginys jai!

Pečiai Jēzaus buvo nudēti viena kruvina žaizda, perskirta kur-nekur pamēlynavusiomis ir sutinusiomis raukšlēmis; ties tomis vietomis tik oda nebuvo trukusi. Jēzus pakē-

lē veidą į dangų ir uždarė akis, turbut, dēlto, kad nematyti šitos nepermaldaujamos minios. Jo veidas pamēlynavęs ir apsiliejęs prakaitu rodē baisų kentējimą prie kiekvieno naujo kirčio, įsipiaujančio jam į gyvas mēsas. Vienok kartais jis bandē nusišypsoti savo aniuoliškame atsidavime. Augštasis kunigas, daktarai tiesų, senatas ir visi ištvirkēliai farizējai žiurējo su džiaugsmu ir gotumu į išpildymą bausmēs.

Iš pikčiausiai besidžiaugiančių iš šitos kankynēs, Genavaitē patēmijo: daktarą Boruchą, Kaifošių ir bankierių Ainošių.

Budeliai, beplakdami, pradējo apilsti; jie sulaužē į Jēzaus pečius kuone visas savo rykštes ir ēmē dēbsnoti akimis į daktarą Boruchą, tarytum klausdami, ar ne laikas užbaigti kankinimą. Bet daktaras tiesų sušuko:

— Ne, ne! suplušokite savo rykštes iki vienai!

Prisakymas farizējų buvo išpildytas: paskutinēs rykštēs buvo suplušotos į jauno Nazarēniečio pečius ir kraujas ištryško budeliams ant veidų. Tai nebuvo jau jam prakirsta oda, tik išvien kruvina žaizda. Kankinimas buvo toks žvēriškas, kad Jēzus, nežiurint ant savo narsumo, neištrivojo ir nuleido galvą ant kairiojo peties; jo keliai drebējo ir jis butų pargriuvęs ant žemēs, jei ne virvēs, kurios, per vidurį jo kuno, rišo jį prie stulpo. Pontijus Pilotas, išdavęs šitą prisakymą, įējo atgal savo naman; jis dabar

vēl išējo laukan ir davē ženklą budeliams pasmerktąjį paleisti.

Budeliai atrišo ir laikē jį; vienas užmetē jam ant pečių vilnonę jo tuniką. Prisilytējimas šitos šiurkščios gelumbēs prie sukapoto kuno, padarē naują ir tokį baisų skaudējimą, kad Jēzus drebējo visais sanariais. Pati perdauga skausmo atpeikējo jį: jis pakēlē galvą, stengēsi stovēti ant kojų teip tvirtai, kad apsiējo be pagelbos savo budelių, atidarē akis ir pažiurējo į minią su jau trumu.

Pontijus Pilotas, manydamas, jog jis užganēdino neapykantą farizējų, tarē miniai, po atrišimui Jēzaus:

— Štai tas žmogus! — ir davē ženklą savo oficieriams eiti į jo namą; jis buvo beeinąs paskui juos, kaip Kaifošius, augštasis kunigas, pasikalbējęs tyla su daktaru Boruchu ir bankierium Ainošium, sušuko, stabdydamas gubernatorių, nusitvēręs jį už drabužių:

— Viešpatie Pilote, jei tu atleidi Jēzui, tai neesi draugu Imperatoriaus, nes Nazarēnietis vadina save karaliumi, apsišaukia prieš Imperatorių!

— Pontijus Pilotas pabugs pasirodyti išdavikū savo ponui Imperatoriui Tibērijui — tarē savo draugams vienas žvalgų, užpakalyje Genavaitēs.

— Jis priverstas bus išduoti Nazarēnietį.

Po to, tie nedorēliai šaukē didžiu balsu:

— Myris Nazarēniečiui! nevidonui Imperatoriaus Tibērijaus, globējo Judējos!

— Teip, teip! — šaukē kiti — Nazarēnietis vadino save Karaliumi Žydų!

— Jis norējo nugriauti valstybę Imperatoriaus Tibērijaus!

— Jis norējo apšaukti save karaliumi, kiršindamas žmones prieš romēnus, musų draugus ir bičiulius!

— Atsakyk ant to Pontijau Pilote! — šaukē iš vidurio minios vienas iš dviejų žvalgų.

— Kaip tas yra, kad męs, žydai, daugiau negu tu, ēsame atsidavę galybei Imperatoriaus Tibērijaus, tavo pono? Kaip tas yra, kad męs, žydai, reikalaujame myrio maištininkui, kuris norējo nugriauti romiškąją valdžią, o tu, gubernatorius Tibērijaus, norētum dovanoti šitam pasikēlēliui?

Šita apostrofa pasirodē daugiau užgavimui Pontijaus Piloto, kadangi iš visų pusių jie šaukē:

— Teip, teip, tas atrodytų daugiau ant apgavystēs Imperatoriaus, paleidus Nazarēnietį!

— Ar nedarodytų bent, kad jie buvo susimokinę!

Pontijus Pilotas, nors ir norējo, gal, išgelbēti jauną žmogų, bet iš minios pasipylus užmētinējimams, kurie galējo užtraukti paabejojimą apie jo ištikimybę Imperatoriui Tibērijui, jis pradējo rupintis. Jis pri-

siartino prie farizējų ir ėmė pusbalsiu šnekėtis, kuomet kareiviai dabojo surištą Jēzų, stovintį terp jų. Čion Kaifošius, augštasis kunigas, rodydamas į Jēzų, tarē į Pilotą garsiai, idant jį išgirstų minia:

— Męs susekēme, kad šitas žmogus iškraipo musų tautą, kad jis užgina mokēti donį Ciesoriui ir kad jis vadina save Karaliumi Żydų, kaipo ēsantis Sunus Dievo.

Ant šito Pontijus Pilotas, atsigręždamas į Jēzų, tarē:

— Ar tu esi karaliumi żydų?

— Ar tu sakai šitą pats nuo savęs? — paklausē Jēzus, nusilpnējusiu nuo kančių balsu — ar klausi to manęs dēlto kad kiti tau tą pasakē pirma manęs?

— Augštiejie kunigai ir senatoriai išdavē tave man — tarē Pilotas. — Ką tu esi padaręs? Ar tu sakaisi esąs karaliumi żydų?

Jēzus lengvai pakratē galvą ir tarē:

— Mano karalija nēra šio svieto; jei mano karalija butų šio svieto, tai mano draugai butų kovoję, kad neleisti mane išduoti tau bet aš atkartoju: mano karalija nēra iš šio svieto.

Pontijus Pilotas vēl atsisuko į farizējus, lyg kad imdamas juos už liudininkus Jēzaus atsakymo, jį paliuosuojančio, kadangi jis pasakē, jog jo karalija nēra iš šio svieto.

— Jo karalija — manē Genavaitē — be abejo, yra nežinomuose svietuose, kur, su-

lyg musų druidiško tikējimo, męs susivienysime su tais, kuriuos męs mylējome šičia. Kaip jie išdryso nukaltinti Jēzų kaipo pasikēlēlį prieš Imperatorių? Tą, kuris teip tankiai kartodavo: „Atiduok Ciesoriui kas yra Ciesoriaus, ir Dievui kas yra Dievo."

Bet, vargas! Genavaitē pamiršo, kad neapykanta farizējų yra nepermaldaujama.

Viešpačiui Boruchui, Ainošiui ir Kaifošiui pusbalsiu su Pilotu pasikalbējus, Pilotas tarē Jēzui:

— Ar tu esi, ar ne, sunumi Dievo?

— Teip — atsakē Jēzus savo švelniu bet tvirtu balsu, — teip, esiu.

Prie šitų žodžių kunigai, daktarai ir senatoriai pradējo šaukti su pritarimu minios:

— Jis piktažodžiavo! Jis pasakē esąs sunumi Dievo!

— O tas, kuris sakosi esąs sunumi Dievo, teipgi vadina save karaliumi żydų!

— Jis yra nevidonu Imperatoriaus!

— Myriop! Myriop Nazarēnietį! Nukryžiuok jį!

Pontijus Pilotas — keista sudētis bailiškos silpnybēs ir teisingumo — norēdamas, be abejo, padaryti paskutinį pasistengimą išgelbēti Jēzų, kurio jis neskaitē kaltu, pasakē miniai, kad yra įprotis šiai šventēs dienai paleisti vieną prasikaltēlį ir kad żmonēs turējo pasirinkti šitam mielaširdystēs darbui vieną iš dviejų arba kalinį vardu Barabą, arba Jēzų, kurį jie jau sumušē rykštēmis, ir paskui pridurē:

— Kurį, iš dviejų, jus norētumēte, kad aš jums paleisčiau, ar Jēzų, ar Barabą?

Genavaitē matē farizējiškus žvalgus bēgiojant nuo vieno burio pas kitą ir sakant:

— Reikalaukite paleidimo Barabo, tegul jie išduoda Barabą.

Ir čia minia sušuko iš visų pusių:

— Išduok Barabą ir dabok Jēzų!

— Bet ką aš darysiu su Jēzumi? — tarē Pontijus Pilotas.

— Nukryžiavok jį! — sušuko tukstantis balsų.

— Bet ką gi jis blogo padarē? — užklausē vēl Pilotas.

— Nukryžiavok jį! — šaukē minia dar labiau įnirtusi.

— Nukryžiavok jį!

— Myris Nazarēniečiui!

Pontijus Pilotas, neturēdamas drąsos apginti Jēzų, kurį jis rado nekaltu, davē ženklą vienam savo tarnų, kuris įējo į gubernatoriaus namus, kuomet minia šaukē su didesniu įnirtimu:

— Nukryžiavok Nazarēnietį! Nukryžiavok jį!

Jēzus buvo vis ramus, liudnas ir užsimąstęs, tarytum ne apie jį tas viskas ējo.

— Be abejonēs — tarē Genavaitē pati sau — jo mintys yra jau tame nežinomame sviete, iš kurio męs užgimēme ir kuriame gyvensime vēl, apleidę šitą svietą.

Tarnas Pontijaus Piloto sugryžo, nešdamas vienoje rankoje sidabrinį uzboną, kitoje rankoje indą; kitas tarnas paēmē indą, o pirmasis pylē vandenį į jį. Pontijus Pilotas pavilgē rankas į vandenį, sakydamas balsu:

— Aš neesiu kaltas myriui šito teisingo žmogaus; žinokitēsi su juo. Aš mazgoju rankas nuo to.

— Tegul kraujas Nazarēniečio puola ant mus ir ant musų vaikų.

— Imkite tad Jēzų ir kryžiavokite jį patys! — atsakē Pontijus.

— O kaip reikalaujate Barabo, tai jis bus jums paleistas.

Ir Pilotas įējo savo naman prie šukavimų minios. Kaifošius, daktaras Boruchas, bankierius Ainošius ir kiti farizējai su džiaugsmu iškēlē savo kumstis rodydami Jēzui.

Oficieras, kuris vedē burį milicijos, nuskirtą areštavimui sunaus Marijos, Alyvų darže, priējęs prie Kaifošiaus tarē jam:

— Viešpatie, vedant Nazarēnietį ant Golgotos, vietos žudymo prasikaltēlių, mums reikēs pereiti žmoningą kvartalą Teismo Vartų: ramums šalininkų šito maištininko gali buti tik nuduotas, o atējus kvartalan šitos žiaurios žmonijos, jie gali pasikelti išliuosavimui Jēzaus. Aš galiu atsakyti už drąsumą mano narsių kareivų; jie jau šį rytą po mirtinai kovai privertē bēgti didelį pulką akyplēšų valkatų vedamų plēšiko vardu Banajo,

kuris norējo priversti mus išduoti Jēzų. Nē vienas iš tų niekšų neištruko, nežiurint ant įnirtusio priešinimosi.

— Biaurus melagis! — tarē Genavaitē pati sau, išgirdusi šitą pasigyrimą milicijos oficiero, kuris sakē toliau:

— Vienok, Viešpatie Kaifošiau, nežiurint ant datyrto narsumo musų milicijos, gal butų išmintinga pavesti nuvedimą Nazarēniečio ant vietos žudymo, romiškai sargybai?

— Aš sutinku su tavo nuomone — atsakē augštasis kunigas — aš eisiu ir paprašysiu vieno iš oficierų Piloto, palaikyti Nazarēnietį kalinyj sargybnamyj romiškujų kohortų iki valandai žudymo.

Augštamjam kunigui nuējus pasikalbēti su Piloto oficieru, Genavaitē matē viršininką milicijos einant prie Jēzaus; paskui ji išgirdo šitą oficierą, turbut atsakyman ant kokių žodžių jauno žmogaus, sakant į jį žiaurum ir pajuokiančiu balsu:

— Nesiskubink perdaug, suspēsi išsitiesti ant kryžiaus. Jie turi pirma jį padaryti, o tas nepasidaro akymoju. Tau reikētų tą žinoti geriau negu kam kitam, kaipo buvusiam dailydēs gizeliui.

Vienas iš oficierų Pontijaus Piloto, su kuriuo šnekējo augštasis kunigas, priējo prie Jēzaus ir tarē jam:

— Aš atējau vesti tave į sargybos ruimą musų kareivių: kaip kryžius bus padarytas,

tai jie jį atsiųs ir tu po musų sargyba eisi ant Kalvarijos! eik su mumis!

Ir Jēzus, budamas vis surištu, buvo milicijos nuvestas kieman, kur romiškiejie kareiviai stovējo; durims, pro kurias vaikščiojo sargas, buvant atviroms, keletas ypatų, kurios kaip ir Genavaitē sekē Nazarēnietį, pasiliko lauke, kad pažiurēti kas nusidēs toliau.

Jaunam žmogui tapus atgabentam kieman sargybnamio (praetorium), romiškiejie kareiviai buvo išsimētę po įvairias kuopeles: vieni valē savo ginklus, kiti žaidē įvairias žaismes; treti miklinosi su jētimis po priežiura oficiero; ketvirti, atsidrēbę ant suolų prieš saulę, dainavo ar šnekučiavosi terp savęs. Ji pažino iš jų apdegusių saule veidų, iš jų kariškos bei žvēriškos išžiuros ir kariumēniškos tvarkos, jų ginklų bei drabužių, tuos narsius, karingus ir beširdžius kareivius, kurie užkariavo svietą, palikdami paskui save, kaip štai, Gallijoje, skerdynes, grobius ir vergiją. Kaip tik kareiviai išgirdo vardą Jēzaus Nazarēniečio ir pamatē jį jų vieno oficiero atvedant, visi paliko savo užsiēmimus ir subēgę apstojo jį. Genavaitē, pamačiusi šiurkščius ir gyvuliškus apsiējimus šitų kareivių, spējo, kad sunui Marijos prisieis nukentēti naujas nelabystes.

Vergē atsiminē ką ji buvo skaičiusi apsakymuose paliktuose senuolių jos vyro, Fergano, apie baisybes padarytas Caesario kareivių, to botago gallų ir ji neabejojo,

kad šitie, apstojusiejie jauną žmogų kareiviai, buvo teippat žiaurųs, kaip ir anie, praējusių laikų. Viduryje kiemo praetoriumo stovējo akmeninis suolas, ant kurio kareiviai pasodino, vis surištą, Jēzų; paskui, praeidami, pradējo jį šmeižti ir keikti.

— Šitai yra garsus pranašas! — tarē vienas.

— Štai yra tas, kuris pasakē, jog ateis laikas, kuomet kardas bus mainomas ant piautuvo ir kuomet nebus daugiau karēs! nebus daugiau mušių!

— Nebus daugiau mušių! Dēl narsaus auksinio dievo Marso! Nebus daugiau karēs! — sušuko kiti kareiviai su pasipiktinimu.

— O! tai tokios tavo pranašybos, tu pranaše pikto!

— Nebus daugiaus karēs! Tai yra, nebus daugiau trimitų, plevēsuojančių vēliavų, puikių šarvų, plunksnuotų šalmų, kurie patraukia akis moterių!

— Nebus daugiau karių! Taigi nebus daugiau pergalių!

— Kaip?! nebus daugiau išmēginimo musų geležinių čebatų ant galvų pergalētų žmonių!

— Nebus daugiau gērimo jų vyno besimyluojant su jų dukterims, kaip štai šičia, Gallijoje ir, po teisybei, visame sviete.

— Nebus daugiau karēs! Dēl Herkulio! Ir kas stosis tada su stipriaisiais ir nar-

siaisiais, prakeiktas Nazarēnieti? Sulyg tavęs, jie nuo brēkštos iki tamsai dirbs laukuose ar aus audimus, kaip niekiški vergai, vietoje dalinimo savo laiko kovai, pateikavimui-karčiamai ir pageidimui meilēs!

— Tu, kuris vadini save sunumi Dievo! — tarē vienas iš šitų romēnų, pakeldamas savo kumstį ant Nazarēniečio — tu esi tad sunumi dievo Baimēs, baily amžinas!

— Tu, kuris vadiniesi karaliumi žydų, butum pripažintas teipjau karaliumi bailių viso pasviečio!

— Sēbrai! — sušuko vienas kareivių, trukdamas juokais — jeigu jis yra karaliumi bailių, tai apvainikuokime jį!

Šitas sumanymas tapo priimtas su įžeidingu džiaugsmu; keli balsai tuojau sušuko:

— Teip, jeigu jis yra karaliumi, tai apvilkime jį imperatorišku purpuru!

— Męs turime įduoti jam skeptrą (lazdą) į ranką; paskui męs jį apšauksime ir garbinsime kaip musų garbingą Imperatorių Tibērijų.

Ir vieniems kareiviams besirenkant aplink ir beužgauliojant jauną Nazarēnietį, nepaisantį ant šitų nelabysčių, kiti išējo laukon. Vienas jų, nuēmē nuo arklio gunią, kitas paēmē lazdą šimtininko, trečias, atmindamas žagarų kruvą, ketinamą sudeginti, gulinčią kampe, pasirinko kelias šakeles akstinuoto augalo ir pradējo pinti vainiką. Paskui keli balsai sušuko:

— Dabar męs vainikuosime karalių žydų!

— Teip! apvainikuokime karalių bailių!

— Sunų Dievo!

— Sunų dievo Baimės!

— Sēbrai, vainikavimas turi atsibuti su iškilme priderančia tikram Caesariui.

— Dēl manęs — aš busiu vainiko nešēju!

— O aš skeptro nešēju!

— O aš nešēju imperatoriškojo apsiautalo.

Ir su šukavimais bei šlykščiais juokais, šitie romēnai padarē savo budo pajuokimo procesiją. Vainiko nešējas priējo pirmutinis, laikydamas akstinuotą vainiką su išdidumu, sekamas burio kareivių; paskui ējo skeptro nešējas ir kiti kareiviai; ant galo ējo tas, kuris nešē apsiautalą, ir visi giedojo choru:

— Lai gyvuoja karalius žydų!
Lai gyvuoja Messijas!
Lai gyvuoja sunus Dievo!
Lai gyvuoja Caesarius bailių!
Lai gyvuoja!

Jēzus, sēdēdamas ant suolo, žiurējo į prierangą šitos šmeižios apeigos su neatmainingu ramumu. Vainiko nešējas atējęs pirmas, iškēlē akstinuotą ženklą augščiau galvos jauno žmogaus ir tarē jam:

— Vainikuoju tave, o, karaliau!

Ir romēnas uždējo vainiką teip žvēriškai

Jēzui ant galvos, kad akstinai sulindo į mēsas; dideli lašai kraujo, tartum kraujo ašaros, nusirito žemyn išblyškusiu veidu aukos; bet, be pirmo nenorimo kruptelējimo, padaryto kančios, veidas lēto ir nusižeminusio kentētojo užlaikē paprastą savo ramumą ir neišdavē nē apmaudo, nē piktumo.

— O aš velkų tave imperatorišku apsiautalu, o, karaliau! — pridurē kitas romēnas, kuomet vienas jo draugų nutraukē tuniką, kuri buvo užmesta ant pečių Jēzaus. Be abejonēs, vilnonis drabužis buvo jau prikibęs prie gyvų mēsų, nes smarkiai betraukiant jį nuo pečių Jēzaus, jis garsiai suriko iš skausmo, bet tai buvo viskas: jis kantriai davē save apsiausti raudona gunia.

— Dabar paimk savo skeptrą, o didysis karaliau! — pratarē kitas kareivis, klaupdamas prieš jauną žmogų ir įduodamas jam į ranką šimtininko pasiramsčiuojamą lazdutę; po to, visi pasileisdami dideliais juokais, kartojo:

— Lai gyvuoja karalius žydų, lai gyvuoja!

Daugelis iš jų klaupē prieš jį, išjuokimui, sakydami:

— Lai gyvuoja, o didysis karalius!

Jēzus laikē rankoje šitą apjuokimo skeptrą, bet neištarē nē žodžio. Šitas jo beatmainingas atsidavimas, šitas aniuoliškas gerumas, teip užgavo jo kankintojus, kad iš pirmo jie apkvaito; paskui jų įnirtimui einant didyn prietaikoje jauno Nazarēniečio

kantrumo, jie lenkē vienas kitą sukiršime, šaukdami:

— Tai ne žmogus, tai stovyla.

— Visas kraujas, kurį jis turējo savo gyslose, apleido jį su rykštēmis budelio!

— Bailys! — tarē veteranas su mislingu išveizdžiu po ilgo prisižiurējimo į Jēzų, nors iš pirmo jis buvo vienu iš didžiausių jo kankintojų.

— Ne, jis nēra bailiu, ne! kęsti su kantrumu visas tas kančias, kurias męs jam padarēme, ima daugiau drąsos, negu pulti su kardu rankoje ant priešo. Ne! — atkartojo jis, traukdamasis šalin — ne, šitas žmogus nēra bailiu!

Ir Genavaitei pasimatē lyg kad ašara ant žilo uso seno kareivio.

Kiti kareiviai juokēsi iš sangailos savo draugo ir šaukē:

— Jis nemato, jog Nažarēnietis nuduoda atsidavimą, idant męs pasigailētume jo!

— Žinoma! savyje jis pilnas keršto ir neapykantos, nors iš lauko jis toks ramus ir sangailingas!

— Jis yra bedrąsis tigras, apsinēręs avinēlio kailiu!

Prie šitų skaudžių žodžių, Jēzus pasiganēdino liudnu nusišypsojimu ir pakratymu galvos; šitas pasijudinimas nutaškē kraują aplinkui jį, kadangi iš žaizdų ant jo kaktos, padarytų akstinais, dar vis nesiliovē kraujas tekējęs.

Matydama šitą kraują Genavaitė negalėjo susituręti nuo sumurmėjimo choro amalo vaikų, paminėto apsakymuose jos vyro senuolių:

— Tekėk, tekėk, krauje, vergų! Krisk, krisk įkunytoji rasa! Dygk ir augk, atkeršinimo piute!

— O! — tarė Genavaitė pati sau — kraujas šito nekaltojo, šito kankinio, teip nedorai apleisto jo draugų, jo žmonių, pavargusių ir prispaustų, kuriuos jis glamonėjo, šitas kraujas sugryš ant jų ir jų vaikų. Bet, kad jis teipgi užtręštų kruviną piutę atkeršinimo.

Romėnai, įpykinti dangišku kantrumu Jėzaus, nežinojo ką išrasti jo pergalėjimui. Nė įžeidimai, nė grumojimai nesujudino jo; todėl vienas kareivių pagriebė iš jo lazdą, kurią jis mechaniškai laikė ir sulaužė ją į jo galvą, šaukdamas:

— Gal parodysi kokį nors ženklą gyvumo, tu stovyle mėsų ir kaulų!

Bet Jėzus, nulenkęs galvą po smugiu, pakėlę ją ir pažiurėjo į rėžiusį jį atleidimo žvilgsniu. Be abejo, šitas neišreikiamas gerumas, baimino ir trikdė barbarus, kadangi, vienas iš jų, nusirišęs šaliką, užrišo akis jaunam Nazarėniečiui, tarydamas:

— O, didis karaliau! tavo nuolankųs valdiniai nėra verti žiurėti tau akysna!

Kaip Jėzui šiteip užrišo akis, atėjo romėnams į galvą mislis aršiausio nedorumo:

vienas iš jų, priējęs prie aukos, rēžē jam veidan ir tarē jam, pasileisdamas juokais:

— O, didysis pranaše! pasakyk vardą to, kuris tau paskutinis rēžē?

Dabar prasidējo baisus žaidinys. Šitie, tvirti ir šarvuoti, vyrai, kožnas praeidamas rēžē surištą auką, sunaikintą tokia daugybe kančių, sakydami jam kožną sykį sudavę į veidą:

— Ar gali pasakyti, šį kartą, kas tau sudavē?

Jēzus tarē, ir šitie žodžiai buvo vienintēliai, kuriuos Genavaitē girdējo jį ištariant per visą laiką kankinimo, balsu sanjautos, pakeldamas akis į dangų, vis užrištas šaliku:

— Mano Dieve, atleisk jiems, nes nežino, ką jie daro....

Tokia buvo vienintēlē nuoskunda, ištarta kankinio, ir tai nebuvo ji net nuoskunda, tai buvo malda, kurią jis siuntē Dievui, prašydamas atleidimo savo kankintojams. Romēnai negana kad neapsimalšino dēl šito dieviško pakantrumo, bet priešingai, padvigubino dar savo smarkavimus ir nelabystes. Kiti niekšai buvo tiek nelabi, kad spiovē Jēzui ant veido. Genavaitē negalējo ilgiau žiurēti į regyklą šitų baisenybių, net jei dievai nebutų padarę galo joms; ji išgirdo ant gatvēs didelį trukšmą ir pamatē ateinant daktarą Boruchą, bankierių Ainošių ir augštąjį kunigą Kaifošių. Du vyrai jų lydovų nešē sunkų medinį kryžių, truputį ilgesnį už stuomenį žmogaus. Pamatę šitą įrankį kankini-

mo žmonēs laukianti iš lauko pusēs vartų sargybnamio, terp kurių buvo įsimaišiusi ir Genavaitē, suriko džiaugsmingais balsais:

— Štai kryžius, ant galo! Štai kryžius!

— Kryžius visai naujas ir vertas yra karaliaus!

— Ir, kaipo karalius, Nazarēnietis negalēs sakyti, kad su juo elgiasi kaip su elgēta!

Romēnai, išgirdę šnekant, jog kryžius yra atneštas, tartum didžiai nusiminē, kad jų auka žada iš jų ištrukti. Jēzus, vienok, prie žodžių: „štai kryžius, štai kryžius", atsistojo kaipi susiraminęs, tikēdamasis, be abejo, neužilgio pasakyti sudiev šitam svietui. Kareiviai atrišo jam akis, nutraukē raudoną gunią, palikdami tik erškēčių vainiką ant jo galvos, teip, kad jis pasiliko pusiau nuogas; šiteip jį nuvedē pas duris sargybnamio, kur jis sutiko du vyrus nešančius kryžių. Daktaras Boruchas, bankierius Ainošius ir kunigas Kaifošius savo, vis dar neužganēdintoj, neapykantoj, džiaugsmingai žvalgēsi į viens kitą, rodydami į išblyškusį, kruviną, jauną Nazarēnietį, kurio pajiegos, rodosi, išsibaigē. Šitie beširdžiai farizējai negalējo susiturēti nuo žiauraus pasigērējimo dar sykį nukaneveikti auką. Bankierius Ainošius tarē jam:

— Ar matai, drąsusis begēdi, pasekmes kirējimosi turčiams? dabar jau neplusti ant jų? Jau nelygini jų daugiau prie kupranugario negalinčio perlysti per adatos ausį!

Dideliai gaila, kad tavo palinkimas ant juokavimų perējo.

— Ar esi užganēdintas dabar? — pridējo d-ras Boruchas — kad laikei daktarus tiesų už sukčius ir veidmainius, jieškančius tik geriausių vietų ant pokylių? Kaip ten nebuk jie, vienok, nesiginčis su tavim už tavo vietą ant kryžiaus.

— Ogi kunigai? — pridējo Kaifošius — jie teipgi buvo sukčiais ir dielēms, kurie praryja našlių grašius, prisidengdami ilgomis pamaldomis, žmonēs kietaširdžiai, mažiau gailestingi už stabmeldžius samaritonus; atbukusiu protu tik tiek tesuvokiančiu, kad švęsti Šabą dievobaimingai, o teip išdidus, kad trimitus pučia apskelbimui savo labdaryščių!

— Tu laikei save stipriu, tu vaidenai drąsuolį pryšakyje savo gaujos elgētų, valkatų ir paleistuvių, kuriuos rinkai po karčiamas, kuriose leidai savo dienas ir naktis! Kur tavo šalininkai dabar? Pašauk gi juos, tegul jie ateina ir išliuosuoja tave!

Neapykanta minios nebuvo nē tiek pakantri, kiek farizējų, besigērējančių palengvu kankinimu savo aukos; ir įnirtę balsai tuojau pasigirdo:

— Myris Nazarēniečiui, myris!

— Pasiskubinkime!

— Ar jie mislija dovanoti jam šiteip traukdami su nužudymu?

— Jis nenumirs teip umai! Jie turēs

laiko gana pasikalbēti su juo, kaip jis bus prikaltas prie kryžiaus!

— Taigi, pasiskubinkime: jo gauja niekšų, išbaidinta ant valandos, gali bandyti jį išgriebti!

— Ir, priegtam, kokia nauda į jį kalbēti? Galima aiškiai matyti, kad jis neatsakis.

— Myriop, myriop!

— Ir jis pats turi nunešti savo kryžių ant vietos savo bausmēs!

Sumanymas šitos naujos barbarybēs buvo priimtas visų su plojimu. Jie išvedē Jēzų iš sargybnamio ir uždējo jam kryžių ant kruvino peties. Skaudējimas buvo toks baisus, sunkumas kryžiaus toks didelis, kad sunaikintam sunui Marijos ēmē kojos per kelius linkti ir jis benedaugio parpuolē ant žemēs, bet apturējęs naują pajiegą per savo narsą ir atsidavimą, jis, rodosi, atsilaikē kančioms ir, sulinkęs po savo našta, jis palengva pradējo eiti. Minia ir sargyba kareivių šaukē, paskui jį eidami:

— Vietą, vietą triumfui karaliaus žydų!

Liudnos lydētuvēs įsijudino eiti ant vietos žudymo, buvusios anapus Teismo Vartų; išējus iš turtingo kvartalo šventnamio, jie ējo dabar dalia miesto mažiau turtinga, bet daugiau žmoninga; tokiu budu, laipsniškai lydaujai įējus į kvartalą beturčių, Jēzus užtiko bent šiokius-tokius ženklus akylumo iš

jų pusēs. Genavaitē matē daugelį moterių, stovinčių triobų duryse, apverkiančių Jēzaus likimą. Jos atminē, kad jis buvo draugu nelaimingoms moterims ir jų vaikams; todēl daugumas tų nekaltēlių siuntē su savo ašaromis bučkius geramjam Jēzui, kurio prastus ir graudingus prilyginimus jos mokējo atmintinai. Bet, varge! kuone ant kožno žingsnio klupo sunus Marijos pergalētas skausmo po spauda nešamos jo sunkenybēs; ant galo jo pajiegos išsibaigē visai; jis parpuolē ant kelių, paskui ant rankų ir, galiaus, sudavē kakta į žemę.

Genavaitē manē jį ēsant numirus ar mirštančiu; ji negalējo susilaikyti nesuklykus iš gailisties ir išgąsties; bet jis nenumirē dar. Jo kankinimas ir kančios dar laukē jo. Romiški kareiviai, išēję paskui jį, kaip ir farizējai, ēmē šaukti:

— Stok, stok, tingini! tu puoli tyčia, kad nereiktų tau kryžiaus nešti iki galui!

— Tu, kuris išmētinējai augštiemsiems kunigams krovimą žmonēms ant pečių neatkeliamų sunkenybių, kurių jie patys nē pirštu nejudina — tarē daktaras Boruchas — ar ne tą patį darai pats, atsisakydams nešti savo kryžių?

Jēzus vis klupodamas ant kelių, su nuleistu žemyn veidu, rēmēsi ant rankų, kad atsikelti ir su dideliu vargu tą padarē; paskui vos galēdamas pastovēti, jis laukē jų, kad jam uždētų kryžių ant jo pečių; bet, nespējus jiems tą padaryti, nežiurint ant jo

narsos ir noro, jis pasviro ir griuvo antru kartu, prispaustas savo sunkenybēs.

— Eikite šian — tarē vienas žvalgų, kuris kaip ir farizējai, neatleido savo aukos, — ar matote tą žmogų su pilku apsiautalu, ką teip greitai eina, užsikreipęs nuo čia, lyg kad norēdamas, idant jo nepažintų? Aš jį tankiai esiu matęs ant Nazarēniečio pamokslų; daleiskime, kad męs priversime jį nešti kryžių?

— Gerai — tarē Boruchas — šauk jį.

— Ei, Simeone! — šaukē žvalgas — ei! Simeone Cyrēne! tu, kuris ēmei dalyvumą pranašavimuose Nazarēniečio, eik šian dabar ir imk dalyvumą nešime sunkenybēs, kurią jis neša!

Vos spējo Simeoną pažinti, kaip keli iš minios pradējo, kaip ir ans, šaukti:

— Ei, Simeone! Simeone!

Šitas ant pirmo pašaukimo žvalgo paskubino savo žingsnius, lyg kad nieko negirdēdamas Bet ēmus šaukti jo vardą daugumui balsų, jis sugryžo, atējo ten, kur buvo Jēzus ir priējo prie jo susimaišęs.

— Jie rengiasi kryžiuoti Jēzų Nazarēniškąjį, kurio žodžių tu teip labai mylējai klausyti — tarē jam su pajuokimu bankierius Ainošius; — jis yra tavo draugas, ar pagelbēsi jam nešti jo kryžių?

— Aš nunešiu jį viens — atsakē Simeonas, išdrysęs ant tiek, kad su pasigailējimu pažiurējo į savo jauną mokintoją, kuris vis klupodamas kaip tik neparpuolē.

Simeonas, paēmęs kryžių, ējo pirma Jēzaus ir lydauja judinosi toliau.

Apie už šimto žingsnių toliau, prasidedant gatvei vedančiai iki Teismo Vartų, praeinant pro kromą pardavinētojo gelumbių, Genavaitē pamatē moterį gerbtinos išveizdos, bēgančią iš kromo. Šita moteris, pamačiusi Jēzų išblyškusį, suvargintą ir kruviną, negalējo susilaikyti nuo ašarų; dabar tik vergē, budama iki šiol užmiršus, kad ant prisakymo jos pono Viešpaties Grēmijono gali jos jieškoti, atsiminē apie adresą, kurį jos ponia Aurēlija buvo davusi jai nuo Joanos, sakiusios jai, jog Veronika, jos auklē, laikanti kromą arti Teismo Vartų, galētų duoti jai prieglaudą. Bet Genavaitē šitoje valandoje nemislijo naudotis iš tos progos saugumos. Nepergalima pajiega traukte-traukē ją į pēdas jaunojo Nazarēniečio, kurį ji pasiryžo sekti iki galui. Taigi ji pamatē Veroniką su ašaromis prieinančią prie Jēzaus, kurio veidas buvo apsiliejęs kruvinu prakaitu, ir lininiu abrusu nušluostē veidą nelaimingam kankintiniui, kuris padēkavojo Veronikai nusišypsojimu dangiško gerumo. Dar kiek toliaus ant tos pačios gatvēs, vedančios iki Teismo Vartų, Jēzus praējo pro kelias lygiai moteris, kurios verkē; Jēzus sustojo ir tarē į tas moteris su giliu nuliudimu:

— Dukterys Jēruzolimos, neverkite manęs, bet verkite pačios savęs, verkite savo vaikų, nes ateis laikas, kada bus sakoma: Palaimintos yra be vaisēs! Palaimintos yra

tos, kurios neturi vaikų! Palaimintos yra tos, kurios nēra žindžiusios!

Paskui Jēzus, nors parbaigtas kančios, atsitiesdamas su įkvēpimo išvyzdžiu, veidu permainytu, širdį plēšiančios, tužbos, tartum atjautē baisias nelaimes jo permatomas, sušuko pranašišku balsu, kuris privertē drebēti pačius farizējus:

— Teip, laikas ateina, kuriame žmonēs baimēje sakis kalnams — užgriukite mus! ir kalvoms — uždengkite mus!

Ir Jēzus, nulenkęs galvą ant krutinēs, skausmingai žengē savo žygį viduj tylos apsvaigimo ir nugąsties, kuri pasekē jo pranašiškus žodžius. Lydauja kopē skardžia gatve vedančia prie Teismo Vartų, pro kuriuos reikia praeiti lipant ant Golgotos, mažo kalnelio, stovinčio už miesto, ant kurio viršaus buvo pastatyti kryžiai pasmerktiemsiems.

Genavaitē patēmijo, kad minia iš pirmo teip nedorai priešinga Jēzui, valandai žudymo prieinant, pradeda atliežti ir apraudoti likimą aukos. Šitie nelaimingi žmonēs, be abejo, suprato, bet, ant nelaimēs, per vēlai, kad jie duodami draugą varguolių ir nelaimingųjų nukankinti, ne tik ką pasilieka be apgynējo, bet dar savo begēdišku nedēkingumu užšaldo ateityje prakilnias širdis, norinčias pasišvęsti jų labui. Praējus pro Teismo Vartus, jie ēmē lipti ant kalno Kalvarijos. Šitas kalnas buvo teip status, kad Simēonas Cyrēnas, vis nešantis Jēzaus kryžių ir pats Jēzus, tankiai priversti buvo sustoti.

Paskutiniam tarytum vargiai spēkos teliko užeiti ant viršaus šito pliko kalno, ant kurio riogsojo apgaląsti akmenys ir augo keli užnykę laiškeliai žolēs. Dangus buvo apsiniaukęs tirštais debesiais; apsiniaukusi ir šermeniška diena metē kyrą liudnumo ant visų daiktų. Genavaitē savo dideliam nusistebējimui pamatē ant viršaus Kalvarijos du kitus kryžius pastatytus šale rengiamojo pastatyti Jēzui. Nusistebējusi ji paklausē vieno iš minios, kuris atsakē jai:

— Šitie kryžiai yra surengti dviem vagiam, kurie bus kryžiuojami sykiu su Nazarēniečiu.

— Ir kam jie žudo tuos vagis sykiu su Nazarēniečiu? — paklausē vergē.

— Nes farizējai, kaipo žmonēs teisingumo, išminties ir padorumo, sumanē, jog Nazarēnietis net ir mirdamas privalo buti su nelabais niekšais, kurių draugystēs jis laikēsi budamas gyvas.

Genavaitē atsigryžo atgal pažiurēti, kas tą sakē ir pamatē, kad tai buvo vienas žvalgų.

— O! beširdžiai niekšai! — manē ji — jie suranda budą Jēzui dasiēsti jo mirtyj.

Romiškiems kareiviams, vedusiems jauną žmogų, paskui kurios sekē kas kartas vis tylesnē ir liudnesnē minia, atējus ant viršaus kalno Kalvarijos, kaipo gi ir daktarui Boruchui, bankieriui Ainošiui ir augštam kunigui Kaifošiui, visiems trims pasigvēšusiems matyti kančią ir myrį savo aukos, Ge-

navaitē pamatē du vagius pasmerktus nukryžiavimui, surištus ir apstotus sargybos; jie buvo pamēlynavę ir laukē savo likimo baimingai, su priemaiša silpno niršimo. Ant ženklo romiško oficiero, vado sargybos, budeliai ištraukē du kryžius iš duobių, kuriose jie buvo įstatyti, ir metē juos ant žemēs; paskui nugriebē pasmerktinius, nors tie pludo ir priešinosi su atkaklumu, išvilko juos iš drabužių ir išplētojo ant kryžiaus, paskui, kol kareiviai laikē juos ten, budeliai, pasiēmę ilgas vinis ir sunkius kujus, prikalē prie kryžiaus, per kojas ir rankas, šituos apgailētinus sutvērimus, rēkiančius iš skausmo. Šituom ištobulinimu žiaurumo jie privertē jauną Nazarēnietį buti liudininku kančių, kurios jam pačiam reikēs kentēti; taigi akyvaizdoje kančių šitų dviejų bendrų baudos, Jēzus negalējo susilaikyti nuo ašarų; jis užsiēmē rankoms akis, kad nematyti šito skausmingo vaizdo.

Nukryžiavus anuodu vagiu, budeliai vēl pastatē kryžius, ant kurių tie raižēsi ir vaitojo, įkišo juos šeip-teip į žemę ir apramstē akmenais ir pagaliais.

— Eikš, Nazarēnieti! — tarē vienas budelių Jēzui, prieidamas prie jo su sunkiu kuju vienoje rankoje ir keletu ilgų vinių kitoje. — Eik šian gi! Ar mums prievarta tave reikēs imti, kaip tavo draugus?

— Už ką jie gali rugoti? — atsakē antras budelis — ant kryžiaus rankas ištiesęs jautiesi sau teip lengvai, kaip iš miegų kad pabudęs raivaisi.

Jēzus neatsakē nieko; jis nusirengē savo drabužius, atsigulē ant myriškojo prietaiso, ištiesē rankas ir atsikreipē į dangų su akimis pilnomis ašarų.

Genavaitē pamatē čia du budeliu atsiklaupusiu iš šalių jauno Nazarēniečio ir nusitvērusiu ilgų vinių ir kujus. Vergē užsimerkē, bet ji girdējo kurčius smugius kujų varančių vinis į gyvas mēsas ir du nukryžiuotuosiu vagiu vis dar tebevaitojančiu. Smugiai kujų nutilo; Genavaitē atidarē akis: kryžius, prie kurio jie prikalē Nazarēnietį, buvo tik-ką pastatytas terp kryžių anų dviejų nukryžiuotų vagių. Jēzus, su vainiku erškēčių ant galvos, su ilgais kaštoniniais plaukais sulipusiais nuo kraujo ir prakaito ant smilkinių, su veidu pajuodusiu, perimtu baisios kančios, su lupomis pamēlynavusiomis, rodēsi jau mirštančiu; visas jo kunas pasisvērē ant rankų prikaltų prie kryžiaus ir kojų, iš kurių sraveno kraujas; jo rankos sustiro nuo smarkių mēšlungiškų traukimų, kuomet jo, pusiau sulinkę, keliai retkarčiais susitrenkē vienas į kitą. Genavaitē dabar išgirdo kuone mirštančius balsus dviejų vagių, kurie, šnekēdami į Jēzų, sakē jam:

— Buk prakeiktas, Nazarēnieti, tu! Buk prakeiktas, kuris sakei mums, kad pirmutinis bus paskutiniu, o paskutinis pirmutiniu. Matai, dabar męs nukryžiuoti, kuomi mums gali pagelbēti?

— Prakeiktas buk tu, kuris sakei mums, kad tik tie, kurie serga, reikalauja daktaro: matai mus nesveikais — kur yra daktaras?

— Prakeiktas buk tu, kuris mums sakei, kad geras piemuo palieka savo kaimenę ir eina jieškoti vienos paklydusios avies: męs paklydome, o tu, gerasis piemeni, pavedi mus į rankas budelių.

Bet ne vieni šitie niekpalaikiai žmonēs buvo, ką tyčiojosi iš Jēzaus kančių, nes, baisinga kaip gali buti ir kam Genavaitē, rašydama šitą, su vargu gali tikēti, — daktaras Boruchas, bankierius Ainošius ir augštas kunigas Kaifošius, prisidējo prie dviejų vagių užpuldinēdami ir dergdami Jēzų toje valandoje, kada jis rengēsi išleisti paskutinį savo kvapą.

— O, Jēzau Nazarēniškasis! Jēzau Mesijau! Jēzau Pranaše! Jēzau Išganytojau svieto! — tarē Kaifošius. — Kodēl tu neišpranašavai sau savo likimo? Kodēl pirma neišgelbējai savęs, tu, kuris žadējai išgelbēti svietą?

— Tu vadiniesi sunumi Dievo, o dieviškasis Nazarēnieti! — pridurē bankierius Ainošius — męs įtikēsime į tavo dangiškas pajiegas, jei tu nulipsi nuo kryžiaus. Męs prašome tavęs tik šito mažo stebuklēlio! Nulipk, sunau Dievo, nulipk gi! Ar gi tau geriau patinka drybsoti prikaltu ant to medžio kaip naktiniam paukščiui ant kluono durių? Išsiliuosuok, nes dabar tu gali pasivadinti Jēzumi nukryžiuotu, bet ne Jēzumi sunumi Dievo!

— Matyt, tu turējai didelį užsitikējimą ant Visogalinčio! — tarē daktaras Boruchas

— šaukis gi jo, tegul jis tave gelbsti! Jei jis tave saugoja, jei tu ištikro esi sunumi jo, kodēl jis nepasiunčia perkunų ant mus, tavo užmušējų? Kodēl jis nepermaino šito kryžiaus į rožių gulyklą, nuo kurios tu galētum nulēkti su garbe į dangų?

Šauksmai ir pajuokimai kareivių prisidējo prie šitų netikusių išniekinimų farizējų; staiga Genavaitē pamatē Jēzų pastirusį visais sanariais darant paskutinį pasistengimą pakelti savo kruviną ir sunkią galvą į dangų; rodosi paskutinis spindulys apšvietē jo dangišką išvyzdį; širdį plēšiantis nusišypsojimas pasirodē ant jo lupų ir jis pramurmējo silpnu balsu:

— Mano Dieve! mano Dieve! susimylēk ant manęs!

Paskui jo galva nusviro ant krutinēs, to draugo varguolių ir nelaimingųjų ir jis išleido savo gyvastį.

Genavaitē parpuolē ant kelių ir pasileido ašaromis. Šitoje valandoje ji išgirdo balsą užpakalyj savęs šaukiant:

— O! šitai yra pabēgusi vergē! Aš tikrai žinojau, kad ją surasime eidami pēdomis šito prakeikto Nazarēniečio, kuriam jie ant galo padarē teisybę. Imk ją! surišk rankas užpakalyj! O, — šiuo kartu atkeršinsiu trigubai!

Genavaitē atsigryžusi užpakalin pamatē savo poną, Viešpatį Grēmijoną.

— Dabar aš galiu numirti — tarē Gena-

vaitē — jeigu tas, kuris žadējo vergams sutraukyti jų pančius yra numiręs....

* *
*

Nors aš turējau kentēti nuo savo pono didžiausius kankinimus, bet aš nenumiriau, jeigu parašiau šitą apsakymą savo vyrui Ferganui.

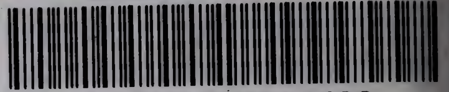
Po tam visam apsakymui to, ką aš žinojau ir mačiau iš gyvenimo ir myrio jauno Nazarēniečio, skaitau nedoru daiktu kalbēti apie tai, kas nusitiko su manim nuo liudnos dienos pamatymo draugo vargiųjų ir nelaimingųjų iki jo myriui ant kryžiaus. Pasakysiu tiek tik, kad imdama pavyzdį atsidavimo nuo Jēzaus ant kryžiaus, aš pasiryžau kęsti kantriai visas žiaurybes Viešpaties Grēmijono dēl prisirišimo prie savo ponios Aurēlijos; kentējau viską idant jos neapleisti; teip aš išbuvau verge Grēmijono pačios per du metu jos buvimo Judējoje. Pasidēkavojant nedēkingumui žmogaus, visas atminimas išnyko iš žmonių omenēs. Tik keli mokinių užlaikē šventai atminimą apie jį.

Kuomet, praleidus dvejus metus su savo ponia Aurēlija, aš pagryžau terp Gallijos žmonių, tai radau juos tokioj pat, ar gal dar baisesnēj vergijoj, negu praeituose laikuose.

Prie šito mano pasakojimo, kurį parašiau savo vyrui Ferganui, aš pridējau mažą sidabrinį kryželį, kurį gavau nuo Joanos, pačios Viešpaties Čuzos, neužilgio po myriui jauno Nazarēniečio. Kai-kurie žmonēs (terp

jų ir Joana) turējusiejie maldingą guodonę atminčiai draugo nelaimingųjų, padarydino mažus kryželius atminimui prietaiso Jēzaus myrio ir nešiojo juos patys ar dalino kitiems, palaikę juos ant žemēs kalno Kalvarijos, kur Jēzaus kraujas tekējo.

Aš nežinau, ar aš busiu kuomet motina; jei man ta laimē tektų (vienok ar gali buti laimē vergui gimdyti ant svieto kitus vergus?), tai aš pridēsiu šitą mažą sidabrinį kryželį prie šermeniškųjų relikvijų, kurios turi persiduoti iš gentkartēs gentkartei istorijoje šeimynos Joel, šakos Karnako skilties. Tegul šitas mažas kryželis pasilieka ženklu išsiliuosavimo senos ir karžygiškos gallų tautos! Tegul išsipildo kartą musų vaikų vaikams žodžiai Jēzaus: Pančiai vergų turi buti sutraukyti!

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 069244488